

Η ΓΑΛΑΤΕΙΑ

(Συνέχεια και τέλος. Ἴδε Φυλλ. 61.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

—ο—

Εἰς σέ παραδίδομαι γλυκεῖα μελαγχολία, ἔλθε νὰ ἐπιχύσης εἰς τὰς τελευταίας μου ταύτας εἰκόνας τὴν ἡμίφωτον ἐκεῖνην σκιάν, τὴν τοσοῦτον εἰς πάσας τὰς εὐαίσθητους καρδίας ἀρέσκουσαν. Οὐδεὶς φθόνος ἐάν συγκινηθῶσι· τὰ δάκρυα, ὅσα τρυφερὰι καρδίαι χύνοῦσι διὰ σέ, εἶναι ὡς τὸ ῥόδον μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἀνθῶν. Ὅποιος διεγείρει θελκτικὰς ἀναμνήσεις! τίς ἔραστῆς μεμακρυσμένος τῆς ἐρωμένης του, ἢ φίλος τοῦ φίλου στερούμενος, ἢ μήτηρ μακρὰν τοῦ τέκνου τῆς, τίς δὲν σέ θεωρεῖ ὡς τὸ πολυτιμώτατον πάντων τῶν ἀγαθῶν; Πόσον γλυκεῖαι αἱ στιγμαὶ καθ' ἃς μακρὰν τῶν ἀνθρώπων μόνος μετὰ τῶν ἀναμνήσεών του σκέπτεται τις καθ' ἑαυτὸν, ἢ μᾶλλον ὁμοῦ μετὰ τῶν προσφιλῶν τῆς καρδίας του. Μετὰ πόσης τέρψεως ἐνθυμείται τὰς παρελθούσας τέρψεις, τὴν πρῶτην στιγμὴν τῆς ἀγάπης, τὴν δευτέραν συγκατάθεσιν, τὰς ἐλπίδας, τοὺς φόβους, τὰς ὑποψίας, τὰς ἐρίδας, ταῦτα πάντα τὰ νομίζει παρόντα, ταῦτα πάντα τῷ παρίστανται ὡς ἐν εἰκόνι μετ' εὐφροσύνης. Ἄλλ' εἰς αὐτὴν καὶ παρελθούσαι θλίψεις ὡς νέφη ἀντανακλῶνται πολλάκις· αἱ καταστραφεῖσαι ἐλπίδες, ὁ χωρὸς

θάνατος ὄντος φιλάτου προκαλοῦσι νέα δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀλλὰ τὰ δάκρυα ταῦτα δὲν εἶναι ἐστερημένα γλυκύτητος καὶ ῥέουσιν ὡς βάλασμον παρηγορίας εἰς τὴν πληγὴν του.

Οὕτω διελογίζετο ὁ σοφὸς Στέφανος, ἔχων ἀφιερωμένην μίαν τοῦ ἔτους ἡμέραν εἰς δάκρυα εὐγνωμοσύνης, ἔρωτος ἢ φιλίας. Τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην ὁ σεβάσμιος οὗτος ἱερεὺς τοῦ Ἰψίστου, ἐνδεδυμένος τὰ πένθημά του ἐνδύματα, ἦλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπου ταῦτοχρόνως εἶδε προσδραμόντας καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς τοῦ χωρίου κατοίκους, καὶ τούτους μελανέμονας, καὶ κυπαρίσσοις ἐπιτεμμένους, φέροντας δ' ἐν χερσὶ ῥάβδους μελαίνας ταινίας κεκοσμημένας, ὅς ἀφ' οὗ ἔθεσεν εἰς τάξιν, καὶ διεχώρισε τοὺς ποιμένας ἀπὸ τὰς ποιμενίδας, τοὺς διέταξε νὰ βαδίζωσι σιγῆν ὡς δύο παρατεταγμένα στρατεύματα.

Πρὸς μὲν τὴν δεξιὰν πτέρυγα ἡ Νισίδα, ἡ Λεύκη, ἡ Θεανώ, ἡ Ἀνθώ καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι πᾶσαι προ-ἠχώρου, προηγουμένης τῆς Γαλατείας· πρὸς δὲ τὴν ἀριστεράν, κατάντικρυ τούτων, ἐβάδιζον ὁ Θιμβρίων, ὁ Φαβιανός, ὁ Λάμων, ὁ Θύρσις καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ πάντα, ἡγουμένου τοῦ Ἐλικίου, καὶ μόνος ὁ Ἐραστὸς ἔλειπε. Μετὰ τούτους δ' ἤρχοντο αἱ σύζυγοι, ὀδηγούμεναι ὑπὸ τῆς Σιλβίας, καὶ οἱ σύζυγοι, ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν Δρακίωνα. Τὸ εὐδαμον δὲ τοῦτο στρατόπεδον ἦτο σχεδὸν λαμπρὸν ὡς καὶ τὸ πρῶτον. Τὸ δὲ παρακολουθοῦν τρίτον τάγμα ἦτο ἤττον μὲν λαμπρὸν, ἀλλὰ σεβασμιώτερον· αἱ χῆραι καὶ οἱ γέροντες, ὀδηγούμενοι οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ Μοίριδος, αἱ δὲ ὑπὸ τῆς μητρὸς τοῦ Ἐράστρου· τούτων ἡ πολιὰ κόμη δὲν ἦτο

ἐστεμμένη, αἱ τρέμουσαι χεῖρες των ἐπερείδοντο ἐπὶ τυλωδῶν ῥάβδων. Φεῦ! τούτους πρὸ πάντων ἐνδιέφερον ἢ τελετὴ ἐκείνη, ἐρχομένους νὰ θρηνήσωσιν ἐπὶ τοῦ τάφου ὁ μὲν υἱοῦ, ὁ δὲ ἀδελφῆς ἢ συζύγου.

Τὴν δ' ὀπισθοφυλακὴν ἔκλειεν ὁ Στέφανος, ἐπίτηδες ἐκλέξας τὴν θέσιν ταύτην ἵνα ᾖται πλησιέστερος εἰς τοὺς δυστυχεῖς· ἐκατέρωθεν δ' αὐτοῦ ὀκτῶ ὠραῖοι νέοι, λιναῖ ἐνδύματα ἔχοντες, καὶ ἀνθοστεφεῖς, ἔφερον μὲ σέβας τὸ καθαρτῆριον ὕδωρ, τὸν λίθον καὶ τὸ πῦρ, καὶ ὑπερήφανοι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, ἥτις ἦν ἀμοιβὴ τῆς ἐνδελεχοῦς ἐπιστοῦ πρὸς τὴν σπουδὴν καὶ σύνεσιν ἀφοσιώσεώς των, ἔβαινον καὶ τῶν γερόντων βαρύτεροι.

Πρὶν φθάσωσιν εἰς τὴν κοιλάδα, ἔνθα ἦτο τὸ κοιμητήριον, ἔπρεπε νὰ διατρέξωσιν ἐπὶ μίαν ὥραν τὰς ὄχθας τοῦ Τάγου, καὶ ὑπὸ θόλον εὐθαλῆ διπλῆς σειρᾶς ἰτεῶν. Οἱ ποιμένες ἐπροχώρουν σιωπηλῶς ἐπὶ χλοερῶν ἐδάφους ἐσπαρμένου ἀπὸ ὑγρᾶ ἀνθη καὶ ῥόδα. Ὁ ἥλιος ἤρχιζε στέφων μὲ τὰς χρυσαῖς ἀκτῖνάς του τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, ἀναγγέλλων ὠραιότητα τῆν θέρην· ὁ δ' οὐρανὸς ἦτο αἰθρῖος καὶ γλυκὺς ζέφυρος ἔσειε τὰ δένδρα, καὶ ἀνεκίχιζεν ἡσύχως τοὺς εἰς τὴν φωλαὴν των καθεύδοντας νεοσσούς, Ὁ κορυθαλὸς ἀφαντο εἰς τὸν αἰθέρα ἠκούετο κελῶδῶν ἢ ἀπῶν ἀπηυδημένα ἀπὸ τὴν νυκτερινὴν λαλιὰν ἠγείρετο καὶ πάλιν νὰ χαιρετίσῃ τὴν ἡμέραν ἢ τρυγῶν καὶ ἡ φάσσα ἀνταπεκρίνοντο διὰ τῶν κλαυθμῶν των εἰς τὸ γλυκὺ τοῦ δρυκολάπτου ἄσμα· τὰ ἀνθη διέχον πᾶσαν αὐτῶν τὴν εὐωδίαν· οἱ ἰχθῦς ἐπαίζον εἰς τὰ ῥήθρα τοῦ ποταμοῦ· καὶ ἡ φύσις ἅπασα, εἰς τὴν στιγμὴν τῆς ἐγέρσεώς της, ἐφαίνετο εὐχαριστοῦσα τὸν Δημιουργὸν διὰ τὴν ἀγαθοεργίαν, ἣν καὶ πάλιν τῇ ἐδαψίλευεν.

Ὁ Θιμβρίων, ἡ Λεύκη καὶ ἡ Νισίδα, ἀσυνήθιστοι εἰς τὴν χαριεστάτην τῆς φύσεως θέαν, τὴν ἐθεώρουν μετὰ θαυμασμοῦ· ἔτι δὲ μᾶλλον τοὺς κατέπληξεν ἡ θέα τοῦ εἰς ὃ ἔφθασαν κοιμητηρίου.

Κατὰ τὴν ὄχθην τοῦ ὠραίου ἐκείνου χρυσοφόρου ποταμοῦ κεῖται, εἰς ἀπόστασιν τινῶν σταδίων, θέσις μεμονωμένη, πανταχῶθεν περιωρισμένη ὑπὸ λόφων σειρᾶς ἦν μία μόνη διέτεμνεν εἰσοδος. Ὁ μακρὸς οὗτος αὐχὴν περιφρουρεῖται ἐκατέρωθεν ἀπὸ αἰμασιὰν ἐκ κυπαρίσσιων ἐν εἶδει ἀμφιθεάτρου, συνεσφιγμένων τοσοῦτον, ὥστε οἱ κλάδοι των συνδεόμενοι ἀποτελοῦσι τεῖχος συνηρηφές, ἀνατεῖνον εἰς ὕψος μέγα· ῥόδωναι δὲ τινες καὶ ἰάσμαι ἀγριαὶ κοσμοῦσι μὲ ἀνθη ἐρυθρὰ καὶ κίτρινα τὴν χλοερὰν κορυφὴν τῶν ὠραίων ἐκείνων φυσικῶν τεχνῶν· οὐδέποτε ποίμνιον εἰσέδυσεν εἰς τὸ ἄσυλον τοῦτο· οὐδέποτε ξυλοτόμου πέλεκυς ἠκούσθη εἰς τὸ ἱερόν δάσος, ἐν ᾧ βαθεῖα ἐπεκράτει ἡ σιωπὴ. ἠκούετο δὲ μόνον ὁ ἐλαφρὸς ῥόχθος πηγῶν τινῶν, αἵτινες εἶρον ὑπὸ τὰ φύλλα, καὶ συναντώμεναι εἰς στρῶμα βρύων, ἔφερον ἐκεῖθεν τοὺς ἀργυροειδῆς τινῶν ἀφροῦς εἰς τὸν Τάγον.

Κατὰ τὸ πέρασ δὲ τῆς εἰσοδοῦ ἱσταται παλαιὰ ἐλάτη, ἥτις φαίνεται κλείουσα τὴν κοιλάδα· ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ δ' αὐτῆς εἰσι κληραγμένοι οἱ ἐξῆς λόγοι :

Ἄν, ὁδοιπὸρ', ἐνέδωκας ποτὲ εἰς τὴν κακίαν,
φοβοῦ νὰ εἰσχωρήσῃς·

Ἄλλ' ἐὰν ἔχῃς ἄδολον κ' ἐνάρετον καρδίαν,
ὦ! ἔμβα νὰ θρηνήσῃς.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κοιλάδος αἱ αὐταὶ κυπαρίσσοι ἐκτείνονται κύκλῳ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ κεῖται πηγὴ ἀέναντος, ἥς τὸ ἄφθονον ὕδωρ ἀρδεύει καὶ τρέφει τὴν χλόην. Τάφοι τινες κεῖνται τεῖδε κακῆσαι, ὧν οἱ μὲν εἰσιν ἤδη κεκαλυμμένοι ἀπὸ κισσοῦς, οἱ δὲ ἔτι στεφάνοις κεκοσμημένοι· πάντες δὲ ἐγγλείουσιν ἐναρέτου θνητοῦ σῶμα· διότι ἡ τιμὴ τοῦ κεῖσθαι ἐν τῇ ὠραίᾳ ἐκείνῃ κοιλάδι δὲν ἀπονέμεται ἀδιαφόρως τοῖς πᾶσιν, ἀλλ' εἶνε ἀμοιβὴ ζωῆς ἀμώμου, ἐπιδοκιμασθείσης ὡς τοιαύτης ἐν συνελούσει ἀπὸ παντὸς τοῦ χωρίου.

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἔφθασαν οἱ ποιμένες εἰς τὴν πηγὴν ἐστάθησαν, καὶ ὁ Στέφανος ἀνέκραξε: « Διασπαρῆτε. Συνέλθετε δὲ πάλιν περὶ ἐμὲ, ἀμα ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος. » Τότε διεσκορπίσθησαν πάντες καὶ πᾶσα χίρα, καὶ πᾶς ὄρφανὸς ἔτρεξε πρὸς τὸν λίθον τὸν καλύπτοντα τὸ ἀντικείμενον τῶν δακρυῶν του. Αἱ δὲ δύο ἀδελφῆ, ὁ Θιμβρίων καὶ ὁ Φαβιανός, μὴ ἰδόντες ἐμπροσθέν των τὸν Ἑλικίονα, ἔδραμον πανταχοῦ τῆς κοιλάδος πρὸς ἀναζήτησίν του· ἀλλ' αἰφνης τὸν εἶδον γονυκλιῆ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μητρὸς του, καὶ μὲ χεῖρας ἐσταυρωμένας, ὀφθαλμοὺς δακρυδρέκτους καὶ πρὸς οὐρανὸν ὑψωμένους, ὦ μητὲρ μου, ἔλεγε, βεβαίως εἶσαι μακαρία, διότι καὶ τὸ στάδιον τοῦ βίου σου θεαρέστως διήνυσας. Ἐπάκουσόν μου ἀπὸ τῆς οὐρανοῦ μονῆς σου· ἀξιώσόν με ν' ἀγαπῶ τὴν ἀρετὴν ὅσον ἠγάπων καὶ τὴν μητέρα μου! Καὶ τοιαῦτα εὐχόμενος κατεφίλει τὸν τάφον αὐτῆς, ἐν ᾧ τὰ δάκρυά του ἐστάλαζον ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου.

Οἱ τέσσαρες ἐρασταὶ οἱ μέχρι τοῦδε ἐν σιωπῇ αὐτοῦ ἀκροώμενοι, ἐπλησίασαν, καὶ ὁ Θιμβρίων λαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ ποιμένου, Ἄξιε υἱέ, τῷ λέγει, εὐσεβοῦς μητρὸς, συνεκίνησε τὴν καρδίαν μου ἢ φιλοστοργία σου καὶ τὸ σέβας σου. Ἔσο φίλος σου, καὶ ὑπόσχομαι ἀπὸ τοῦδε ν' ἀνασπασθῶ μετὰ σοῦ τὸν ποιμενικὸν βίον, καὶ νὰ κατοικῶ μετὰ τῆς Νισίδης, τῆς Λεύκης καὶ τοῦ Φαβιανοῦ εἰς καλύβην πλησίον τῆς ὑμετέρας. Πλησίον δυστυχοῦς θὰ κατοικήσῃς, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἑλικίων. Ἄφ' οὗτο ἀπώλεσα τὴν μετέρα μου ἐν μόνον αἰσθημα ἠδύνατο νὰ μὲ κάμῃ ν' ἀγαπῶ τὴν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο στεροῦμαι διὰ παντὸς ἀπὸ αὐρίου. Αἱ δύο ἀδελφαὶ καὶ οἱ δύο φίλοι τὸν παρεκάλεσαν νὰ ἐξηγηθῇ σαφέστερον. Δὲν εἶνε, ἀπεκρίνετο, τόπος ἐδῶ νὰ σὰς ὀμιλῶ περὶ ἐρώτων· ὅταν δ' ἐξέλθωμεν τῆς ἰσθμῶς ταύτης κοιλάδος θὰ σὰς ἐξηγηθῶ τὰ δεινὰ μου.

Ἐνῶ δ' ἔτι αὐτὸς ἐλάλει ἤχησεν ἡ σάλπιγξ, καὶ εἰς τὴν φωνὴν αὐτῆς πάντες ἠγέρθησαν. Ὁ Θιμβρίων ἀπὸ τῶν ἠρώτων, διὰ τί ὁ Στέφανος σὰς ἀνακαλεῖ; Ἴνα τιμήσωμεν, ἀπεκρίθη ὁ Ἑλικίων, τὴν κόνιν ποιμένου οὗ πρὸ μικροῦ ἐστερήθημεν. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ ἀκούσων μὲν τὸ ἱστορικὸν τῆς ζωῆς του, ἀπαγγελοσόμενον παρὰ τῆς σοφωτέρας τῶν ποιμενίδων μας. Οὕτως ἐπανῆλθον πάντες εἰς τὴν πηγὴν, καὶ ὁ σέβας βᾶσιμιος ποιμενάρχης τοὺς ὠδήγησεν εἰς τὰς τάφους, οὗ

τινος ὁ κατάλευκος ἔτι λίθος ἔφερε τὴν ἐξῆς ἀπλὴν ἐπιγραφὴν:

ΕΝΘΑΔΕ ΚΕΙΤΑΙ ΑΓΑΘΟΣ ΥΙΟΣ.

Ἄφ' οὗ ὁ Στέφανος περιῆλθε τρίς τὸν τάφον, ἀπέβουθε τὰς συνήθεις πρὸς τὸν Ὑψιστον εὐχάς, ἤψε λίθον, καὶ ἔχυσε τὸ καθαρτῆριον ὕδωρ μετὰ δὲ ταῦτα λαβὼν τὴν Γαλάτειαν ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆ ἐνεχείρισε τὸν χάρτην, ἐν ᾧ ἦν γεγραμμένη ἡ ἱστορία τοῦ θρηνομένου. Μετριοφροσύνης ἐρύθημα ἐκάλυψε τὴν Γαλάτειαν, ἥτις ἐπὶ τοῦ τάφου ἱσταμένη ἐξεφώνησεν εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν σιγῇ περισταμένων ταῦτα:

Ὁ Λύσις τὴν Λυσίδα ἠγάπα, κ' ἠγαπάτο·
πᾶσαν σσιγμὴν, καὶ ὄρκους ἀντήλλασε χιλίους.
καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των, ὡς εἰς θερμούς ἤλους,
ἢ τοῦ αἰσθημάτων των ἀκτίς ἀντανεκλάτο.

Τῆς φίλης του τὴν χεῖρα ποθῶν ζητεῖ ὁ Λύσις·
ἀλλ' ὁ πατὴρ τῷ λέγει σκληρὸν τὸν λόγον τοῦτον.
Ἄπερχου· πρὶν σωρεύσης τὸν ἐπαρκοῦντα πλοῦτον,
τὴν κόρην μου εἰς γάμον ματαίως θά ζητήσης.

Ἀπῆλθε· πλὴν ποῦ πλοῦτος; ὡς πλοῦτον εἶχε μόνον,
πλὴν τῆς θερμῆς ψυχῆς του, καλύβην ἀχυρίνην·
εἰς ταύτην κατεβίωσεν ἡ μήτηρ του, κ' ἐκείνην
εἰς τὴν Λυσίδα κτήμα παρέδωκε πρὸ χρόνων.

Λοιπὸν τὸ ταπεινὸν του καταλιπὼν χωρίον,
εἰς πόλιν τῶν μεγάλων καὶ τῶν πλουσίων φθάνει,
ἐπάγγελμα προθύμως ἐπικερδὲς λαμβάνει.
κ' ἐντὸς μικροῦ συνάγει τὸ ἀποχρῶν χρυσίον.

Ὅπισθ' ὅτε, πλήρης ἐλπίδων, ἐπιστρέφει·
ἡ ἀγαθὴ Λυσίς του, θρηνοῦσα τεθλιμμένη,
ἐγκαρτερεῖ, μὲ πρίστιν ἀκλόνητον προσμένει,
καὶ ἐν μειδίᾳ τῆς τοὺς κόπους αὐτοῦ στέφει.

Πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν ἐν μόνον λείπει βῆμα.
Ἡ δ' αἰς τοῦ ὕμναλου ἀνήπτετο αἰσῶς,
ὀπότε, ὑπὸ νόσου τρωθεῖσα αἰρηθίως,
ἡ γηραιά του μήτηρ ἐγγίξει εἰς τὸ μνήμα.

Τρέχ' εἰς τὴν πόλιν πρέμων ὁ δυστυχὴς ὁ Λύσις,
οὐδ' ὄνειρώττει πλέον, ὡς πρὶν, περὶ ἐρώτων·
τῶν ἱατρῶν εὐρίσκει τῆς πόλεως τὸν πρῶτον,
καὶ κλαίων τῷ προτείνει ἐνθέρμους παρακλήσεις.

Ἡ μήτηρ μου κατ' οἶκον νοσεῖ καὶ κινδυνεύει·
τὴν προσφιλεῖ ζωὴν τῆς ἡ τέχνης σου θ' σώσει,
τὰ χρήματά μου ὅλα εὐθὺς θέλω σοὶ δώσει.
Ὁ δ' ἱατρὸς ἀκούσας, προθύμως κατανεύει.

Ἐλθὼν εἰς τὸ χωρίον, ταχέως κατωρθώνει
τὴν γραίαν εἰς τὴν πρῶτην ὑγείαν τῆς νὰ φέρῃ.
Τὰ χρήματά του δ' ὅλα ἡ Λύσις τῷ προσφέρει.
καὶ εἰς αὐτὸν δὲν μένει εἰμ' ἢ καλύβη μόνη.

Ἡ ποιμενὶς φεῦ! τότε μετ' ἄλλου στεφانوῦται·
κ' ἐκεῖνος ἀγογγύστωσ πλῆστον τῆς μητρὸς του,
τραυματισθεὶς καθίως ὑπὸ τοῦ ἔρωτός του,
ἐκπνέει, κ' ἡ ψυχὴ του μὲ στεναγμούς ἐνοῦται.

Μετὰ τὸ τέλος τούτων ἐπανελθούσης τῆς Γαλα-

τείας εἰς τὴν θέσιν τῆς, Φίλοι μου, ἀνέκραξεν ὁ Στέφανος, ἡ καρδία σας κάλλιον ἐμοῦ σας ὁμιλεῖ. Πάντες θρηνεῖτε εἰς τὴν διήγησιν ἀγαθῆς πράξεως· κρίνατε δὲ ὁποῖαν ἡδονὴν αἰσθάνεται ὅστις τὴν πράξῃ!

Μετὰ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις ὁ σεβάσμιμος ἱερεὺς, διέταξε τοὺς ποιμένους νὰ ἐξέλθωσι τῆς κοιλάδος διέλυσε τὴν τάξιν τῆς ὁδοποιρίας, καὶ πάντες διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Τάγου ἀρδευομένας ὠρῆας κοιλάδας.

Τότε αἱ δύο ἀδελφαὶ καὶ οἱ δύο φίλοι μὴ λησμονήσαντες τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Ἐλικίονος, διευθύνθησαν μετ' αὐτοῦ πρὸς τὴν πηγὴν τῶν Ἀρδωσιῶν, καὶ ὁ δυστυχὴς ποιμὴν τοῖς ἐξιστόρησε τὸν ἔρωτα, καὶ τὴν ἐπαπειλοῦσαν αὐτὸν θανάσιμον ἀπελπισίαν διὰ τὸν γάμον τῆς Γαλατείας· καὶ ἐν ᾧ ὁ Φαβιανὸς, ἡ Αεὺκη καὶ Νισίδα τὸν παρηγόρουν, ὁ Θιμβρίων ἐσκέπτετο τίνε τρόπῳ ἐδύνατο νὰ τὸν βοηθήσῃ ὅπως νυμφρευθῇ τὴν ἐρωμένην του.

Ὀλίγον μακρὰν ὀπισθεν αὐτῶν ἡ Γαλάτεια, ἡ Ἀνθῶ, ἡ Θεανῶ, ὁ Θύρσις καὶ ὁ Δάμων ἤρχοντο ἐν σιωπῇ. Καὶ ἡ μὲν θυγάτηρ τοῦ Μοίριδος ἐσυλλογίζετο ὅτι ἡ ἐπιούσα ἦτο ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεώς της, ἡ δὲ Ἀνθῶ ἐσκόπευε νὰ τὴν συνοδεύσῃ μέχρι Πορτογαλίας, καὶ ἡ Θεανῶ, τεθλιμμένη, ἐφθόνηε τὴν τύχην τῶν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ κοιμητηρίου κεκοιμημένων.

Ἰνα ἔλθωσιν εἰς τὴν γῆν τῶν Ἀρδωσιῶν ἔπρεπε ν' παρέλθωσι τὰς ὄχθας τοῦ Τάγου, καὶ νὰ διέλθωσι λόφους τινὰς δενδροφύτους. Ὁ κύων τοῦ Ἐλικίονος, εἰς ὃν δὲν ἐπετρέπη νὰ παρακολουθήσῃ τὴν Γαλάτειαν ἀναχωροῦσαν, εἶδεν ἐπανερχομένους εἰς τὸ χωρίον ποιμένους, ἐν οἷς μὴ παρατηρήσας τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν του ἔσπευσε εἰς προὔπαντησίν των, καὶ τοὺς ἀπήνητησεν ἅμα εἰσῆρχοντο εἰς τὸ δάσος.

Μετὰ πολλὰς δὲ ἀμοιβαῖον πρὸς τε τὸν Ἐλικίονα καὶ τὴν πρὸς Γαλάτειαν θωπείας, ἤρχισεν ὁ κύων νὰ περιτρέχῃ τὸ ὄρος, ὅπου ἔτρεψεν εἰς φυγὴν ἐρίφιον, διώκων αὐτὸ μετὰ σπουδῆς. Τὸ ἐρίφιον διήλθε πλῆστον τῶν ποιμενίδων, ὁ φόβος τῷ ἔδιδε δύναμιν καὶ πάντοτε διωκόμενον ὑπὸ τοῦ κυνός, εἰσέδου εἰς σπηλαῖον ἐκεῖ που κείμενον, καὶ ἐβέβαλεν ἔμφρονον. Ἡ Γαλάτεια ἀκούσασα τὰς ἀγρίας φωνάς του προσεκάλεσε τοὺς ποιμένους εἰς σωτηρίαν του, καὶ ὁ Ἐλικίον πρῶτος τῶν ἄλλων ἐβρίθθη μετὰ τὸν κύνα εἰς τὸ σπηλαῖον. Ὁ Θύρσις, ὁ Δάμων, οἱ δύο φίλοι γελῶντες ἐνεθάρρυναν τὰς ἐκπληγμένας ποιμενίδας· καὶ ἐν ᾧ ἀνυπόμουνοι περιέμενον νὰ ἴδωσι τὸν ἐραστὴν τῆς Γαλατείας φέροντα τὸ ἐρίφιον εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἤκουσαν ἄγριοιον θόρυβον ἐντὸς τοῦ σπηλαίου, ἐξ οὗ εἶδον τὸν Ἐλικίονα ἐξερχόμενον καὶ παλαίοντα μετ' ἀνθρώπου καταπληκτικοῦ τὴν ὄψιν· ἦτο δὲ ῥακενδύτης, γένειον μαύρον καὶ δασύ ἐκάλυπτε τὸ ἦμισυ τοῦ προσώπου του· ἡ μικρὰ καὶ ἀτημέλητος κόμη του ἐπιπτεν ἐπὶ τῶν ὤμων του· οἱ γυμνοὶ καὶ νεβρώδες βραχίονές του ἐσφιγγον τὸν Ἐλικίονα ὥστε νὰ τὸν πνίξωσι. Ἄλλ' ὁ ποιμὴν, οὐχ ἦτοον ῥωμαλέος, ἀπώθει διὰ τῆς ἀριστερᾶς του τὸν δασύστερον ἄγριον, καὶ διὰ τῆς ἐξέτερᾶς, περιελιμμένης εἰς τὴν κόμην τοῦ ἀνταγωνιστοῦ του, κατώρθου νὰ κάμπτη τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὰ

οπίσω. Ἀμφρότεροι δὲ ἔμενον ἐν τοιαύτῃ θέσει σιωπηλοὶ, καὶ τοὺς σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς των εἶχον προσηλωμένους ἐπ' ἀλλήλων καὶ διὰ τῶν συμπεπλεγμένων μελῶν των ἐζήτουν ἀμοιβαίως νὰ στηριχθῶσι.

Ὁ κύων τοῦ Ἐλικίου ἐνεθάρρυνε τὸν κύριόν του· ἀλλὰ καὶ οὗτος εἶχεν ἀντάξιον ἀνταγωνιστήν, ἀγρίαν αἰγὰ, ἥτις, προσέχουσα νὰ μὴ δώσῃ αὐτῷ τόπον ἐκφυγῆς, τὸν ἀπώθει, ἀπειλοῦσα διὰ τῶν κεράτων της· μέχρι οὗ τὸ ἐρίφιον ἐξασφαλίσθην, ἀνεπήδησεν ὀπίσω τῆς μητρὸς του, ὅπου ἠσθάνετο ἑαυτὸ ἐν ἀσφαλείᾳ. Τὴν παράδοξον ταύτην πάλιν ἰδόντες ὁ Θύρσις, ὁ Δάμων καὶ οἱ δύο φίλοι ἔσπευσαν νὰ χωρίσωσι τοὺς διαγωνιζομένους, ὁ δὲ Θιμβρίων συνέλαβε τὸν ἄγριον, ἐπιτείνων ὅλας του τὰς δυνάμεις, ἡ Θεανὼ συγχρόνως ἐλειποθύμησε καὶ πάντες ἔσπευσαν πρὸς βοήθειάν της. Ἐν τούτοις δ' ὁ ἄγριος, ῥίψας ἐπ' αὐτῆς βλεμμα, μένει ἀκίνητος μὲ προσηλωμένον κάτωχρον πρόσωπον. Συγχρόνως δ' ἀπαλλαγείς ἀπὸ τοὺς βραχίονας τοῦ Θιμβρίου, ἀρπάζει τὸ ἐρίφιον, τὴν ἀπλήν καὶ ἀπρομελέτητον τῆς σκηνῆς ταύτης ἀρομήν, κλίνει γόνυ ἐνώπιον τῆς Θεανῶς, καὶ μεθ' ὑποκλήσεως τῇ τὸ προσφέρει. Μόλις δ' ἡ ποιμενὶς ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις της, καὶ ῥίπτεται εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ἀγρίου. Ἄ! ἀνέκραξεν· εἶσαι ὁ Ἀρτίδωρος, ὁ φίλτατός μου Ἀρτίδωρος! δὲν ἐλησμόνησας λοιπὸν τὴν Θεανῶν. . . Ἄλλ' ὁ Ἀρτίδωρος, ἀκούσας τὸ ὄνομα Θεανῶ, μετέβαλε διὰ μιᾶς χροῶμα, ἠγέρθη, καὶ ἐκστατικῶς θεωρῶν τὴν ποιμενίδα, ἡ Θεανῶ, ἀνεδόησε, μὲ ἠπάτησε· τὸ ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα. Εἶνε ἐδῶ; τὴν γνωρίζεις; Μάλιστα, ἀπεκρίθη ἡ ποιμενὶς μὲ φωνὴν τρέμουσαν, ἐδῶ εἶνε· ζῆ δι' ἐσέ. Ἄκουσον, ἐπανελάβεν ὁ Ἀρτίδωρος ταπεινότερον ὁμιλῶν, πρέπει νὰ μ' ὀδηγήσῃς πρὸς αὐτὴν, ἣν ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιπλήξω διὰ τὴν ἀπιστίαν της, καὶ νὰ τῇ εἶπω ὅτι δὲν τὴν ἀγαπῶ πλέον· μετὰ δὲ ταῦτα θὰ ἐπανελάθωμεν νὰ κατοικήσωμεν ὁμοῦ εἰς τὸ σπήλαιόν μου· σὺ θὰ ἦσαι φίλη μου, καὶ εἰς σὲ θὰ παραδώσω τὸ ἐρίφιόν μου.

Ἡ Θεανῶ παρετήρησε κάλλιστα, ὅτι ἡ λύπη εἶχε μεταστήσει τοῦ Ἀρτιδώρου τὸ λογικόν· κλαίουσα καὶ περιπαθῶς τὴν χεῖρά του σφίγγουσα, Ναί, τῷ εἶπε, δὲν θὰ σὲ ἀφήσω πλέον, θὰ ἦμαι μετὰ σοῦ μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς, καὶ ἐλπίζω νὰ σοὶ ἀποδείξω ὅτι ἡ Θεανῶ δὲν εἶνε ὑπεύθυνος. Τοιαῦτα δὲ λέγουσα ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ Ἀρτιδώρου, καὶ παρακολουθοῦμενον ἀπὸ τὸ ἐρίφιον καὶ τὴν αἰγὰ του τὸν ὀδηγεῖ πρὸς τὴν πηγὴν. Βίβοντο δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ποιμένες ὀλίγον ἀπέχοντες, ἀνυπομόνως τὸ ἀποθνήσκον τῆς τύχης περιμένοντες.

Καθ' ὅλον δὲ τῆς ὁδοῦ τὸ διάστημα ἡ Θεανῶ ἐπριπίθει νὰ φέρῃ ἀναγνώρισιν, ἣν ἀρ' ἐνὸς μὲν ἐφώρειτο, ἀρ' ἐτέρου δὲ ἐπεθύμει. Προσεκτικῆ μὴ εἶπη τι δυνάμενον νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν ἐραστήν της ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτῆς μετὰ προσοχῆς, ἀνεκάλει βαθμῶδόν τὸν ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν της, διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν τῆς διδύμου ἀδελφῆς της, καὶ ὅσα· αὐτῇ τῇ παρέσχε θλίψεις· παρετήρησε δὲ συγχρόνως ἐπὶ τοῦ προσώπου του τὴν ἀποτέλεσμα ἑκαστοῦ λόγου της, ἠκολούθει

βῆμα πρὸς βῆμα τὴν πρόδοον, ἣν ἐπὶ ἐπὶ τοῦ Ἰλαγικῶ του ἐπέφερε, καὶ μετεχειρίζετο ὅλην αὐτῆς τὴν ἀγγίνοιαν ὅπως ἐπαναγάγῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἐραστοῦ της. Ὁ δ' Ἀρτίδωρος ἀκούων αὐτὴν ὡς τις ἀπὸ βαθέος ἐγειρόμενος ὑπνου, ἀπεκρίνετο ὅτε μὲν εὐθὺς, ὅτε δὲ ἀναγκάζων αὐτὴν νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ λεγόμενα. Οὕτω κατ' ὀλίγον ἡ μνήμη του, καὶ αἱ ἰδέαι του ἐπανήρχοντο· ὁ ἔρωσ, ὅς εἶχεν ἀφαιρέσει τὸ λογικόν του, αὐτὸς τὸ ἐπανήγαγε. Ἐστάθη παρατηρῶν τὴν Θεανῶ, καὶ τέλος τὴν ἀνεγνώρισεν, ἔπεσεν ὑπὸ τοὺς πόδας της, τὴν ἐσφιγγε περιπαθῶς εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ τὰ χεῖόμενα δάκρυά του ἐβεβαίουν τὴν ποιμενίδα ὅτι ὁ ἐραστής της δὲν ἦτον πλέον παρὰ φρων.

Ἐφθασαν τέλος εἰς τὴν πηγὴν, ὅπου ἦλθον καὶ οἱ λοιποί. Ἡ Ἀνθῶ καὶ ἡ Γαλάτεια ἐδιηγοῦντο καθ' ὁδὸν ὅ,τι περὶ τῶν ἐρώτων τοῦ Ἀρτιδώρου καὶ τῆς Θεανῶς ἐγίνωσκον. Ἀρ' οὗ δὲ συνεχάρησαν τὴν ποιμενίδα, τὴν παρεκάλεσαν νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἐραστήν της νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν διήγησιν τῶν περιπετειῶν ἑαυτοῦ ἀρ' ἥς στιγμῆς ἡ διδυμος αὐτῆς ἀδελφὴ τὸν ἠπάτησεν ἀσπλάγχχνως. Τότε ὁ Ἀρτίδωρος συγκατανεύσας, καὶ ἐπαναλαβῶν πλήρη τὴν χεῖρσιν τοῦ λογικοῦ του ἤρχισεν ὡς ἐξῆς τὴν ἱστορίαν του διηγοῦμενος:

Ἡ ὁμιλία τῆς ὑποτιθεμένης Θεανῶς μ' ἐρρίψεν εἰς θανάσιμον ἀπελπισίαν· διὸ καὶ ἀπεφάσισα νὰ φύγω τὴν ἀπιστίαν αὐτῆς διὰ παντός. Ἐν τούτοις ἠθέλησα νὰ τῇ εἶπω ὅτι τὴν ἠγάπων εἰσέτι, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἐχάραξα ἐπὶ τῆς λεύκης τοὺς ἀποχαιρετισμούς μου· ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τί ἐγράψα. Ἀπὸ δὲ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ ἐξησθενημένος νοῦς μου ἀπεπλανήθη. Περιεπλανώμην ἀσκόπως εἰς τὴν πεδιάδα τέσσαρας ὀλοκλήρους ἡμέρας ἄσιτος· τοῦτο καὶ μόνον ἤρκει νὰ ταραξῆ τὸν ἐγκέφαλόν μου, καὶ συγκεχυμένως πως μόνον ἐνθυμοῦμαι ὅ,τι σὰς λέγω· δύο δὲ μόνον πράγματα δὲν διέφυγον τὴν μνήμην μου.

Ὅταν κατηρχόμην τὸν ὀλίγον ἐντεῦθεν ἀπέχοντα λόφον, αἴφνης ἤκουσα θόρυβον ἀπὸ τοὺς παρακειμένους θάμνους πρὸς οὓς ἐνατενίσας εἶδον τοῦτο τὸ ἐρίφιον, φεύγον διώκοντα λύκον· εὐθὺς, καὶ τοὶ ἀπὸ πλος, ἐρρίφθην κατὰ τοῦ λύκου, μεθ' οὗ συνεπλάκη, καὶ παλαιότες ἐκυλιόμην ὁμοῦ ἐπὶ τῆς κόνεως. Ἡ παραπροσύνη μου, βοηθοῦσα ἀναμφιβόλως τὰς δυνάμεις μου, δὲν μ' ἐπέτρεπε νὰ ἶδω οἶον διέτρεχον κίνδυνον, σφίγγων τὸν λύκον εἰς τὰς ἀγκάλας μου· καὶ χωρὶς νὰ ἐξεύρω ἂν τὸ ἐρίφιον μὲ ἠκολούθει, ἔφθασα εἰς τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ μὲ εὑρετε.

Τὸ σπήλαιον τοῦτο ἐξελεξάμην διὰ τάρου μου· διὰ τε τὸ σκότος αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ πάντων ἄλλου κατωφλουμένου μέρους· διὸ εἰσδύσας εἰς τὸν μυχόν αὐτοῦ ἐκάθησα ἐπὶ πέτρας, ἀναπολῶν τὴν ἀπιστίαν τῆς Θεανῶς, καὶ ἀνέλαθον πρὸς ὧρην τὰς αἰσθήσεις μου πρὸς μεγαλητέραν αἰτίαν τῶν δεινῶν μου. Ἀποφασίσας δὲ νὰ μὴ ἐξέλθω ποτὲ τοῦ σπηλαίου ἐκείνου, ἐκύλισα μέγαν λίθον εἰς φραγμὸν τῆς εἰσόδου, καὶ οὕτω κεκλεισμένος ἐντὸς τοῦ τάρου μου

ἀπελαμβάνον χάριν ἄχαριν, κείμενος ἐκτάδην, καὶ μὴ ἐλπίζων ποτὲ ν' ἀναγερθῶ.

Ἐν ᾧ δὲ εὐρισκόμην εἰς τὴν τοιαύτην γαλήνην τῆς ἀπελπισίας, φοβούμενος μόνον καὶ ποθῶν τὴν παράτασιν τῆς βασάνου μου, προσέβαλε τὰ ὄττά μου ὄξυ βέλασμα, πρὸς ἃ τείνας τὸ οὖς προσεκτικώτερον, ἐνόμισα ὅτι ἤρχετο ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ σπηλαίου τότε καὶ ἄκων συνεκινήθην· ἐγείρομαι λοιπὸν βιαίως, καὶ σπεύσας πρὸς τὴν εἰσόδον εἶδον τὸ πρὸ μικροῦ παρ' ἐμοῦ σωθῆν ἐρίφιον, παρεμβάλλον τὴν λευκὴν αὐτοῦ ῥίνα μεταξὺ τοῦ λίθου καὶ τοῦ θράχου, καὶ παρακαλοῦν με τρόπον τινα νὰ τῷ ἀνοιξῶ εἰς τὴν συμπαθητικὴν ταύτην θεάν δὲν ἠδυνήθην· νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου· διὸ καὶ ἀπώθησα τὸν λίθον μετὰ προσοχῆς, καὶ καθὼς τὸ ἀνοιγμα ἐγένετο ἀκούοντως εὐρύχωρον, τὸ ἐρίφιον εἰσέδου, παρακολουθούμενον ὑπὸ τῆς τετραυματισμένης καὶ αἱματορροῆτου μητρὸς του, ἥτις μόλις φθάσασα ἐξετάθη ὑπὸ τοὺς πόδας μου, ὕψωτε τὴν κεφαλὴν τῆς, καὶ αὖθις τὴν ἀφῆκε νὰ πέσῃ, πνευστιώσῃ ἀπὸ τὸν κόπον καὶ τὸν πόνον· τὸ δὲ μικρὸν τῆς ἐρίφιου στρεφόμενον περὶ ἐμὲ ἐβέλειεν οἰκτρῶς, ἤρχετο λείχον τὴν πληγὴν τῆς μητρὸς του, καὶ ἐπανήρχετο θωπεύον με, καὶ ὡς παρακαλοῦν με νὰ λάβω περὶ αὐτοῦ πρόνοιαν.

Παρατηρήσας τὴν πληγὴν καὶ ἀναγνωρίσας τὸν αἰμοχαρῆ τοῦ λύκου ὀδόντα, ἔσπευσα ζητῶν ὕδωρ, ἀπέπλυνα τὴν πληγὴν, ἐκράτησα τὸ αἷμα, καὶ ἐπέθεσα ἐπίθεμα ἀπὸ τῶν ἐνδυμάτων μου. Μετὰ τὴν πράξιν δὲ ταύτην ἡ αἰξ ἀπέβλεψε πρὸς ἐμὲ μετὰ συμπαθείας, ἐκάθησεν ἡσύχως προτείνουσα πρὸς με τοὺς πλήρεις γάλακτος μαστοὺς τῆς, καὶ ὑπὸ τῆς πείνης πιεζόμενος ἐφρυντάσθην ὅτι μὲ ἰκέτευσ νὰ συμμερισθῶ τῆς τροφῆς τοῦ δι' ἐμοῦ σωθέντος τέκνου τῆς.

Τὴν σταθεράν μου ἀπόφασιν τοῦ νὰ τελειώσω τὸν βίον μου ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐκείνῳ, ἀπ' ἧς οὐδεμίαν ἀνθρωπίνην παραμυθίαν ἠδύνατο νὰ μ' ἀποτρέψῃ κητώρθωσεν νὰ μεταβάλῃ μία αἰξ μετὰ τοῦ τέκνου τῆς, καὶ ἀπεφάσισα μετ' αὐτῶν νὰ διαιτῶμαι· ὅθεν ἤρχισα ζητῶν ζωοτροφίαν, χόρτα καὶ καρπούς, καὶ διευθέτου τὸ σπήλαιον εἰς τρόπον πρόσφορον καὶ διὰ τοὺς πρὸς ἡμᾶς· ἐκάστην δὲ πρωίαν ἐπεμελούμην ἀλλάζων τὴν πληγὴν τῆς αἰγῆς, ὥστε μετὰ τὸ τέλος τῶν τεσσάρων ἡμερῶν ἡ πληγὴ ἐθεραπεύθη σχεδὸν ἐντελῶς, καὶ ἡ αἰξ ἠδύνατο νὰ ἐξέρχεται ἐλευθέρως, ὅτε μὲν μόνη, ὅτε δὲ μετὰ τοῦ ἐρίφιου τῆς, τρέχοντος κατόπιν αὐτῆς καὶ ἐμοῦ. Περιπλανώμενοι δὲ ἕκαστος τὸ μέρος του εἰς τὰ παρακείμενα ὄρη, συνηρχόμεθα πάλιν τὴν ἐσπέραν· ὅταν δέ που κατὰ τὰς περιδρομάς μου εὐρισκον φυτὸν τι, ὡς ἔρπυλον ἢ κύτισσον, ἔφερον αὐτὸ καὶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὴν φίλην μου, καὶ ἐγὼ μὲν ἔτρωγον τοὺς καρπούς, αὐτὴ δὲ τὸ φυτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς μου, καὶ τὸ ἐρίφιον ἐθῆλαξε. Μετὰ τὸ τοιοῦτον δειπνόν μας ἔκλειον τὴν θύραν τῆς κατοικίας μας διὰ τοῦ λίθου, καὶ κατακείμενοι ἐπὶ βρύων καὶ ξηρῶν φύλλων, παρεδιδόμεθα εἰς γλυκὸν ὕπνον.

Ἐπειδὴ δὲ σήμερον ἕνεκα τῆς θερμότητος ἐγὼ καὶ ἡ αἰξ ἐμποδίσθημεν νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ σπηλαίου, τὸ

ἐρίφιον ἀνίσυχον ἐβάδιζε σκιρτῶν παρὰ τὴν εἰσόδον· καὶ ἐνῷ ἤλπιζον ὅτι διατρίβει εἰσέτι ἐκεῖ, τὸ εἶδα αἰφνης ὄλως ἐντρομον νὰ ἐπανέρχεται ἐλαυνόμενον ὑπὸ κυνός, καὶ κατὰ πόδας αὐτοῦ ἀνθρώπων. Ὁμολογῶ ὅτι εἰς τὴν θεάν ἐκείνην δὲν ἔμεινα κύριος ἐμαυτοῦ, καὶ βίφθεις ἐπ' αὐτὸν, σκοπὸν εἶχον νὰ τὸν πνίξω διότι ἤρχετο νὰ μοῦ ἀρπάσῃ τοὺς μόνους, τοὺς τελευταίους μου φίλους· εἴσθε μάρτυρες τῆς πάλης μου καὶ τῆς αἰσίας αὐτῆς ἐκβάσεως. Ἡ σήμερον εἶναι ἡ ὠραιωτάτη τῶν ἡμερῶν τῆς ζωῆς μου, διότι ἀνεῦρον τὴν Θεανὸν μου αἰσθάνομαι ὅτι ἐπανήλθε τὸ λογικόν μου, ἐπιθυμῶ μετ' αὐτῆς νὰ διέλθω τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου μου, διότι αὐτὴν πάντοτε ἐλάτρευον, ἀπ' οὗ παραλάβω καὶ τὴν αἰγὰ μου μετὰ τοῦ ἐρίφιου. Καὶ τοιαῦτα λέγων ἐθώπευε διὰ μὲν τῆς μιᾶς τὰ ἀθῶα ἐκεῖνα ζῶα, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας τὴν Θεανόν.

Ἡ συμπαθητικὴ αὐτὴ διήγησις τοῦ Ἀρτιδώρου ἐκίνησεν εἰς οἶκτον πάντας, εὐχαριστοῦντας αὐτὸν μετὰ δακρύων, ἰδιαιτέρως δὲ παρεκάλεσαν τὸν Ἐλικίωνα νὰ δώσῃ πρὸς τὸν Ἀρτιδώρον ἐνδυμα, καὶ νὰ κόψῃ τὴν μακρὰν του γενειάδα· τότε ὁ ποιμὴν τὸν ἐκάλεσε· ἔλθε μετ' ἐμοῦ τῷ εἶπεν· ἔχω εἰς τὴν σκηνήν μου ὅ,τι σοὶ εἶναι ἀναγκάσιον. Ἵπαγε, προσέθηκεν ὁ Θιβρίων, καὶ ἡμεῖς θὰ σᾶς περιμένωμεν ἐνταῦθα· ἐγὼ δὲ κατὰ τὴν ἀπουσίαν σου θὰ προμελετήσω τὴν πρέπειαν νὰ εἶπω πρὸς τὸν πατέρα τῆς . . . καὶ ἀμέσως διέκοψε τὸν λόγον του. Ἡ Γαλάτεια ὄμως ἀκούσασα τοὺς λόγους τούτους ἐρυθρίασε· ὁ δὲ Ἀρτιδώρος παρακολουθούμενος ἀπὸ τὴν αἰγὰ καὶ τὸ ἐρίφιον, ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Ἐλικίονος, ἐνῷ ἡ Θεανὸν ἐψιθύριζεν ὅτι ὁ χρόνος δὲν εἶνε ἀρκετὰ μακρὸς.

Ἡ Γαλάτεια ἐννοήσασα ὅτι ὁ Θιβρίων πρόκειται νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν πατέρα τῆς νὰ τὸν ὁμιλήσῃ περὶ αὐτῆς, καὶ φοβουμένη μὴ ἡ παρουσία τῆς τὸν ἐνοχλή, προσποιήθη ὅτι ἦτον ἠναγκασμένη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς· δι' ἃ λαβοῦσα ἄδειαν παρὰ τῆς Λεύκης, τῆς Νισίδης καὶ τῆς Θεανούς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ χωρίον μετὰ τῆς φιλάτης τῆς μόνον Ἀνθούς.

Μόλις δ' ὀλίγον ἐμακρύνθησαν, ὅταν τέσσαρες ἀνθρώποι ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς ὀπισθεν αἰμασιᾶς ἀρπάξουσεν τὰς παρθένους, τὰς ἐμποδίζουσι διὰ χειρομάκτρων νὰ φωνάζωσι, καὶ διὰ τῆς βίχης τὰς ἀναθιβάξουσιν εἰς δύο ἡμιόνους ἐπὶ τούτῳ ἐτοιμοῦς. Ἡ Γαλάτεια καὶ ἡ Ἀνθὸν ἐντρομοὶ ὑπέικουσιν εἰς τὴν βίαν· οἱ δὲ τέσσαρες ἀρπαγῆς ἰπεύσαντες θέτουσιν ἐν μέσῳ τὰς ἡμιόνους, καὶ δρομαίως φεύγουσι πρὸς τὰ ὄρια τῆς Καστίλλης.

Οἱ τέσσαρες ἐκεῖνοι ἀρπαγῆς ἦσαν οἱ Πορτουγάλλοι, οἱ πρὸ δύο ἡμερῶν ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μοίριδος, καὶ ὑποδεχθέντες ψυχρῶς παρὰ πάντων τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου. Ὁ τρόπος μεθ' οὗ ὁ Ἐλικίων τοὺς εἶχε θεωρήσει κατὰ τὸ δειπνόν, καὶ τὰ πρὸς τὴν Γαλάτειαν βλέμματά του, ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ὑπόνοιαν τῶν ἀληθῶς διατρεχόντων· ἢ παρὰ τοῦ Μοίριδος ζητηθεῖσα ἀναβολὴ ἵνα ὑπάγῃ εἰς τὴν κοιλάδα τῶν Τάρων, ἢ ὁμοθυμαδὸν πάντων τῶν κατοίκων ἀποποίησης νὰ μὴ συμπαρακολουθήσωσι καὶ οὕτω· ἐκείσε τοῖς ἐφαίνοντο πρόφασίς τις καὶ ὕβρις, ἢ ἀπεφά-

σισαν να ἐκδικηθῶσι διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Γαλατείας, τῆς μελλονύμφης τοῦ κυρίου των, ἀνευ τῆς ὁποίας διέτρεχον τῆς ζωῆς των κίνδυνον. Τὸ πᾶν ἐπέτυχε, καὶ ἔφυγον ἤδη μετὰ τῆς λείας των· ἀλλ' ὁ Ἐρως ἠγρύπνει ὑπὲρ τῆς Γαλατείας.

Ὅτε ὁ Ἀρτιδώρος λαβὼν ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ Ἐλικίου ἐνδύματα ἐπανήρχετο μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν πηγὴν, παρετήρησε μακρόθεν τοὺς τέσσαρας ἐκείνους ἵππεις, καὶ ἀνεγνώρισε τὰς ποιμενίδας. Ὁ Ἐλικίων φωνὴν ἀφίεις ῥίπτεται πρὸς τὴν ἐρωμένην του, καὶ ἐμποδίζει διὰ τῶν δύο του χειρῶν τὰς δύο ἡμιόλους, καὶ ἐν ᾧ εἰς τῶν Πορτουγάλλων ὑψώσας τὸν βραχίονά ἠτοιμάζετο νὰ τὸν διαπεράσῃ διὰ σιδηροῦ πασσάλου, ὁ Ἀρτιδώρος προλαβὼν συντρίβει τὸν βραχίονά του διὰ τῆς βάρβδου του. Ἐν τούτῳ αἱ ποιμενίδες, ὠφελθεῖσαι ἀπὸ τὴν περίστασιν ἐπήδησαν ἀπὸ τοὺς ἡμιόλους, καὶ, γνωρίζουσαι τοὺς τόπους, ἔσπευσαν πρὸς τὴν πηγὴν, ζητοῦσαι βοήθειαν. Ὁ Ἐλικίων ἐν τούτοις ἀρπάσας τὸν πάσσαλον τοῦ πληγωθέντος, παρέτάχθη παρὰ τῷ Ἀρτιδώρῳ, καὶ οἱ δύο ἐκεῖνοι γενναῖοι ποιμένες, πεζοὶ, βόπαιον καὶ πάσσαλον μόνα ἀμυντικὰ ὅλα ἔχοντες, ἴστανται κατὰ μέτωπον τῶν τριῶν ἀνάνδρων ἵππέων, θελότων νὰ ἐκδικηθῶσι τὸν σύντροφόν των.

Ἡ ἄνισος αὕτη πάλιν διαρκεῖ· ἀλλ' ἡ ἀνδρεία μετ' ὀλίγον ἠναγκάζετο νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην. Ὁ Ἐλικίων τετραυματισμένος τὸν ἕτερον βραχίονα, ἀπηύδησε πλέον ἀμυνομένος, ὅτε ὁ Θυμβρίων, μετὰ τὸ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας, ἐπιπίπτει ὡς κεραυνὸς κατὰ τῶν Πορτουγάλλων, καὶ διὰ τῆς πρώτης βολῆς ῥίπτει τὴν κεφαλὴν τοῦ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους κατὰ τοῦ Ἐλικίου ἐπικειμένου· μετ' ὀλίγον φθάνουσιν ὁ Θύρσις, ὁ Δάμων, καὶ ὁ Φαβιανός, καὶ οἱ ἐναπολειπόμενοι ἐχθροὶ ἀφήσαντες ἐλευθέρους τοὺς χαλινοὺς τῶν ἵππων των τρέπονται εἰς φυγὴν.

Ἡ πληγὴ τοῦ Ἐλικίου δὲν ἦτο μὲν ἐπικίνδυνος, ἔρρεεν ὅμως ἀπαύστως αἷμα, τὸ ὁποῖον ἰδοῦσα ὠχρίασεν ἡ Γαλάτεια ἐσπόγγισε δὲ αὐτὸ διὰ τοῦ μανθῆλιου της, μέχρις οὗ ἐσταμάτησε. Τότε μετακομίσθη Ἐλικίων εἰς τὸ χωρίον, ἐκκρεμῆ τὴν χεῖρα φέρων, καὶ ἐπὶ τῆς Γαλατείας ἐπερειδόμενος καθ' ὅλην τὴν ὁδόν, ὅπερ ἦν ἡ μόνη του ἀμοιβὴ δι' ὃν ὑπὲρ αὐτῆς ὑπέστη κίνδυνον.

Ὅταν δὲ τὸν ἔφερον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μοίριδος, ὁ γέρον, ἀγανακτήσας κατὰ τῆς ἐπιβουλῆς τῶν Πορτουγάλλων, ἐκήρυξε ὅτι θεωρεῖ ἑαυτὸν ἀπληγαμένον τῆς ὑποχρεώσεώς του. Ἰδοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Θυμβρίων, δεικνύων τὸν πληγωμένον, ἰδοῦ ὁ σωτὴρ τῆς θυγατρὸς σου· αὐτὸς εἶνε δίκαιον νὰ γίνῃ κύριος της διὰ τῶν χειρῶν του σωθείσης. Ἡ πτωχεῖα του μόνη ἠδύνατο νὰ σὲ κρατῆ ἀμφίρροπον· ἀλλ' ἤδη εἶνε πλούσιος, καὶ θέλω . . . Ἐν ᾧ δὲ ἔλεγε τοὺς λόγους τούτους, ἀκούεται πρὸς τὴν θύραν τῆς οἰκίας μέγας θύρβος, πρὸς ὃν στραφέντες εἶδον κριὸν ἀγέρωχον εἰσέρχόμενον εἰς τὴν αὐλήν, κεκοσμημένον ταινίαις καὶ πεποικιλμένον χρομασσι διαφόροις. Ὁ ὑπερμεγέθης κώδων του τὸν διέκρινε μεταξύ ἐκτὸν ἀρνάδων, αἵτινες τὸν παρηκολούθουν, σποιδεόμεναι ἐκάστη ὑπὸ τοῦ

ἀμνοῦ της. Ὅπισθεν δὲ τούτων εἶρχετο ὁ Ἐραστρός, παρακολουθούμενος ὑπὸ δύο κυνῶν. Εἰσελθὼν ἀφῆκεν ἔξω τοὺς κύνες φύλακας τοῦ ὠραίου ποιμνίου του, καὶ ἔχων εἰς χεῖρας τὴν ποιμενικὴν του βάρβδον διευθύνθη πρὸς τὸν πατέρα τῆς Γαλατείας, καὶ τῷ εἶπεν:

Ἦμην ἐραστὴς τῆς θυγατρὸς σου, καὶ ἠδυνάμην νὰ τὴν διαμφοδότησω μετὰ τοῦ Πορτουγάλλου πρὸς ὃν τὴν δίδεις· ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἔχω ἀδίκον οὔτε ὁ Πορτουγάλλος οὔτ' ἐγὼ εἴμεθα τῆς Γαλατείας ἄξιοι· μόνος ὁ Ἐλικίων εἶνε ἄξιος τοιαύτης εὐτυχίας. Πίστευσον εἰς εἰλικρινῆ ὁμολογίαν καρδίας ἀντιζήλου. Ἀπαιτεῖς ὁ γαμβρός σου νὰ ἦνε πλούσιος· ἰδὲ τὸ ὠραῖον τοῦτο ποιμνιον, κληρονομίαν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον, εἶνε τοῦ Ἐλικίου· ἐγὼ τῷ τὸ δίδω. Ὁ Ἐλικίων ἔχει τόσους φίλους, ὥστε περιεθλὼν τὰ γειτονικά μόνον χωρία συνήθροισα τὸ ποιμνιον τοῦτο ἐν διαστήματι δύο μηνῶν, λαβὼν παρ' ἐκάστου φίλου του μίαν ἀμνάδα μετὰ τοῦ ἀρνίου της.

Ἄν εἶχεν ἔτι τελειώσει τὸν λόγον του, ὅτε ὁ Ἐλικίων τὸν κατέβρεχε μετὰ τὰ δάκρυά του. Ἄ! φίλε μου, τῷ ἔλεγεν, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ἦνε ἡ τύχη μου, ἡ ἐδική σου φιλία τὴν καθιστᾷ ἐπίφθονον· δὲν τολμῶ νὰ ἐλπίσω τὴν Γαλατείαν· ἀλλά . . . Εἰς σὲ ἀνήκει, ἀνέκραξεν ὁ Μοίρις μετὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Πρόσελθε, θυγατέρ μου, σὲ δίδω εἰς τὸν σωτῆρά σου· ἐλθὲ νὰ ἐγκαταλιθῆς τὸν σύζυγόν σου. Τότε ἡ Γαλάτεια, ἐρυθροτέρα καὶ τοῦ μήλου, πλησιάζει μετὰ συστολήν, καὶ μετὰ βραδύτατον βῆμα. Ὁ δ' Ἐλικίων γονυκλινῆς τῇ ἐξέτεινε μετὰ σεβασμοῦ τὴν ὑγιᾶ μόνον χεῖρα, καὶ ἐν ᾧ ἡ Γαλάτεια ἴστατο μετὰ ὀφθαλμούς πρὸς τὸ ἔδαφος τεταπεινωμένους, ἔτι μᾶλλον ἐρυθριῶσα, ὁ πατὴρ της εὐχαριστήεις διὰ τὴν σεμνότητά της, τὴν ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα, καὶ τὴν ὠδήγησε πρὸς τὸν σύζυγόν της. Ἐνταῦθα ἔπρεπεν ἔτι μᾶλλον νὰ τὴν ἀναγκάσῃ ἔνα πλησιάζῃ τὸ πρόσωπόν της πρὸς τὸ τοῦ ἐραστοῦ της, ἀφ' οὗ ἐδέχθη τὸ πρῶτον τοῦτο ἐν τῇ ζωῇ της φίλημα.

Τότε διηγήθησαν εἰς τὸν Ἐραστρον τὴν ὑπὸ τῶν Πορτουγάλλων ἀπόπειραν τῆς ἀρπαγῆς τῆς Γαλατείας μετὰ τῆς Ἀνθοῦς. Ὁ δὲ Θυμβρίων συνελθὼν, λέγει, ποιμῆν, μοι ἀφήρπασας τὴν ὠραιωτάτην στιγμὴν τῆς ζωῆς μου. Ἐπεθύμουν νὰ μοιράσω τὴν παρουσίαν μου μετὰ τοῦ Ἐλικίου, ἵνα οὕτω δυνηθῆ νὰ νυμφευθῆ τὴν Γαλάτειαν, ἀλλὰ μ' ἐπρόλαβες· δὲν τὸν ἀγαπᾷς ἐν τοσοῦτῳ περισσότερον ἐμοῦ, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸν ἀγαπᾷς περισσότερον χρόνον, καὶ εἶνε δίκαιον νὰ προτιμηθῆς. Ἐλπίζω τοῦλάχιστον, προσέθηκεν ἀνακράξας, ὅτι θὰ μοι ἐπιτραπῆ νὰ ἐκτελέσω ἕτερον σκοπόν. Θέλω νὰ διαμοιράσω τὰ ὑπάρχοντά μου εἰς τέσσαρας μερίδας, ὃν τὴν μὲν πρώτην νὰ δώσω τῷ φίλῳ μου Φαβιανῷ, τὴν δὲ δευτέραν νὰ προσφέρω τῇ Θεανοῖ καὶ τῷ Ἀρτιδώρῳ, ἵνα τοὺς ὑποχρεώσω νὰ ἐγκαταβιώσωσιν ἐνταῦθα, ἡ τρίτη νὰ διανεμηθῆ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ Στεφάνου τοῦ πτωχοῦ τοῦ χωρίου τούτου, καὶ διὰ τῆς τελευταίας ν' ἀγοράσω οἰκίαν, ἀγροὺς καὶ πρόβατα διὰ τὴν Πισίδαν καὶ ἐμέ. Ἀληθῶς, καλοὶ μου φίλοι, θὰ γείνω ποιμῆν, καὶ θὰ τελειώσω μεθ' ὑμῶν τὰς ἡμέρας μου

καὶ μετὰ τοῦ Φαβιανοῦ· αἱ σκηναί μας θὰ κῆνται
πλησίον ἀλλήλων, τὰ πάντα θὰ ᾔηαι ἐν ἡμῖν κοινά·
θὰ εἶμεθα τὸ παράδειγμα τοῦ χωρίου, καὶ θὰ γηρά-
σωμεν ἅπαντες ὁμοῦ ἐν εἰρήνῃ, εὐθυμίᾳ καὶ ἔρωτι.

Πάντες εὐχαρίστησαν τὸν Θιμβρίωνα. Ὁ Ἄρτι-
δωρος καὶ ἡ Θεανὼ τὸν ἐνηγκαλίσθησαν. Τὴν αὐτὴν
δ' ἐσπέραν ἠθέλησε καὶ ὁ Μοῖρις νὰ συνταχθῶσι καὶ
τὰ συμβολαία. Ἡ φήμη τοσοῦτων εὐτυχῶν ἐκβά-
σεων διεδόθη κατ' ὅλον τὸ χωρίον, καὶ ὁ Μοῖρις προ-
εκάλεσε τὸν συμβολαιογράφον καὶ τὸν σεβάσμιον
Στέφανον.

Συνταχθέντων δὲ τῶν συμβολαίων, ἀπεφασίσθη ἀ-
μέσως τὴν ἐπιούσαν ν' ἀποστείλῃ τὴν θεραπείαν τοῦ
ἅπασαν εἰς Τολέθην μετ' ἀνδρὸς τῆς ἐμπιστοσύνης
του, ν' ἀναγγεῖλῃ τὰς εἰδήσεις ταύτας εἰς τοὺς γονεῖς
τῆς Νισίδας, καὶ νὰ κομίσῃ ἐκεῖθεν χρήματα, ἐ-
ξαργυρώσας τὴν περιουσίαν του. Κατὰ τὴν ἀποδη-
μίαν ταύτην ὁ Μοῖρις ἔπρεπε νὰ ἀγοράσῃ τὰ πρό-
βατα, καὶ νὰ τὰ ἐξασφαλίσῃ διὰ νέων ποιμένων καὶ
ἕως νὰ ἐτοιμασθῶσι τὰ δέοντα, ὁ μὲν Θιμβρίων καὶ
ὁ Φαβιανὸς μετὰ τῶν συζύγων των ἐμελλον νὰ κατ-
οικίσωσιν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Μοίριδος ὁ δὲ Ἄρ-
τίδωρος καὶ ἡ Θεανὼ εἰς τὴν τοῦ Ἐράστρου.

Ἐλείπετο δὲ μόνον νὰ ὀρισθῇ ἡ ἡμέρα τῶν τεσ-
σάρων γάμων. Ὁ Ἐλικίων, καίτοι πληγὴν φέρων,
ἀπεφάσισε τὴν ἐπαύριον παρὰ τὰς προσπαθείας τοῦ
Στεφάνου θέλοντος νὰ τὸ ἀναβάλλῃ τὴν γνώμην τοῦ
Ἐλικίονος, ἐνοεῖται καὶ χωρὶς νὰ τὸ εἴπωμεν, ὅτι
ἐδέχθησαν καὶ οἱ λοιποὶ σύζυγοι.

Ἐπειδὴ δὲ ἦν ὥρα δεῖπνου, ἐκάθησαν εἰς τὴν τρά-
πεζαν, ἕκαστος ποιμὴν παρὰ τῆ μνηστῆ του. Μετὰ τὸ
δεῖπνον ἦλθον εἰς τὸν κῆπον, καθήσαντες ὑπὸ ὠραίαν
ἀναθενδράδα, ἐπὶ χλοερῶν ἑδρῶν, τερπόμενοι καὶ ἀπὸ
τὴν λάμπειν τῆς σελήνης. ἠθέλησαν δὲ νὰ δώσωσι
πέρας τῇ εὐτυχῇ ἐκεῖνῃ ἡμέρᾳ δι' ἀσμάτων διὸ λα-
βόντες ὁ μὲν τὸν αὐλὸν του, ὁ δὲ τὸν ἀσκὸν του, ἐκά-
θησαν κύκλῳ, ἐχόντων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Μοίριδος
καὶ τοῦ Στεφάνου, καὶ οἱ ἔρασταὶ ἤρχισαν ἄδοντες
ἐφεξῆς τάδε:

Θιμβρίων

Προτὸ ὡς μωρὸν κατεφρόνου ἐκεῖνον,
ὃς μόνον κατόπιν τῆς τύχης χωρεῖ,
τὰ πάντα πρὸς χάριν τοῦ πλοῦτου ἀφῆμων.
Ἄλλ' ἤθ' ἡ ψυχὴ μου τῷ τὸ συγχωρεῖ·
Διότι μυρίας
ἐγεύθη πικρίας,
τοῦ δὲ ἀργυρίου τὴν εὐδαιμονίαν,
ἐσπούδασα κ' ἔυρον πολλὴν πλην βραχεῖαν.

Λεύκη.

Σκληρὰ ἀμφιβολία περὶ τῆς πίστεώς σου,
ὦ φίλε, βαρέως μὲ καταῖχε·
Ἄλλ' ἡ πιστὴ ψυχὴ μου εἰς ταύτην δὲν προσεῖχε,
κ' ἠτύχει φλεγόμενη ὑπὸ τοῦ ἔρωτός σου.
Εἰς μόνην σου τὴν μνήμην τοῦ οὐρανοῦ αἱ πύλαι
μ' ἠνοιγοντο, ὅπταν σ' ἀπήντησα, ὦ φίλε . . .
Σ' ἀπήντησα, κ' ἐναυθα ἐδέθη ἡ ζωὴ μου,
μὲ σέ, τρισμακαρίᾳ κ' ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου.

Ἄρτίδωρος.

Κακοήθη, προδότην νομίσας
τὴν ἀθάνατον μου, φεῦ! ποιμενίδα,
λογικὸν τὸ κακοῦργον μου εἶδα
παρὰφόρων ἐκστάσεων ὄμμα·
Κατερχόμενος πλὴν εἰς τὸ μνήμα,
ἀντικρὺ τῆς καὶ πάλιν ἐδρέθη,
καὶ, τὸν τάφον ἐκεῖ λησμονήσας,
νεονύμφου ἐμέθυσα μέθην.

Γαλάτεια.

Ἐνθυμεῖσαι, φίλε, τὴν λαμπρὰν ἡμέραν,
μὲ φωνὴν ὅποτε λύρας γλυκυτέραν
καὶ μ' ἔρωτιώσας ἐξομολογήσεις,
εἰς ἐμὲ προσῆλθες θέλων νὰ μὲ πείσης ;
ὅτ' ἐγὼ καρδίας κτύπους ἠσθανόμην,
καὶ ἐρουριώσα σοῦ ἠχροαζόμην ;
Παρ' ἐμοῦ ἐζήτεις τότε εὐτυχίαν·
ἄλλ' ἐμὲ σὺ τῶρα κάμνεις μακαρίαν.

Ἐλικίων.

Ἡ φίλιᾳ ἦτον κόσμος τῆς ζωῆς μου,
ὁ δὲ ἔρωσις μ' ἤρκει πρὸς εὐδαιμονίαν.
Ἦδη καὶ τὰ δύο ἔχω, κ' ἔρασμαίαν
φίλην, καὶ πιστόν μου φίλον ἀγαθόν.
ὦ ! πῶς νὰ κρατήσω τόσων τῆς ψυχῆς μου
τόσων αἰσθημάτων καὶ φαιδρῶν παθῶν ;
Φίλος εὐτυχήσας, ἔραστῆς εὐδαιμων,
ὑπὸ τῆς χαρᾶς μου ψάλλω ὄλος τρέμων.

Καιρὸς ἦν ἤδη νὰ ἀπέλθωσι· καὶ ἡ μὲν Λεύκη, ἡ
Νισίδα καὶ ἡ Θεανὼ ἐμειναν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Γα-
λατείας, ὁ δὲ Θιμβρίων, ὁ Φαβιανὸς καὶ ὁ Ἐλικίων
ὑπήγον νὰ κοιμηθῶσιν εἰς τὴν τοῦ Στεφάνου. Τὴν δ'
ἐπιούσαν, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου οἱ τέσσαρες
ἔρασταὶ ἔκρουον τὴν θύραν τοῦ Μοίριδος· ὁ δὲ Θιμ-
βρίων καὶ ὁ Φαβιανὸς ἔφερον ἤδη ἀρτοθήκην καὶ βρά-
βδον ποιμενικὴν. Οἱ κάτοικοι πάντες, εἰδυοποιηθέντες
ἀπὸ τὴν παραμονὴν, εἶχον ἐτοιμάσει διὰ νυκτὸς τὴν
τελετὴν λαμπροτέραν ἐτι τῆς τῶν γάμων τοῦ Δρα-
κίωνος. Περιέμειναν δ' ὀλίγον καιρὸν πρὸ τῆς θύρας,
μὴ θέλοντες νὰ ταραξῶσι τὴν ἡσυχίαν τοῦ κοιμωμέ-
νου εἰσέτι Μοίριδος. Ἄλλ' αἴφνης ἐφάνη ἀκολουθού-
μενος ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του, τῆς Θεανῶς καὶ τῶν
δύο ἀδελφῶν ποιμενικῶς ἐνδεδυμένων. Ὁ καλὸς Ἐ-
ραστρὸς ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὴν Γαλάτειαν, καὶ τὴν
ὠδήγησεν εἰς τὸν ναὸν ἐν μέσῳ ἐπευφημιῶν· ὁ δὲ Στέ-
φανος συνῆψεν εἰς γάμον τοὺς τέσσαρας ἔραστὰς μετὰ
τῶν ἐρωμένων των, καὶ ὁ Θεὸς πύλόγησε τοὺς γά-
μους των. Τὰ σχεδιά των ἅπαντα ἐξετελεσθήσαν·
ὅλοι ἦσαν εὐτυχεῖς, ἐζήσαν βίον μακρὸν, εὐδαιμονικὸν
καὶ εἰρηνικόν· καὶ ἡ ἐπ' ἀγαθῶ μνήμη των ἐτι καὶ
νῦν τιμᾶται εἰς τὸν ὠραῖον ἐκεῖνον τῆς διαμονῆς των
τόπον.

ΤΕΛΟΣ.

Σ. τῶν ἐκδοτῶν. Τὸ ἀφελὲς τοῦτο διήγημα τοῦ Φλω-
ριανὸς ἐξεδώκαμεν, χαριζόμενοι ἰδίως εἰς τοὺς σπουδαστὰς
τῆς Γαλλικῆς, οἵτινες συνήθως ὡς πρῶτον κείμενον λαμβά-
νουν τὸν εὐληπτον, καθαρεύοντα καὶ ἀφελῆ αὐτὸν συγ-
γραφέα.

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΔΟΚΙΜΙΟΝ

Περὶ Παροιμιῶν καὶ παροιμιωδῶν ἐκφράσεων
τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

ὑπὸ Ἰ. Σε Κιγάλλια.

—ο—

» Σὰν κάμνης ὅ,τι δύνασαι,
κάμνεις ὅ,τι πρέπει. »

(Παροιμία ἐξ ἀρχαίου ἀποφθέγματος.)

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, αἱ παροιμίαι εἶναι ἀποφθέγματα παλαιᾶς φιλοσοφίας διασωθέντα ἕνεκα τῆς συντομίας καὶ δεξιότητος αὐτῶν. Ὅτι δὲ πολλαὶ τῶν παροιμιῶν εἰσὶ λείψανα ἀρχαίας φιλοσοφίας, ἤτοι ἀποφθέγματα παλαιῶν φιλοσόφων, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία· πλὴν εἰν' ὡσαύτως βέβαιον, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν εἰν' ἀπόφθοια τῶν κοινῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ τοῦ ὄχλου, καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἕνα οὕτως εἶπω, τῆς πηγαζούσης ἐκ τοῦ κοινοῦ νοῦς μὲ τὸν ὁποῖον ἡ φύσις ἐπροίκισε τὸν ἄνθρωπον. Ἐπομένως, πολλὰ τῶν παροιμιῶν ἔλαβον τὴν ἀρχὴν πρὶν ἢ ὑπάξουν φιλόσοφοι καὶ φιλοσοφία· καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχουν καὶ εἰς αὐτὰ τ' ἀγρία ἔθνη παρ' οἷς οὐδὲν φιλοσοφίας ἔχουσιν εὐρίσκεται. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον αἱ παροιμίαι αἱ πηγαζούσαι ἀπὸ τὰς κοινοτέρας παρατηρήσεις, ἢ ἐμφανισαὶ τὰς γενικωτέρας ἀληθείας εἶναι σχεδὸν κοινὰ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῆς ὑψηλοῦς μόνον ἐνίοτε διαφέρουσι κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως, τουθόπερ πηγάζει ἐκ τῆς ιδιότητος τῶν διαφόρων γλωσσῶν, καὶ τῶν ἰδιαίτερον περιστάσεων καὶ ἐθίμων ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἐθνῶν. Ἐκ τούτου δήλον γίνεται, ὅτι αἱ εἰδικαὶ παροιμίαι ἐκάστου ἔθνους φανεροῦν τὴν ἀγγίνοιαν καὶ τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔθνους, ὡς καὶ τὴν ἀκρίβειαν, τὴν εὐτροφίαν καὶ τοὺς ἰδιωτισμοὺς τῆς εἰς ἡν ἐκφέρονται γλώσσης· ἐπομένως ἡ σπουδὴ τῶν παροιμιῶν εἶναι πολλοῦ λόγου ἀξία, τόσον ὑπὸ τὴν φιλολογικὴν ὡς καὶ ὑπὸ τὴν φιλοσοφικὴν ἔποψιν θεωρουμένη· τούτου δ' ἕνεκα οἱ ἀγχιλούμενοι εἰς συλλογὰς καὶ ἐκδόσεις παροιμιῶν εἶναι δίκαιον νὰ ἐμψυχώνωνται, ὅσον ἀτελεῖς καὶ ἂν ἤθελεν ὑποτεθῆ τὸ ἔργον αὐτῶν.

Ἡ παροιμία δύναται κατ' ἐμὴν γνώμην νὰ ὀρίσθῃ·—Σύντομος κατὰ παράδοσιν παραινέσις, ἐκφράζουσα σαφῶς ἢ μεταφορικῶς καὶ αἰεὶ χαριέντως ἀληθειαν ἢ παρατήρησιν τινα.

Λέγω—Σύντομος—διότι ἐν τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς παροιμίας εἶν' ἡ συντομία·—κατὰ παράδοσιν—διότι ἂν ἦν γραπτὴ ἤτοι μὴ ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ, ἢ κατὰ πρῶτον προτεινομένη, τότε εἶν' ἀπόφθεγμα καὶ οὐχὶ πλέον παροιμία·—παραινέσις—διότι αἱ παροιμίαι ἐκφράζονται συνήθως ἐπὶ σκοπῷ συμβουλῆς ἢ νουθεσίας·—ἐκφράζουσα σαφῶς ἢ μεταφορικῶς—διότι τινὲς τῶν παροιμιῶν ἐκφράζουσι σαφῶς τὸ περιεχόμενον, ὡς ὁ κακὸς κακὰ λογιᾶται, καὶ ἄλλαι μεταφορικῶς, ὡς τὸ ἄνα χεῖρι ρί-

θῆει τ' ἄλλο καὶ τὰ δυὸ τὸ πρόσωπον·—αἰεὶ χαριέντως, διότι αἱ παροιμίαι ὅλαι πρέπει πάντοτε νὰ ἔχουν χάριν τινα ἢ ὡς ἐκ τοῦ εὐστόχου τῆς ὁποίας ἐμφαίνουσι μεταφορῶς, ἢ ὡς ἐκ τῆς ἀπλότητος εἴτε τοῦ ἐμμέτρου τῆς φράσεως· καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐπιδιορθοῦνται τὸ λεκτικὸν αὐτῶν, ἀλλὰ πάντοτε νὰ ἐκφέρονται μὲ τὸν αὐτὸν οἶον προφέρονται κοινῶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ τρόπον (*). — ἀληθειαν ἢ παρατήρησιν τινα — διότι αἱ πλεῖστα τῶν παροιμιῶν ἐκφράζουσι ἠθικὰς ἀληθείας, ἀλλὰ πολλὰ ἐξ αὐτῶν δηλοῦν καὶ ἀπλῶς ἐπιστημονικὰς ἢ βιομηχανικὰς παρατηρήσεις· οὕτως ἡ ἐξῆς παροιμία ἀνήκει εἰς τὴν μετεωρολογίαν. » Τοῦ ἡλίου ἀλῶντο ἄνεμος, τοῦ φεγγαριοῦ μπουράτσα· ἢ ἐξῆς εἰς τὴν ναυτικὴν » Γέρο βοργιὰ ἀρμένιζε καὶ τότο παληκάρι· ἢ ἀκόλουθος εἰς τὴν φυσιολογίαν » Τ' ἀγόρι ἀρότου γεκνηθῆ κ' ἢ κόρη ἀροῦ κατασταθῆ· ἢ ἐξῆς εἰς τὴν φυσιολογίαν τῶν παθῶν » Ἡ ἀγάπη θέλει φρόνην, θέλει ταπεινοσύνη, θέλει λαγοῦ προπατησιὰ, πουλιῶ γρηγοροσύνη· ἢ ἐξῆς εἰς τὴν ἱατρικὴν » Πρῆσμα εἶδες, Χάρον εἶδες· ἢ ἐφεξῆς εἰς τὴν γεωργικὴν » Ἐψιμορ ριατὸν καὶ πρόμιον δίβολο· ἢ ἐξῆς εἰς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν » Σελάτο βοῦδι ἀγόραζε καὶ γάδαρο καμπούρι, γυναῖκα στενοκάπουρη καὶ χροῖο μακρομοῦρι· ἢ ἀκόλουθος εἰς τὴν ἐθνογραφίαν » Ὁ τούρκος πιάρει τὸν λαγὸν μὲ τὸν ἀραμπά· ἢ ἐξῆς εἰς τὴν ψυχολογίαν » Θεὲ μὴ δώσης τοῦ παιδοῦ τὰ βάρ' ὁ τοῦς τῆς μάνας· ἢ ἐξῆς εἰς τὴν πολιτικὴν ἢ καὶ ψυχολογίαν » Ὅταν πεινάει ὁ λαὸς καὶ ὅταν στενοχωρεῖται, κανένα δὲν ἐντρέπεται, κανένα δὲν φοβεῖται· ἢ ἀκόλουθος εἰς τὴν ἡμερολογίαν » Τοῦ Ἀἰ Παντελεήμονος πέντε μέραις καὶ Αἰγυπτος· αἱ ἐξῆς εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς τέχνας » Πούλιε καὶ μετάνοιγε· Ὁ ράπτης ὅταν κόψῃ τσόχα τὴν δικὴν του βγάλει πρῶτα· Ὁ ψαρῆς καὶ πουλιολόγος, ἐρημιά στὸ σπῆτι του· Ὁ λημέρα μαρμπερῖλει, καὶ τὴν ρύκτα μουρμουρῖλει· ἢ δὲν πρέπει ὁμοῦ νὰ συγχέωμεν τὰς κυρίως λεγομένας παροιμίας (italisti proverbii) μὲ τὰς παροιμιώδεις ἐκφράσεις (modi proverbiali), ὁποῖαι εἶναι π. χ. » Τὰ κάμε γυναῖκα καρριὰ καὶ τὸ κοῖψε παπούτσι· ἢ ἐκφραζόμεν εἰς τὴν περίστασιν καθ' ἣν τις κατηνάλωσε τὴν κατάστασιν τοῦ ἢ τὴν εἰς χεῖρας του περιουσίαν καὶ ἐρῖγε· διότι μετὰξὺ τούτων καὶ τῶν παροιμιῶν ὑπάρχει μεγίστη καὶ οὐσίωδης τις διαφορὰ, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀρίσμου ἐξίχεται· οὕτως ἡ παροιμιώδεις ἐκφρασις δύναται νὰ ὀρίσθῃ· » Σύντομος κατὰ παράδοσιν λόγος, ἐκφράζων κοινήν τινα μεταφορὰν, ἐκφραζομένην χαριέντως εἰς τὸ προκείμενον. » Ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὰς παροιμιώδεις ἐκφράσεις μὲ τοὺς κατ' ἰδιωτισμὸν τρόπους τοῦ λέγειν (idiotismi εἴτε locuzioni usitate)

(*) Εἰς τὸ περὶ Θήρας πόνημά μου ἀνέφερα τὰς ἐν Θήρῃ μᾶλλον ἐν χρήσει παροιμίας, ὧν τὴ λεκτικὴν ἐπιδιορθώθη ἐν ἀγνοίᾳ μου παρὰ τοῦ τυπογράφου. Τὰς περὶ τῶν δὲ ἄλλων λόγους παροιμίας ἐνόμισα περιττὸν ν' ἀναφέρω καὶ εἰς τὸ δοκίμιον τοῦτο.

οἵτινες δύνανται νὰ ὀρισθῶσι α Σύντομος τῆς συνηθείας μεταφορικῆ ἐκφρασις» καὶ τοιοῦτοί εἰσι χ. π. οἱ ἐφεξῆς: «Κρεμνᾶ τὸ ζωνάρι του» ἀντὶ τοῦ » ζητεῖ ἔριδας. Δεῖξέ μου τὴν ῥάχιν σου » ἀντὶ ῥογῆ, καὶ πλῆθος ἄλλων, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγοι ἀπαντῶνται εἰς τὰ λεξικά.

Διάφοροι τῶν ἡμετέρων λογίων ἐξέδωκαν συλλογὰς μᾶλλον ἢ ἦττον ἐκτεταμένους τοιοῦτων παροιμιῶν, ἐκφράσεων καὶ τρόπων, (*) ἀλλ' ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἔχει πλουτοῦν παροιμιῶν καὶ τοιαύτης φύσεως ἐκφράσεων καὶ τρόπων πλεῖστον πάσης ἄλλης, ἐπομένως εἰ ἀδύνατον εἰς μόνος νὰ κάμῃ ἐντελῆ αὐτῶν συλλογὴν, διὸ ἐνόμισα καλὸν νὰ δημοσιεύσω καὶ τὴν ἀκόλουθον, καίτοι ἀτελεστάτην συλλογὴν. «Κρεῖσσόν ἐστι τὸ κατὰ δύναμιν εἰσενεγκεῖν, ἢ τὸ πᾶν ἐλλείπειν.»

§ 4.) Π α ρ ο ι μ ι α ι. (**)

1. Ὄπου πλουτίζει μὲ τὸν νοῦν, ὀγλήγορα πτωχαίνει.
2. Ποῦ μαγειρεύει ψέματα' στὸ κένωμα τὸ ἔβρισκεῖ.
3. Ἄϊ μου Γιάννη βοήθα με, σείσε καὶ σὺ τὸν πόδα σου.
4. Ὑστὰ κεφάλια τῶν τρελῶν, μανθάνουν' οἱ μπαρπερίδαις.
5. Ἀπὸ χερνὸ τουλοῦμι κρασί, ποτὲ δὲν πίνεις.
6. Θωρῶντας τὴν γειτόνησα, μανθάν' ἡ μιὰ τὴν ἄλλη.
7. Ἀρχοντιὰ χωρὶς τὰ ἔχη, τύφλα του ὀπου τὴν ἔχει.
8. Ν' ἀκουε ὁ Θεὸς τῶν κουρουῶν, δὲν ἔμενε σῦκο στὴν συκιά.
9. Ἄγγουρα δαμάσκηνα καὶ πικραις ἐλιαίς· τὰ κρυφομιλήματα δὲν εἰν' καλαῖς δουλιαίς.
10. Καθ' ἀγίου κι' ἡ μνήμη του.
11. Ὄπου κάμει τὸ μπόρσε, τὸν νόμον ἀποπλήρωσε.
12. Μηδὲ χαρὰ χωρὶς κλάμα, μηδὲ θαφτικὸν ἀγέλαστον.
13. Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἀρθανίτης.
14. Ὁ παππᾶς εἶναι κάρβουνον' ποῦ ἀναμένον καίει, καὶ σβυστὸ μουτζαλώνει.
15. Τὸ μὴ σὲ μέλλῃ μὴ ῥωτᾶς· τὸν παλιὸ δρόμο μὴ παραιτᾶς· καὶ τρεῖς νὰ ἴδῃς γιὰ νὰ πιστέψῃς.
16. Τόπος καὶ νόμος.
17. Λόγον ἤκουσες, ὅλος ψευτιὰ δὲν εἶναι.
18. Λόγον ἤκουσες, κάτι τρέχει.
19. Τὰ φαγες, ἐκέρδισες.

(*) Ἡ ἐντελεστέρη τῶν μέχρι τοῦδε συλλογῶν εἶν' ἡ τοῦ φιλομούσου Κ. Ἰ. Βενιζέλου, ἐκδοθεῖσα ἐν Ἀθήναις τῷ 1846, εἰς ἣν ὅμως οὐδέμια σχεδὸν τῶν ἐν ταῦθα ἀπαντᾶται ἀπαρβαλλάκτως ὡς ἐδῶ εὑρίσκεται.

(**) Πολλὰ τῶν παροιμιῶν ἐκλαμβάνονται πολλάκις καὶ ἐκ παροιμιῶδες ἐκφράσεις κατὰ τὰς περιστάσεις· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τινὰς ἐν τῶν παροιμιῶδων ἐκφράσεων· ὅθεν τὰς τοιαύτας παροιμίας τε καὶ ἐκφράσεις κατεχώρισα κατὰ τὴν συνηθεστέρην αὐτῶν σημασίαν.

20. Τοῦ χωριάτη τὸ σχοινί διπλὸ δὲν σώνει, καὶ μόνὸ περισσεύει. (*)
21. Μικρὰ παιδιὰ, μικραὶς παιδαίς· μεγάλα παιδιὰ, μεγάλαις παιδαίς.
22. Ὅποιος φυλάγει τὰ ροῦχά του ἔχει τὰ μισὰ.
23. Ὅτι κάμει ἡ μιὰ σου μπάντα νὰ μὴν τὸ γνωρίζ' ἡ ἄλλη.
24. Καλῶς τῆνε τὴν πίκρα μου, μὰ νὰ ἴσαι μοναχὴ σου.
25. Ὄπου λυπᾶται ἀπὸ τὴν σφίνα, χάνει ἀπὸ τὴν κλκουνιά.
26. Ἄν σὲ ὅλα ἦναι νόμος, εἰς τὰ μάτια ὄχι ὄμως.
27. Συμπεθέροι καὶ συντέκνοι, κι' ὅτι φᾶν τὸν πρῶτο χρόνο.
28. Ὑσὴν ἔλθη κυριακὴ, σάββατον μὴν περιμένῃς.
29. Ὅλα τὰ δάκτυλα δὲν εἰν' ἴσα.
30. Ὁ πρῶτος ἔχει προτιμῆ, κι' ὁ ὕστερος ὑπομονή.
31. Σκυλὶ δερνάμενο, κακὸ κυνῆγι κάμνει.
32. Ἡ νύφη ἀπ' ὅταν γεννηθῇ, ἀπ' τὰ συμπεθερικά κρατεῖ.
33. Τοῦ τζαγκάρι τὸ παιδί ἐξυπώλυτο προπατεῖ.
34. Φανερά ναι τὰ μάγουλα πόχουν ταῖς ἀλιχίνας.
35. Ὁ γέρος κι' ἂν στολιζέται, ἴστὰ ἴνιρορο γνωρίζεται.
36. Κάθε μέρα δὲν εἶν λαμπρή.
37. Ἀκριβὸς θαρρῆε κερδίζει, μὰ φουᾶ καὶ δὲν τὸ νιθεῖ.
38. Ἀστικὸς καὶ τὸ ποπῶνι κι' ὁ γαμβρὸς πολλὰ κομπόνει.
39. Ποῦ περιμένει ἀπ' τὴν γειτονιά, πολὺ ἀπωροῦ δειπνᾶ.
40. Πολυγυρεμένη κόρη, κακὰ ψυχρὰ πανδρεύεται.
41. Τοῦ στραβοῦ τὰ μπιχλιμπιδία, τ' ἀνεβούλου τὰ κουμπάσα.
42. Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάγῃ ἀπὸ μπουκα τουφεκιῶ κι' ἀπὸ πόδι μουλαργιῶ.
43. Σὲ πλούσιο σπῆτι τὸ παιδί σου βάλει καὶ προῖκα μὴ γυρεύεις.
44. Ἡ δυὸ πέτρας κι' ὄχι ἡ μιὰ, κάμνουσι τ' ἀλεύρι.
45. Ὁ πτωχὸς κάθετα κι' ὁ Θεὸς γνωιάζεται.
46. Ὄπου πολὺ ψηλώνεται, γλήγορα ταπεινώνεται, κι' ὀπου ταπεινώνεται γλήγορα ψηλώνεται.
47. Οἱ γονεῖς τρῶνε τὴν ἀγκουρίδα καὶ τὰ παιδιὰ μούδιαζουσι. (**)
48. Ὄπου παίζει μὲ κοπέλια δὲν τοῦ λείπουν καμπανέλια.
49. Τὸ βασιλικὸ μολύβι δὲν βουλά ποτέ.
50. Ὅλα τὰ στραβὰ ψαμιά τῆς στραβῆς πινακωτῆς.
51. Ὑσὴν δὲν ἔχει τὸ κανδύλι λάδι, ὅσο θέλεις ἀναπατέ το.

(*) Ἡ παροιμία αὕτη λέγεται καὶ ἀντιστρόφως, ὡς εὑρίσκεται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Κ. Βενιζέλου.

(**) Ἡ παροιμία αὕτη λέγεται καὶ ἀντιστρόφως, ὡς εὑρίσκεται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Κ. Βενιζέλου.

52. Ὁ Θεὸς μὲ τ' ἄνα χέρι σὲ μπατσιζει καὶ μὲ τ' ἄλλο σὲ χαδεύει.
53. Τὸν ἀκάλεστον στὸν γάμον κάτω κάτω τὸν καθίζουν.
54. Τὸ μυριστικὸ κυδῶνι ἀπὸ 'κεινο' ποῦ 'χει δώνει.
55. Ὁ κόσμος εἶναι πλάνος.
56. 'Στοὺς 20 γνῶσι, 'στοὺς 30 γρόσα, καὶ 'στοὺς 40 γυναῖκα· ἄλλως, οὐδὲ γνῶσι, οὐδὲ γρόσα, οὐδὲ γυναῖκα.
57. Κάλλιχα νὰ κλάψῃ ἡ μάνα σου παρὰ ἡ ἐδική μου.
58. Κάλλιχα πῆττα μὲ λαρδί, παρὰ πῆττα μοναχή.
59. Ὅπ' ἀγοράσει γάδαρο καὶ πουλήσει γάδαρο, εἶναι χειρότερος γάδαρος.
60. Ὅποιος περγελά περγελασμένος εἶναι.
61. Καθεὶς δὲν 'ξεύρει τί μαγειρεύει τοῦ ἄλλου τὸ τσουκάλι.
62. Κάθε πόρτα ἔχει τὸ καρφί της.
63. Ἡ ξυλιαῖς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν κατέβηκον.
64. Νὰ πίνης μὰ νὰ μὴν σὲ πίνη.
65. Ἀκριβοπούλιε μὰ δίκαια μέτρα.
66. Τοῦ θεριστῆ εὐγῆκε τ' ὄνομα, θερίσει δὲν θερίσει.
67. Ὄταν ὁ Θεὸς καταρασθῆ τὸν μύρμηγκα, τοῦ δίδει πτερὰ καὶ πετᾶ.
68. Ὅποιος δὲν πικτώνει χάνει τὸ τυρόβολο.
69. Ὅπου ποθάνει μὲ πολλοὺς, θάνατος δὲν λογᾶται.
70. Λέγε τὴν ἀλήθεια, νὰ 'χης τὸν Θεὸ βοῦθεια.
71. Μεγαλώνει τὸ μουλᾶρι καὶ κοντίνει τὸ σαμάρι.
72. Κάμε τὸ σταυρόν σου νὰ 'βγῆ τὸ μάτι σου.
73. Ἄν τὰ φῶτα φωτερὰ καὶ τὰ λάμπρα σκοτεινὰ.
74. Ἄν δὲν ἀστράψῃ δὲν βροντᾶ, κ' ἂν δὲν βροντᾶ δὲν βρέχει.
75. Ὄταν ὄγης κολοκυθάκι, ἀποσπéριζε 'λιγάκι· κ' ὅταν ὄγης τὴν κολοκύθα, ἀποσπéριζε ὅλη νύκτα.
76. Ὁ Αὐγουστος ἐπλάκωσε, ἡ ἄκρα τοῦ χειμῶνος.
77. Μήτ' ὁ Μάρτης καλοκαίρι, μηδ' ὁ Αὐγουστος χειμῶνας.
78. Ἡ κοπριά καὶ τὸ νερὸ κάνει τὸ λάχανο καλό.
79. Ὄπου δέϊς ἀκριβία, καρτέριε καὶ τὴν φθῆνια.
80. Ἀπὸ σπανὸν ἄνδρα καὶ μαλλιχρὴ γυναῖκα μαζουρὰ τὰ ρουχὰ σου.
81. Μικροῦ μαλλιχρῆ, ὀλύγα μυαλά.
82. Ὄταν χάσ' ὁ σκύλος τὸν λαγῶ, τότε κάνει τὰ θυμᾶσματα.
83. 'Στὸν ἔρημον τόπον τὸν Μάϊ μῆνα βρέχει.
84. Χαρὰ 'στὸν γέρω 'π' ἀγρυπνᾶ 'στὸ νιὸν ὅπου κοιμᾶται.
85. Τὴν πρώτη γνῶσι τοῦ Ῥωμιοῦ νὰ τὴν ἔχη τὸ σκυλί μου· καὶ τὴν ὑστερὴν τοῦ, ἄς τὴν ἔχη τὸ παιδί μου.
86. Οἱ Ῥωμιοὶ δὲν συμφωνοῦσι παρὰ 'στὸ κακοῦσμα.
87. Τὴν θέλει τὸ πυριόνι κ' ὅπου τὸ βαστᾶ νὰ ὀρῆται.
88. Π' ἀγάπη ἡ καρδιά τ' ἀνθρώπου, τὸ κλήτερον τοῦ κόσμου.
89. Τοῦ Γενναίου τὸ φογγάρι παρ' ὀλίγο εἶναι μέρα.
90. Σαββατιανὸς βορειᾶς δευτεριανὸς γαϊδαρος.
91. Ὁ φλεβίρης κ' ἂν φλεβίζη, τοῦ κλοκαίριου μυρίζει.
92. Τὰ Νικολο-βάρβαρα οἱ τοῖχοι δρώνουν, ἀλλὰ 'στὰ φωτοκίλανδρα ἀποξυλώνουν.
93. Ὅπου 'χει κόρη ἀκριβί, τοῦ Μάρτη ἤλιος μὴ τὴν δῆ.
94. Καλὸς νιός, καλὸς γέρω.
95. Πλιὰ πολλ' ὀργιὰ σφάζονται τὴν Λαμπρὰ παρὰ κριαί.
96. Τῆς εὐμορφῆς τὸ μάγουλο ὅταν γελαῖ λακωνεῖ.
97. Παλιὰ ἀγάπη μὴν ἀφήσης καὶ κενούργια ν' ἀρχινήσης, κ' ἡ παλιὰ θὰ κενουρῆσῃ, κ' ἡ κενούργια θὰ παλιώσῃ.
98. Τίγαρις κ' ἠγέννηκεν γιὰ τὸ μ' ὀρφαις ἡ ἀγάπη; Γιὰ ὄμορφα καὶ ἄσχημα κ' ὅπου ῥιφθῆ τὸ μάτι.
99. Τῶν γερόντων τὰ χαδάκια, εἶναι πίκραις καὶ φαρμάκια.
100. Ἡ πίκραις κόπτουν γόνατα κ' οἱ λογισμοὶ γεροῦσι.
101. Μηδ' ὄλα τοῦ ἱατροῦ, μηδὲ τοῦ ἱατροῦ κανένα.
102. Ἄν κάμη ὁ Μάρτης δυὸ νερά κ' Ἀπρίλις ἄλλο ἔνα, νὰ δῆς κουλούραις γυρισταῖς καὶ πῆτταις σὺν ἄλλωνι.
103. Ὁ Μάρτης ἔβαλε τὸν βοσκὸ μεσ' τὸ καζάνι.
105. Οἱ φραντζέζοι ὅταν πινοῦσι, τάρλα, τάρλα, τραγονδοῦσι.
105. Τοῦ Ῥωμιοῦ ὑστερ' ἔρχεται ἡ γνῶσι.
106. Ὁ ὄβριος ὅταν πτωχαίνει, τὰ παλιὰ τετράδια πιάνει.
107. Τρεῖς 'στὴν Γέννα, τρεῖς τὰ Φῶτα, καὶ εἴς 'στὴν Ἀνάστασιν.
108. Πλιὰ πολλὰ ἔχει ὁ Θεὸς παρὰ 'ποῦ ὄκε.
109. Ὄνομα καὶ μὴ χωριστό.
110. Τὰ ριζᾶ καὶ τὰ μελίσσα σὲ φέρουν εἰς τὰ ἔσα.
111. Ὅλα ναι φάδια τῆς κοιλιάς καὶ τὸ ψωμί στή μόνι, μὰ τὸ καίμενο τὸ κ' αἰσι ὄλα τ' ἀποστομῶνει.

§ 6.) Παροιμιώδεις ἐκφράσεις.

1. Δυὸ καὶ δυὸ κάμνον ἑσπάρη.
2. Πλιὰ πολλὰ ναι τὰ ἔσοδα τοῦ γάμου παρὰ τὰ προυκιά τῆς νύφης.
3. Ἀπ' Ἀθήνας εἰς Λιβᾶδι, Θόδωρος καὶ πεντάκοσια.
4. Μῆς νιόσαν οἱ κρητικὸὶ πῶς εἴμεθα Χανιώται.
5. Ἀπ' ἀγκουρῆ ὡς πεπῶνι δὸς' μου κερά λουκάνικον.
6. Θέλω σην καὶ ἄς ἦν καὶ χίρα καὶ πτωχὴ καὶ κακομύτρα.
7. Τρεῖς πενήντα ἐνενηντα καὶ δέκα ἑκατόν.
8. Νὰ ἐμένα νὰ ἐμένα, νὰ καὶ μένα τοῦ κακομύρου.
9. Τρεῖς ποῦ μ' ἔχεις, τρεῖς ποῦ σ' ἔχω, καὶ τρεῖς ποῦ ναι τὸ παιδί.
10. Μὰ κεράλι γιὰ μπαρμπέρισμα!
11. Κόψε πρίνο κάμε Λούκα.

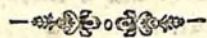
- Κι' ἂν βρωτᾶς καὶ γιὰ τὸν Γιάννη,
Ὅ,τι ξύλο κόψεις, κάνει.
12. Τὶ εἶν' ὁ φύλος καὶ τ' εἶν' τ' ἀσκί του.
 13. Ἀλλὰ κερί μ' εἶναι, κ' ἔχει ὁ Θεὸς βω-
μαῖϊκα.
 14. Κάθου γρηά μ' ἀνέμενε, νὰ κάμω υἱὸν νὰ παν-
δρευθῆς.
 15. Ἄπ' τὸν Γιάννη ὡς τὸν Διό, τύφλα νὰ 'χουσι
κι' οἱ δύο.
 16. Μυρίσου κ' ἔπαρε.
 17. Νὰ σὲ πιᾶσω ἀρκά διὰ τὸν χειμῶνα.
 18. Νὰ 'χαν οἱ κουροῦνες γνῶσι, νὰ σοῦ δίδασι
καμπόση.
 19. Κι' ἀπὸ νοῦ, τοῦ σαργοῦ· κι' ἀπὸ μυαλά,
τοῦ τζιτζίκου.
 20. Ὅπου τυφλὸς κι' ὅπου κουτσός, 'στὸν Ἄϊ
Παντελεήμωνα.
 21. Πάν τ' αὐγά μὲ τὸ καλάθι.
 22. Κολιὸς καὶ σαρδέλα, κι' ἀπὸ μιὰ βαρέλα.
 23. Ἀπόψε μὲ τὸν δούρδουρα, κι' αὔριον μὲ τὸν
γούργουρα.
 24. Κατὰ τὸν Μιστρο-Γιάννη καὶ τὰ κοπέλια του.
 25. Τὰ 'χα γώ, ἤλεγα τῆς θεῖας μου,
 26. Εἶχα τὸ παιδί,
κ' εἶχα τὴν χαρὰ,
κ' ἤψηνε τ' αὐγό·
κ' ἤτρωγά το γώ.
 27. Σύντεκεν κι' ἂν μιλοῦμε, συχνογύριζε τὴν
πῆττα.
 28. Κοντὸς ψαλμὸς, Ἀλληλούϊα.
 29. Πάγω καὶ γώ μάνα μου μὲ τὰ κάτεργα.
 30. Μὲ τὴν φωνὴν καὶ ὁ Δάζαρος· ἢ Σύρε ὄνομα
νὰ δῆς κορμί.
 31. Καρδιά καθαρή, καὶ πάτιζε ὅπου πατεῖς.
 32. Ἦλθε κι' ἄλλος ἀπ' τὴν Κῶ, καὶ γυρεύει
μερτικό.
 33. Μὴ χάση ἢ Βενετιά βελόνι.
 34. Ὡς ἀνοιξ' ἢ καρδοῦλά μου ν' ἀνοιξῆ ἢ κεφα-
λή σου.
 35. Ποιὸ δάκτυλο θὰ κόψης καὶ νὰ μὴν πονέσης ;
 36. Εἶδα γὼ γέρον παππᾶ νὰ θάπτῃ μωρὰ παιδιὰ.
 37. Μέτρα κεφάλια καὶ κόπτε κοκουλαῖς.
 38. Ἄλλος πίνει κι' ἄλλος μεθᾶ.
 39. Ὁ Γρηγόρης ἐγρηγόρα, κι' ὁ Μελέτης ἐμελέτα·
κι' ὁ Γρηγόρης μᾶς ἐπῆρε τοῦ Μελέτη τὴν
γυναῖκα.
 40. Γιὰ βᾶτι βᾶτι Ροῦμελη, γιὰ βᾶτι Φαρμάκα-
πι. ἢ μάλλον, Γιὰ τοῦ ὕψους γιὰ τοῦ βᾶθους.
 41. Ἀπὸ τὸ Καστελόρριζο φαίνεται τὸ Σινόπι,
κ' ἂν δὲν σ' ἀρέσ' ἢ μέση μου νὰ τινὲ πε-
λεκήσω.
 42. Μὴν τὸ πολυψηλόνεσαι διατὶ ψηλὸς δὲν εἶσαι,
καὶ τὸ χωρὶό σου εἶν κοντὰ καὶ ξεύρω τί-
νος εἶσαι.
 43. Πίσω ν' τὰ κοφτερά.
 44. Ἦρε ἢ πέτρα τὴν ἀμάδα.
 45. Ἄλλο ν' τὸ πῆς, καὶ ἄλλο ν' τὸ δῆς.
 46. Στάξ' ἢ μήτη σου. Εἶναι χειμῶνας. Ξεύρω

- σε κι' ἀπὸ τὸ καλοκαίρι.
47. Δὲν εἶμαι ζηλιάρης μὰ 'μαὶ παραπονηάρης.
 48. Εἶπε ὁ πετεινὸς τὸ βουδι χειλᾶ· ἢ, εἶπ' ὁ γά-
δαρος τὸν πετεινὸ κεφάλια.
 49. Ἐδὼ καράβια χάνονται, καὶ σεῖς βαρκιὰ ποῦ
πᾶτε.
 50. Πλιχ' κοντὰ 'ναι τὸ στόμα μου παρὰ τὸ ἐδι-
κόν σου.
 51. Κουλοῦρι ἐκεῖ 'ποῦ μέλλεσαι κ' ὄχ' ἐκεῖ
'ποῦ πλάσσεσαι.
 52. Νὰ κουλοῦρι, νὰ ψαθοῦρι, γιὰ τὴν ὀμορφὴ σου
μύρη.
 53. Μηδὲ γὼ παππᾶ βλογιὰ, μηδὲ σὺ τὴν λει-
τουργιὰ.
 54. Δὲν ξεύρω τίποτε· μὰ νὰ 'ξευρες τί 'ξεύρω.
 55. Ἄλλος ἔχει τ' ὄνομα κι' ἄλλος τὴν χάρι.
 56. Τὰ μυαλά σου καὶ μιᾶ λύρα, καὶ μιᾶ κόκκι-
νη φλογέρα.
 57. Ἐγὼ 'στελνα τὸν κάτη μου, κι' ὁ κάτης τὴν
ὀργιάν του.
 58. Ὅταν τὸ 'πῆ ἀφέντης ὁ Μάτσας τὸ λέει καὶ
ὄλη χώρα (Ἀντιπεριανή.)
 59. Δὲν τρῶς ἐλιαῖς; καλὸν 'ν καὶ τὸ χαυγιάρι.
 60. Σὴν σοῦ βαστᾶ τὴν γυναῖκά σου ὁ Καδῆς,
ποῦ θὰ πᾶς νὰ κλαυθῆς;
 61. Τὸ 'χε καὶ τοῦ κόλλησε.
 62. Κ' ἔχω δόντια διὰ τὸ μέλι;
 63. Ἐγλοκάθ' ἢ γρηά τὰ σῦκα, κι' ὄλη 'μέρα
τ' ἀνεζήτα.
 64. Μιᾶ τοῦ φίλου, δυὸ τοῦ φίλου, τρεῖς καὶ τὴν
κακὴν του 'μέρα.
 65. Νὰ 'χαμε, καὶ τί νὰ 'χαμε; ἕνα γούργουρα
ψημέο, καὶ τῆς γρηᾶς τὸν ἐμυαλό ξεροτιγα-
νισμένο.
 66. Πότε μὲ τὰ καρύδια του, πότε μὲ τὸν χαλβᾶ
του, ἔφερε τὴν καλογρηᾶ εἰς τὰ θελήματά του.
 67. Θῶρι με, νὰ σὲ θωρῶ, κι' ὅποιος γελάσει
γάδαρος.
 68. Μαῦρο 'ν καὶ τὸ γαρύφαλον μὰ πουλιέτε μὲ
τὸ δράμι.
 69. Καὶ τὴν Κυριακὴν ἐρώτα ἐκάμουν ἢ γυναι-
κες ρόκα;
 70. Ὅποιος δὲν θέλει νὰ ζυμῶση πέντε 'μέρας
κοσκινίζει.
 71. Φέγγος, φέγγος, φέγγος, καὶ τὸ 'Ἄξας ὁ
φέγγαρος! ὄχι τῆς Ἀμουργοῦ τὸ φεγγαράκι.
 72. Ὅταν καμακώσης ψάρι 'τρέμ' ἢ καρδιά, πο-
νεῖ ποδάρι;
 73. Μωρὴ σὺ 'σαι Κυριακή; μωρὴ μπράβο Κυρια-
κή! σὰν φραγκοπούλα μοιζέεις.
 74. Χίλια λόγια ἕνα ἄσπρο, καὶ πάλι κρίμας τὸ
ἄσπρο.
 75. Ἦ στραβά 'ναι τ' ἀρμενα, ἢ στραβ' ἀρμε-
νίζομε.
 76. Παρ' ἄλλος νὰ σὲ γδίσῃ, κάλλια γὼ κομ-
πάρε.
 77. Ἐπῆγε γιὰ μαμμὴ κ' ἕκατσε λοχοῦ.

78. Χόρευε μωρέ πατέρα ὥστε ν' ἄρθουν τ' ἄσπρα πέρα.
79. Δέν ἀλάστω τὸν χορόν μου, τὸν σκοπὸν τῶν ποδαριῶν μου.
80. Ἄν ὁ Ἄλῆς γίνεται Γιάννης, κι' ὄρνιθ' ἀκαπόδι.
81. Κι' ἂν πολυβαρένεις με δέσποτα, θά 'πῶ και τί 'χε μέσα.
82. Δέσποτα! πέρδικα 'στά δάση.
83. Ἄρου ἀπόκλαψαν ὄλι, ἐδάκρυσε κι' ἡ χῆρα.
84. Ἄκουε σακκί δεμένο και 'στὸν τοίχ' ἀκουπισμένο.
85. Φίλου σπῆτι, κι' ὁ φίλος νὰ 'χη δίακρισι.
86. Μιά τὴν ἔχεις κι' εἰμ' ἐγώ' ἕνα τὸ 'χεις κι' εἶν' ὄγρό, και στεγνώνει 'στὸν καπνὸ.
87. 'Ποῦ χ' ἀμπέλια ἄς βάλῃ ἀργάταις, και καράβια, κλαράταις.
88. Φρού φρού, και τ' ἀμπέλια ξέφραγα.
89. Λωλὸς παππᾶς σ' ἐδάπτισε.
90. Ἐγὼ 'μιλῶ και σὺ καταλάβανε.
91. Ἄν εἶχε μαμμὴ ἐγλύτωνε τὸ παιδί.
92. Ὁ χόνδρος ἀπὸ τὴν σκάσιον του ἐξεροκακάνκιζε.
93. Ὅταν σὲ παρακαλοῦσα, γιατί 'γίνου σου χιδούτα; τώρα 'πού παρακαλεῖς, δὲν σὲ θέλει πλιὸ κανεῖς.
94. Ὅστε νὰ σύρῃ τὸ'να του πόδι, τρώει ὁ γάδαρος τ' ἄλλο ἢ, σκουλοκιάζει τ' ἄλλο.
95. Να σου δεῖξω 'γὼ πὸς' ἀπίδια βάν' ὁ σάκκος.
96. Εὐρήκα τὸν μῆνα 'πού τρέφει τοὺς δώδεκα.
97. 'Στοῦ περιβουάρι τὴν θύρα κτυπᾶς; ἀγκούρια ζητᾶς.
98. Ὁ παππᾶ Κουλούρης και τὸ χαρτί του.
99. Ἐγὼ 'μαι δῶ, 'πού σπῶ τ' αὐγό.
100. Τὸν καμαρώνει 'σάν τὸν γύφτο τὸ σφυρί του.
101. Ἐχ' ὁ σκύλος καρτσοδέτη, ἔχ' ὁ Γιάννης ὁ πιρέτη.
102. Ἄν θέλῃ ὁ Θεὸς ἐγὼ μ' ὁ ἄνδρας σου.
103. Βγάλε τὴν σκουφιά σου και κτύπα μου.
104. Ὅποιος σὲ μυρισθῇ σ' εὐρίσκει ἀτσουκνίδα.
105. Σ' ἐπῆρα διὰ τριαντάφυλλο μὰ 'βρέθεις ἀτσουκνίδα.
106. Ὅσο θέλεις φούσκωνέ τα μὲ τὸ ζῦγι θὰ τὰ πάρεις.
107. Ποῖος εἶναι ὁ πατήρ τῶν υἱῶν τοῦ Ζεβεδέου;
108. Ὅπου 'φθασε 'στὴν συνοδο ἔφαγε ψάρι σύνωρο.
106. Μὲτ' ἀφορμὴν κι' ὁ θάνατος.
140. Στραβά στραβά τὸ φέσι του, παρὰ δὲν ἔχ' ἡ τσεπη του.
111. 'Στὴν ἀνεμοζάλη χαίρεται και ὁ λύκος.
112. Ἐδῶ χάν' ἡ μάνα τὸ παιδί, και τὸ παιδί τὴν μάνα.
113. Πέτος μάρμαρον και καρδιά καυμένη.
114. Συμπέθερε, συμπέθερε, ἡ μοῖρα μου ποῦ σ' ἔφερε.
115. Χώρις λάδι, χώρις ξύδι, δὲν θὰ κάμωμε ταξίδι.
116. Ποῖός σου ἔγαλε τὸ μάτι σου; ὁ ἀδελφός μου. Δι' αὐτὸ βαθεῖα βγαλμένο.

- 117! Νὰ σοῦ ζηλεύσω 'στὴν εὐμορφη γυναῖκα μὰ 'στά κέρδη; χρονιά σου και χρονιά μου.
118. Ὅτ' ἔχει βαστά και κλέπτη δὲν φοβεῖται.
119. Τὰ καλὰ τοῦ Γιάννη θέλω, μὰ τὸν Γιάννη δὲν τὸν θέλω.
120. Ἦθελα νὰ 'χῃς χίλια πρόβατα, σὰν δὲν θέλεις μὴδ' ὁ ρά.
121. Σύρνε με και γὼ νὰ θέλω, και νὰ κάνω πῶς δὲν θέλω.
122. Τί νὰ σοῦ θυμηθῶ κρομυδάκι καφερό, μπουκουνιά και δάκρυ;
123. Κ' ἐτοῦτα 'δικά μου κ' ἐκεῖνα 'δικά μου, και ὅσα θωροῦν τὰ μάτια μου κι' ὅσα σκεπάζ' ἡ κάπα μου.
124. Κράζε τον 'στὸν γάμον σου, νὰ σοῦ 'πῆ κι' ἀπὸ χρόνου.
125. Σκόρδα 'χῶ τὴν ἀγάπη σου, κρομύδια τὴν φιλιὰ σου και σὰν τὰ παλιοπάπουτσα ἔχω τὴν ἀφεντιά σου.
126. Εἶπα 'γὼ πολλὰ και σώνει ἄς μιλήσῃ κι' ἄλλ' ἀηδῶνι.

Σημ. Μεταξὺ τῶν κοινῶς ἐν χρήσει παροιμιῶν, ἐκφράσεων και τρόπων ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ ἀντιβαίνοντα εἰς τὴν εὐσημοσύνην ἢ και εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη· ἀλλ' ὁ φιλόσοφος και ὁ φιλόλογος οὐδὲ τὰ τοιαῦτα δύνανται νὰ παραμελήσωσιν, ὡς συντείνοντα πάντοτε εἰς τὸν ὑψηλὸν αὐτῶν σκοπὸν· ὅθεν φρονῶ ὅτι και τῶν τοιούτων πρέπει νὰ γίνῃ ἰδιαίτερὰ συλλογὴ και ἐκδοσις.

ΟΙ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

ΔΙΔΟΦΡΟΝΕΣ.

'Υπὸ 'Ι. Δὲ Κιγάλλα.

A natura multa, plura ficta, ademone nulla.

(Marescot.)

Τὰ ὑπὸ διαμαρτυρουμένων κατοικούμενα μέρη τῆς Ἀμερικῆς κατήντησαν, ὡς αὐτὴ ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀγγλία, κοιτίς τῶν θρησκομανῶν νεωτεριστῶν, οἵτινες καθ' ἐκάστην πλανῶντες μυριοτρόπως τοὺς λαούς, τοὺς παρασύρουσιν εἰς τὰς πλέον ἀντικοινωνικὰς πράξεις, ὑπὸ τὸ πρόσχημα θείων ἐμπνεύσεων νέων θρησκευμάτων. Οὕτω, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἡ κοινωνία αὐτῆ ἐμαστίζετο ὑπὸ τῶν λεγομένων Μορμόνων (Mormons) οἵτινες, διὰ τῶν δοξάζομένων ἀντικοινωνικῶν ἀρχῶν των και τῆς σαρδαναπαλικῆς αὐτῶν διαγωγῆς, κατασχύνουν τὸ ἀνθρώπινον γένος. Νῦν δὲ πάλιν ἀνεφύη ἡ οὕτω λεγομένη αἵρεσις τῶν ἀλοφρόνων (spiritualistes), ἣν ἡσπάσθησαν οἱ κοινο-

κτημονικοί και άλλοι έχθροι τῆς κοινωνίας, ὡς δοξασίαν τείνουσαν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἐπομένως αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ αἴρεσις αὕτη ἔχει ἀρχηγούς δυο νεάνιδας ἀδελφάς, τας κυρίας Φῶξ ἐκ Ροχστεύρου, ἐξαιτίου ὠριότητος καὶ σπανίως ἀγγλιόνας.

Αἱ νέαι αὗται, ἐξ ὧν ἡ πρώτη μόλις διατρέχει τὸ 19 ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς καὶ ἡ δευτέρα τὸ 15, ἤρχισαν πρὸ τεσσάρων σχεδὸν ἐτῶν νὰ κοινοποιῶσιν ὅτι κατέχουν τὸν τρόπον τοῦ νὰ συγκοινωνοῦν καὶ συνομιλῶσι μὲ τὰς σκιὰς τῶν νεκρῶν καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πνευμάτων τάγματα, ἃ, ὡς λέγουσι, δηλοῦσιν εἰς αὐτάς τὴν ἐμφάνισιν καὶ παρουσίαν των διὰ ἀεροκροτημάτων καὶ σάλου τῶν περιεστώτων ἀντικειμένων. Ἐκτὸς τούτου, ἐὰν κατὰ τὴν ἐμφάνισιν ταύτην ἐνυπάρχωσι μουσικὰ ὄργανα, ταῦτα, ὡς λέγουν, ἀνευ συνδρομῆς ἀθροπίνης χειρὸς, ἤχοῦσι μελωδίας ἀρμονικωτάτας, τὰ δὲ ἐπιπλά κινοῦνται μὲ ῥυθμὸν, καὶ οἱ τυχὸν ἐνυπάρχοντες τροχοὶ περιστρέφονται ὡσαύτως αὐτομάτως καὶ μὲ ῥυθμὸν συμφωνοῦντα πληρέστατα μετὰ τῶν ὑπὸ τῶν ὀργάνων ἠχομένων συμφωνιῶν. Καὶ ἡ αἴρεσις αὕτη . . . εἰ τίς ἤθελε το πιστεύσει, . . . ἀριθμεῖ ἤδη ἰκανὰς χιλιάδας ὀπαδῶν, οἵτινες καὶ ἐφημερίδας διδιδούσας τὰς ἀρχὰς αὐτῶν ἐκδίδουσι, καὶ εἰς πλείστας πόλεις συγκροτοῦσι τακτικῶς δημοσίας θρησκευτικὰς συνεδριάσεις, ὅπου ἀνυστόλως τὰς κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ λαοφθόρους αὐτῶν ἀρχὰς κηρύττουσι. Καὶ τὸ χεῖριστον πάντων ὁ ἀριθμὸς τῶν τούτων προσηλύτων καθεκάζεται στην πολλαπλασιάζεται! . . . : Μὴ ἦναι τάχα πεπωμένον νὰ ὑπερισχύῃ πάντοτε εἰς τὸν κόσμον ἡ ἀπάτη καὶ ἡ ἀγυρτεία; . . . Κατὰ δυστυχίαν, φεῦ! βλέπει τις τὴν ἀνθρωπότητα ἔχουσαν πάντοτε τὰς ἀγκάλας αὐτῆς ἀνοικτάς εἰς τοὺς ἀγύρτας, καὶ αἰεὶ δεχομένην ἀδιστάκτως τὸ ψεῦδος καὶ τὴν κακίαν, ἀπαντοίοις τρόποις ἱπτεῖ, ὡ τῆς ἀθλιότητος! εἰς ἀλήθειαν καὶ ἀρετὴν νὰ παραμορφώσῃ τὴν δὲ ἀλήθειαν καὶ ἀρετὴν διατάζει νὰ παραδεχθῇ καὶ καταπολεμοῦσι αὐτάς ὅλας δυνάμεις προσπαθεῖ νὰ παραστήσῃ, ἐξαπατῶντα αὐτὴ ἐαυτὴν, ὡς ψεῦδος καὶ κακίαν· οἱ δὲ τολμῶντες νὰ παραστήσωσιν αὐτάς γυμνάς καὶ ὅποια πραγματικῶς εἰσίν, ἐπισύρουσι τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μῖσος τῶν συγχρόνων των! . . . Ναι, ὁ Σωκράτης κηρύττει τὴν ὑπαρξίν ἐνός καὶ μόνου Θεοῦ, διδάσκει τὴν ἀρετὴν, καὶ ὁ Σωκράτης καταδιώκεται κατὰδικάζεται νὰ πῆρ τὸ κῶνειον . . . Ὁ Γαλιλαῖος ἐξηγεῖ φυσικὴν τινα ἀλήθειαν, καὶ ὁ Γαλιλαῖος καταδιώκεται, καταδικάζεται εἰς φυλακὴν! . . . Ἀλλὰ τί λέγω ὁ Σωκράτης, ὁ Γαλιλαῖος; . . . Ἴδου ἐρχεται αὐτὸς ὁ μοιγενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διδάσκει τὴν θεῖαν ἀλήθειαν, ὀδηγεῖ εἰς τὸν ἀληθῆ δρόμον τῆς ἀρετῆς . . . καὶ αὐτὸς ἀκόμη καταδιώκεται, καταμαστίζεται καὶ καταδικάζεται εἰς τὸν ἀτιμώτατον τοῦ σταυροῦ θάνατον!! Πικρῶς ἀζονται ἀπ' ἐναντίας κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ εἰς διάφορα ἔθνη πλήθος ἀπατεῶνων καὶ ἀγυρτῶν, καὶ πάντες σχεδὸν ἀξιοῦνται εὐμενοῦς ὑπὸ τῶν λαῶν ὑποδοχῆς, καὶ πολλακίς ἀνυψοῦνται μέχρι ἀστέρων . . . Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀ-

πίστευτα καὶ ὅσα νῦν ἀναφέρονται περὶ τῆς ὁποίας λαμβάνουσιν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Ἀμερικῆς ὑποδοχῆς καὶ αἰ κυρίαί Φῶξ! . . . Ὡς ἐκ τούτου θεωροῦμεν περιττὸν νὰ σημειώσωμεν πάντα τὰ περὶ αὐτῶν ἀναφερόμενα ἐν τῶς περιοδικοῖς συγγράμμασι τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ νὰ παραλείψωμεν τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν, τὴν δημοσιευθεῖσαν κατὰ τὴν 8. Ἰουλίου ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ὁ Ταχυδρόμος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.»

—o—

» Ἐν Ἀγίῳ Ἀλουζίῳ τὴν 25 Ἰουνίου 1852.

» Ἀξιότιμε φίλε!

« Συμβαίνουσιν ἐνταῦθα, ὡς καὶ εἰς πλείστα ἄλλα τῆς Ἀμερικῆς μέρη, συμβάντα τινὰ, εἰς ἃ ὄφειλεν ὁ τύπος νὰ ἐπιστήσῃ κατὰ τι τὴν προσοχὴν του. Ἄν τὰ συμβάντα ταῦτα ἦναι πραγματικῶς ὅποια κατὰ τὸ φαινόμενον παρουσιάζονται, προμηνύουσι θρησκευτικὴν τινα καὶ κοινωνικὴν μεταρρύθμισιν, καὶ δεικνύουσι νέαν κοσμογονικὴν ἐποχὴν. Ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ ἀγυρτεία τις, ἴσθεν πηγάζει ἡ ἀπάτη αὕτη; Τὸ μίσμα διαδίδεται εἰς τρόπον ἀνεξήγητον, χωρὶς νὰ ἐνοηταί ἡ αἰτία. Εἶναι παρκακότης οὕτως εἰπεῖν ὀλοκλήρου λαοῦ. Ὑπαινίττομαι ἐνταῦθα τὰ γνωστὰ φαινόμενα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν πνευμάτων συγκοινωνίαι ἢ ἐμφανίσεις τῶν νεκρῶν. Γνωρίζω κάλλιστα ὅτι αἱ λέξεις αὗται θέλουσιν κινήσει εἰς γελωτάτους οὐδεμίαν γνώσιν ἔχοντας τοῦ προκειμένου. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ παραπροσύνη, ἂν ὑποθέσωμεν παραπροσύνην, κυριεῖται πολλακίς καὶ τοὺς πλέον κηλῶς ὀργανισμένους ἐγκεφάλους. Ἐπομένως οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ θεωρήσῃ ἐαυτὸν ἐκτὸς τοιούτου κινδύνου, οὐ ἔνεκα σύντομὸς τις ἐξήγησις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πάντῃ ἀνοφελής.

« Αἱ Κυρίαί Φῶξ διατρίβουσιν ἐνταῦθα πρὸ τῶν ἐξδομάδων. Ὅλοι οἱ γνώσιν τινα ἔχοντες τῶν μετὰ τῶν πνευμάτων συγκοινωνιῶν ἠξέουρουν, οἱ αἰ δύο αὗται νέαι εἰσίν αἱ πρῶται τῆς αἰρέσεως ταύτης ἀπόστολοι· ἀπόστολοι ἴσως πάντῃ παθητικοὶ καὶ ἐτεροκίνητοι. Εἶναι ἤδη τέσσαρα ἔτη ἀπ' οὗ αὗται ἐκπληροῦσι τὴν ἀποστολὴν ταύτην, καὶ ἡ πρεσβυτέρα δὲν διατρέχει εἰτέτι τὸ 19 τῆς ἡλικίας τῆς ἔτος. Ἐκιν αἱ δύο αὗται νεάνιδες ἐξαπκτώσι τὸ κοινόν, οὐδέποτε αἰσχροτέρα ἀγυρτεία ἐπαρουσιάσθη ὑπὸ μορφὴν πλέον ἀπατηλῆν. Ἐν τοσοῦτῳ αἱ νέαι αὗται δὲν κατέχουσι τὸ ἐξαιρετικὸν προνόμιον τῶν μυστηριωδῶν φαινομένων. Μετὰ ἐξ ὡς ἐγγύστα μῆνας κρ' οὗτου ἐφάνη ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ὄργανον τῆς μετὰ τῶν πνευμάτων συγκοινωνίας, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐπολλαπλασιάσθη τοσοῦτον ὅστε νῦν ἀριθμοῦνται ἰκαναὶ ἐκκοινοτάδες. Καὶ καθ' ὅλας τὰς Ἠνωμένας πολιτείας πρέπει νὰ ὑπάρχωσι ἐπέκεινα τῶν δέκα χιλιάδων. Οἱ ἄνθρωποι οἱ παρατηρήσαντες ἰδίους ἀρθαλμοὺς τὰ ἐκτακτα ταῦτα φαινόμενα δὲν δύναται νὰ θεωρήσωσιν αὐτὰ ὡς ἀποτελέσματα ἀγυρτείας, ἢ, ὡς κοινῶς λέ-

γρῶσι, λευκῆς μαγίας, ἤτοι εὐχειρίας. Οἱ μὴ παρὰδεχόμενοι τὴν συνδρομὴν τῶν αὐλῶν ὄντων προσφύγουσι, πρὸς ἐξήγησιν τῶν ἀπιστευτῶν τούτων φαινομένων, εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν καὶ μαγνητισμὸν. Ἀλλ' οὐδεμία θεωρία δύναται νὰ λύσῃ ἀκοίντως ταῦτα πάντα· καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς συνδρομῆς τῶν αὐλῶν ὄντων εἶναι μέχρι τοῦδε ἡ μόνη δυναμένη νὰ χορηγήσῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἐξήγησιν. Δὲν προτιθέμεθα ἐνταῦθα οὔτε νὰ ὑπερασπισθῶ οὔτε νὰ κατηγορήσω τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἀλλὰ μόνον νὰ σημειώσω τὰς δημοσίας καὶ κατὰ τινα τρόπον ἐπισήμους ἀποδείξεις, ἅς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐγέννησεν ἡ παρουσία τῶν μνησθεῖσάν Κυρίων Φωξ.

Ἡ Αἰ ρήθησαι Κυρίαί ἐπαρουσιάσθησαν ἐν τῷ ἀμφιθέτρῳ τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τοῦ ἐν Μυσταύρῳ Πανεπιστημίου, ἐνώπιον 500 — 600 θεατῶν. Ἀρχαίως τῆς πόλεως δήμαρχος, γνωστός διὰ τὰς κατὰ τῆς νέας ταύτης διδασκαλίας δόξας του, εἶχε ψηφισθῆ πρόεδρος τῆς ὁμηγύρεως. Ἐπιτροπὴ ἐξεταστικὴ ἐφώρευε τὰ πειράματα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κοσμητόρου τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, ἀνδρὸς περιουμένου διὰ τε τὴν ἰατρικὴν πολυμαθειαν καὶ τὴν δεινότητα εἰς τὸ ῥητορεύειν. Αἱ δύο νεάνιδες ἐτέθησαν ἐπὶ τῆς ἀνατομικῆς τραπέζης εἰς τρόπον ὥστε ἕκαστον αὐτῶν κίνημα νὰ γίνεταί καταφανὲς εἰς ἅπαντας τοὺς θεατάς. Ἡ ὁμηγύρις παρετήρει σιωπηλῶς τὰ ὠραία ταῦτα καὶ ἐμψυχα ἀγάλματα, καὶ τὸ μέγα πρόβλημα τῆς μελλούσης τοῦ συστήματός των ὑπάρξεως ἐπροτάθη εἰς αὐτάς. — *To be or not to be!* — Μετ' οὐ πολὺ ἠκούσθη κρότος τις ἡγῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἀρκετὰ διακεκριμένους ὥστε νὰ γίνῃ ἐπαισθητὸς καὶ εἰς αἰθουσαν εἰσέτι εὐρυχωροτέρων. Ὁ κοσμητὸρ τῆς σχολῆς ἤρχισε νὰ συνδιαλέγεται μετὰ τῶν αὐλῶν ὄντων (δηλονότι διὰ μέσου τῶν ΚΚ. Φωξ) ἄτινα ἀπῆντησαν ἀκριβέστατα ἐπὶ τῶν προταθέντων ἐπιστημονικῶν ζητημάτων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ ἀπαντήσεις ἐγένοντο μόνον διὰ τοῦ καὶ ἢ οὐ· ἀλλὰ τὸ ὑποτιθέμενον αὐλῶν τοῦ διαλόγου πρόσωπον παρίστα τὴν σκιάν αὐτοῦ τοῦ ἀθανάτου Φραγκλίνου. Ἐν τῷ πειράματι ὁμοῦ τούτῳ, δὲν προτίθετο σκοπὸν ἡ ὁμηγύρις νὰ δοκιμάσῃ τὴν ὀξυδέρκειαν καὶ πολυμαθειαν τῶν σκιῶν, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ἐξετάσῃ καταπόσον εἶναι βῆσιμος ἡ περὶ αὐλῶν ἠλεκτρικῆ θεωρία· θεωρία ἣτις ἀπιδίδει εἰς τὰς κυρίας Φωξ, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ τῆς μετὰ τῶν πνευμάτων συγκοινωνίας ὄργανα ἠλεκτρικὴν τινα ιδιότητα, ὁμοίαν τρόπον τινα μετὰ τὰς νάρκας. Ἐπομένως ἀπεμύωσαν τὰς κυρίας ταύτας διὰ ὑαλίνων θρανίων, καὶ μόλις ταῦτα ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης κρότος ἠκούσθη ν' ἀκούεται ὑποκάτω αὐτῶν. Διάφορα ἄλλα ὁμοίας φύσεως πειράματα ἀπέδειξαν ὅτι ὁ γαλιανισμὸς καὶ μαγνητισμὸς οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἔχουν εἰς τὴν παραγωγὴν τοιούτων φαινομένων. Δὲν ὁμιλῶ ἐνταῦθα παρὰ μόνον περὶ τοῦ γήινου μαγνητισμοῦ καθὼς οἱ οὐδόλως παρὰδεχόμενοι τὴν συνδρομὴν τῶν αὐλῶν ὄντων ἀποδίδουσι τὰ φαινόμενα ταῦτα εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀνθρωπίνου μαγνητισμοῦ.

Ὁ θρασὺς καὶ πυρηνικός χαρακτήρ τοῦ γέροντος

κοσμητόρος ἐπειθὲν ἕκαστον ὅτι ἤθελεν ἀποφύγει μετὰ περιφρονησεως τὰς ἀρχὰς τῆς νέας περὶ αὐλῶν διδασκαλίας· ἀλλ' ὁ ἔμπειρος ἀνατόμος ἐξῆλθεν ἐπὶ τέλους τῶν ὀρίων τοῦ θανάτου· ὁ κατ' ἐπ' ἀγγελμα ὑλιστῆς παρὰδεχθῆ τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς· ὁ σοφὸς ἀνὴρ ὠμολόγησεν, ὅτι πιστεύει τὴν ὑπαρξίν τῶν αὐλῶν ὄντων καὶ τὴν μετ' αὐτῶν συγκοινωνίαν διὰ φυσικῶν μέτων, μάλιστα ἀνέφερεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου εὐφρεῖς τινὰς ἐξηγήσεις κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς τοῦ Δάξιος σχολῆς. Ἡδυνάμην ν' ἀναφέρω διάφορα ἄλλα φαινόμενα πολὺ μᾶλλον ἀξιοπεριέργα ἢ τοὺς ἀναφερομένους ἀνεξηγήτους κρότους, καὶ ἅτινα φαίνεται ὅτι καταστρέφουν ἐκ βάθρων τοὺς τοῦ ὑλικῆ κόσμου νόμους· ἀλλ' ἤθελον νὰ σημειώσω ἀπλῶς γεγονότα, ὧν ὁ ἐπίσημος χαρακτήρ θέτει αὐτὰ ἀνωπάσης ὑποψίας, καὶ πρὸς τούτοις ν' ἀναφέρω τὴν ἀνέλπιστον ὁμολογίαν τοῦ γέροντος κοσμητόρος τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, γενομένην δημοσίως κατὰ τὸν 19 αἰῶνα.

Ἄλλ' ἐκ τούτων πάντων τί πρέπει τάχα νὰ συμπεράνωμεν; Πρέπει ἄρα νὰ παρὰδεχθῶμεν μετὰ τοῦ κοσμητόρος τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τὴν ἐμφάνισιν τῶν αὐλῶν ὄντων; ἢ ν' ἀποδώσωμεν αὐτὰ μετὰ τῶν συντακτικῶν τοῦ Σύμπαντος (Univers), εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν δαιμόνων; Οὐδέτερον τούτων. Ἄς ἐξετάσωμεν φιλοσοφικώτερον τὸ ζήτημα, καὶ ἡ ἐξήγησις αὐτοῦ παρουσιάζεται εὐκολωτάτη. Τρία τινὰ πρέπει πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ σημειώσωμεν.

α.) Ὅτι πᾶν συμβῆν, μεταδιδόμενον ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἀλλοιοῦται πάντοτε, ἂν οὐχὶ κατὰ τὸ οὐτιῶδες αὐτοῦ μέρος, τοῦλάχιστον κατὰ τὰ παρὰδεχόμενα· καὶ εἶναι ἀρκετὰ κοινὸς ὁ ὑπαινιχόμενος τὸ ἄξιωμα τοῦτο ἀρχαϊκῆς μυθοῦ τοῦ ὠοῦ τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ μέσου τούτου ἑκατοντάκις μέχρι τοῦ στόματος τοῦ ἡγεμόνος ἐπολλαπλασιάσθη. Ἐπομένως καὶ τὰ περὶ τῶν κυρίων Φωξ διηγούμενα δὲν πρέπει ὅλα νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πραγματικά.

β.) Ὅτι εἰς τιαύτας περιστάσεις ἐμφιλοχωρεῖ πολλὰκις ἀπάτη καὶ ἀγυρτεία· οὐδὲ δυνάμεθα νὰ ἐπώμεν, ὅτι ἐν μέσῳ πεφωτισμένων λαῶν δὲν εἰσχωρεῖ ἀγυρτεία, διότι ἔχομεν πρόσφατον ἀκόμη παράδειγμα, τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀφρανεῖσαν ἐν τῇ περωτισμένῃ Γαλλίᾳ Ἄνναν Γαμιπέραν, ἣτις, διὰ τῆς αἱματηρᾶς πλευρᾶς τοῦ ἐσταυρωμένου της, εἶχε ἀρκετὰ ἐπισχολήσει ὀλόκληρον σχεδὸν τὸν κληρὸν τῆς Γαλλίας καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν κυβέρνησιν.

γ.) Ὅτι ἡ κατάθεσις τοσοῦτου πλήθους θεατῶν διαφόρων δοξασιῶν καὶ ἐπιγγελημάτων φέρει πλεονεξία ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως φαινομένων οὐδόλως δυναμένων νὰ ἐξηγηθῶσι διὰ τῶν νόμων τοῦ γαλιανισμοῦ καὶ γήινου μαγνητισμοῦ· οὐχὶ ὁμοῦ καὶ διὰ τοῦ ἀνθρωπίνου μαγνητισμοῦ, τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ δὲν παρὰδεχόμεθα καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς Μεσομρίου διδασκαλίας, ὁμολογοῦμεν ὅμως ὅτι πραγματικῶς ὑπάρχει καὶ ὅτι μόνον δι' αὐτοῦ δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσι τὰ τῶν κυρίων Φωξ φαινόμενα, καὶ πλεονεξία ἄλλα, τὰ ὁποῖα θέλομεν ἄλλοτε ἀναφέρει ὅτε σὺν ἑσὶ πραγματευθῶμεν κατ' ἰδίαν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ, ΚΑΙΡΟΝ.

(Κατὰ Δίκερος.)

—o—

Μία τῶν περιεργωτάτων καὶ τερπνοτάτων πόλεων τῆς Αἰγύπτου, δεῖ ὧν δύναται νὰ διέλθῃ, ἢ ἐν αἷς νὰ δικαζέῃ ὁ ὁδοιπόρος, εἶναι τὸ Κάιρον, οὗ τὴν θάλασσαν ἀτμοσφαιραν συνιστῶσιν οἱ ἱετροὶ καὶ ἐναυτῆ τῆ Ἑλλάδι εἰς τοὺς βεβλαμμένους ἢ εὐαισθη-

της δὲν εἶναι μακρὰ. Παραλλάξας τὸ ὑδραγωγεῖον, ἀπροσδοκῆτως εὕρισκεται ἐντὸς χαριστάτης λεωφόρου, κεκοσμημένης ἐκατέρωθεν ὑπὸ δεινροστοιγίας, ἐχούσης τιπεινούς καὶ καθαρῖους οἰκίσκους, ὧν τὰ παράθυρα φαιδρύνουσι γάστρι ἀνθέων, ὧν τὰς θύρας φαιδρύνουσιν ὠραία πρόσωπα, καὶ μόνη τῶν ἐνδυμάτων ἡ διαφορὰ σοὶ λέγει ὅτι δὲν εἶσαι ἐν εἰς τῶν τερπνῶν καὶ εἰρηνικῶν τῆς Εὐρώπης χωρίων.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ σκηνὴ μεταβάλλεται πάλιν, μεταφέρουσά σε σχεδὸν ἐκ νέου εἰς τὴν ἐξοχὴν διότι συγκαί διαλήψεις μεταξὺ τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν δένδρων πρὸς δεξιάν, σοὶ δεικνύουσι τὸν στενὸν καὶ ὀρη-

Καργεπωλεῖον ἐν Αἰγύπτῳ.

του πνεύμονας. Διελθὼν ἐπὶ ἐν ἡ δύο μίλια ὁδοὺς τινὰς στενωπάτας καὶ στενοχόρους, ἀφ' ὧν αἱ ὑψηφερεῖς οἰκίαι μετὰ τῶν προσχόντων καὶ σχεδὸν συναντωμένων ἐξωστῶν αὐτῶν, ἀποκλείουσι τὸν ἥλιον καὶ τὸ φῶς ἐν καθαρᾷ μεσημβρίᾳ, καὶ ὑπερβάς τὸν ἱερὸν περίβολον τοῦ Σίττι Ζεῖρέβ, φθάνεις αἶφην ὀπίσω θαμνοσκεπῶν λόφων καὶ χωρίων τινῶν, εἰς μέρος ὅθεν βλέπεις τὸ μέγα ὑδραγωγεῖον ὀρειοειδῶς ἐξελισσόμενον πρὸς ἀριστερά, μέχρι τῆς ὄχθης τοῦ Νείλου. Ὁ ἥλιος ἀκοντίζει φλόγας, καὶ ὁ ἄνεμος διεγείρει νέφη κονιορτοῦ. Ὀνοὶ βαρέως πεφορτισμένοι, κάμηλοι, καὶ τὸ κατώρθωμα τῆς προόδου τοῦ πολυτισμοῦ, ὑδροφόροι ἄμαξαι, διατρέχουσι τὴν ὁδὸν ταύτην ἐν συνεχείᾳ ἀδιαλείπτῳ. Αἱ γυναῖκες φωνάζουσι, τὰ παιδιά ὠρῶνται, αἱ μῦραι καὶ οἱ ἐπαῖται σὲ βραχνίζουσιν. Εὐτυχῶς ὁμοῦς ἡ διάρκεια τῆς ὁδοῦ ταύ-

τικῶν τοῦ Νείλου βραχίονα, τὸν μεταξὺ μέοντα τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς νήσου Ρόδας, καὶ ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης ἄλυσις συνεχῆς λευκῶν παλατιῶν, δασῶν φοιτητικῶν καὶ ζωγραφικῶν μαρμαρίνων ἀποβαθρῶν, νικοδένδρων καὶ ζωγραφικῶν μαρμαρίνων ἀποβαθρῶν, σοὶ ἀναπολεῖ τὰς σκηνὰς τῶν ἀραβικῶν μύθων. Κατὰ δὲ τὴν ἀπέναντι διεύθυνσιν οἱ κολοσσαῖαι πύργοι τοῦ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως νέου προσκυνήματος αἰρούνται ὑπὲρ ὅλα τὰ ἀντικείμενα, καὶ εἰσὶ πάντοτε παρόντες εἰς τὰς ὕψεις σου, καθ' ὅσον προβαίνεις.

Ἄλλ' αἱ οἰκίαι πυκνοῦνται πάλιν, καὶ τῆς ὁδοῦ μεταβάλλεται αὖθις ὁ χαρακτήρ. Μεγάλοι κῆποι περιτετελιγμένοι, ἐν οἷς ἐνίοτε διακρίνονται γωνίαι ἢ ὄροφαι μυστηριωδῶν οἰκιῶν ὑπὸ πυκνόφυλλα τεταμμένων δένδρων, αὐταὶ εὐρεῖαι, τῷ ἐμπορίῳ καθιερωμένοι, καὶ αἵτου ἢ ἀλίφου περιέχουσαι ὄρη, γυμνασθεῖα, καὶ ἄλλα ἐμπορικῆς δραστηριότητος δείγματα

διαδέχοντα ἄλληλα, μέχρι τῆς ἀγορᾶς, ἥτις εἶναι μακρὰ ἐργαστηρίων στοά. Ἐνταῦθεν διαβάς διὰ τῆς πλατείας τῶν ὀψοπώλων, ὅθεν ἀποπλεύσιν οἱ πρὸς τὰς πυραμίδας διευθυνόμενοι, εἰσέρχεται εἰς δευτέρην ἀγορὰν παρὰ τὸ τελωνεῖον, ὅπου πρῶτον κἀμπτεται ἡ ἀπέραντος αὐτῆ ὁδός, καὶ διαβάσῃ διὰ συνοικίας ἰδιωτικῶν οἰκιῶν καὶ κήπων, μετατρέπεται τέλος εἰς δημοσίαν ὁδὸν τῶν ἀγρῶν, ἀγούσαν εἰς τὸ Προφήτου λεγόμενον Βῆμα, ἀραβιστὶ δὲ Ἀττάρ-ἐν-Νεββί.

Τὸ μέχρι τοῦδε περιγραφέν εἶναι σχεδὸν τὸ μόνον μέρος τοῦ ἀρχαίου Καῖρου, τὸ συνήθως προσιτὸν εἰς τὸν περιηγούμενον ξένον, καὶ πολλὰ ὑπάρχουσι τῆς πόλεως ταύτης μέρη, ἅτινα ὁ ὁδοιπόρος δὲν βλέπει, πλὴν ἂν θελήσῃ, ἐκτραπεῖς τῆς συνήθους ὁδοῦ νὰ εἰσδύτῃ ἐπιτήδεις εἰς αὐτά. Καὶ τότε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φωνῇ ὀργίλων γυναικῶν, ἀλαλαγμοῖ ὕβριζόντων παιδιῶν, τὸν εἰδοποιοῦσιν ἡ ὅτι ὁδὸς εἰς ἡν εἰσῆλθον εἶναι ἀδιέξοδος, καὶ τὸν διατάττουσι νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἐπιστρέφει τότε, καὶ στρέφεται, καὶ περιπλέκεται, καὶ παλινδρομεῖ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνευρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἀφ' οὗ ἀπῆλθε, διαβάς διὰ παντοίων σχολιῶν καὶ πνιγερῶν ἀγυῶν, διαβάς ἐμπρὸς μαγειρείων, ὅπου ζέονται τὸ ἔλαιον καὶ τὸ λίπος, ἐνοῦσι τὰς δρυμείας ἀποφορᾶς τῶν, ἐμπρὸς ῥυπαρῶν τοῦ ὄχλου ξενοδοχείων, οὔτε ἔξωθεν τὸ φῶς δεχομένων, οὔτε ἔσωθεν ἐχόντων διάπνου τοῦ καπνοῦ ἢ τῶν ἀηδῶν ἀναθυμιάσεων, καὶ ὑφ' ὧν τοὺς ταπεινοὺς θόλους οἰκεῖ ἢ πενία καὶ ἡ ἀκαθαρσία.

Ἡ πόλις διαιρεῖται τῷ ὄντι εἰς διαφόρους συνοικίας, ὧν ἐκάστη ἔχει τὴν θύραν τῆς, καὶ κατοικεῖται ἀπὸ ἰδιαίτερον τινὰ τοῦ λαοῦ τάξιν, τὰ λείψανα ἀναμφιβόλως τοῦ ἀρχαίου πληθυσμοῦ τοῦ τὴν πόλιν οἰκήσαντος ἐπὶ Ἀμέρ-Ἰβν-ἀλ-Ἀς, πρὸ χιλιῶν διακοσίων ἐτῶν. Εἰς τὰς συνοικίας ταύτας ἐπικρατεῖ ἡσυχία βαθεῖα, οὐχὶ ὅμως καὶ πένθιμος· διότι ἂν καὶ ἀποκλείεται αὐτῶν σχεδὸν ἐντελῶς τοῦ ἡλίου τὸ φῶς, ἐνίοτε ὅμως συμβαίνει λαμπρὰ ἀκτίς νὰ πίπτῃ ἐπὶ τορευτοῦ τινος προέχοντος παραθύρου, ἐπὶ μικρᾶς τινος πλατείας, ἢν κ.σ.μ.εῖ ἴσως εἰς μόνος φοινῆς, χαρμίντως κλίγων τοὺς κλάδους του πρὸς τὴν γῆν, τὴν σκιάν του ἐκτείνων ἐπὶ γωνίας, ὅπου δύο ἢ τρεῖς παιδία, σύμπλεγμα ἀποτελοῦντα ζωγραφικόν, ἀποβλέπουσι μετ' ἀνυποκρίτου ἐκπλήξεως πρὸς τὸν παράδοξον ξένον, ὅστις οὔτε τὸ ἔνδυμα οὔτε τὴν πίστιν τῶν ἔχει.

Ἡ ἀγορὰ εἶναι πλουσία, ἂν καὶ πολλὰ ἐργαστήρια εἶναι κλειστά. Εἶναι δὲ θορυβώδης, ἐξ αἰτίας τῶν νευτῶν καὶ τῶν χωρικῶν οἵτινες συβρέουσιν εἰς αὐτήν. Οἱ πωληταὶ ὅμως εἶναι σοβαρώτεροι, καὶ φαίνονται ἔχοντες μᾶλλον τὴν συναισθησὴν τῆς κοινῆς νικῆς αὐτῶν ἐπισημότητος καὶ τραχεῖς μὲν τοὺς τρόπους δὲ εἶναι, τὸν φράγκον ὅμως προφανῶς θεωροῦσιν ὡς ἀντικείμενον προκαλοῦν τὴν περιέργειάν των. Σιωπηλοὶ τὴν καπνοσύριγγα εἰς τὸ στόμα, καθήνται καὶ περιμένουσι τοὺς ἀγοραστάς, ἢ ἐνίοτε συνομιλοῦσι μετὰ τῶν ἀντιπέραν τῆς ὁδοῦ γειτόνων

των, πάντοτε ὅμως μετ' ἐξαιτίου καὶ σεμνοπροποῦς ἐμβριθείας. Τὰ χαρακτηριστικώτατα δὲ μετὰ τῶν ἐργαστηρίων, εἶναι τὰ τῶν κουρέων. Εἰς αὐτὰ, συνήθως μετὰ πολλῆς κομψότητος ὑπὸ παντοίων γλυφῶν καὶ τορευμάτων κατὰ τὸν Ἀσιακὸν τρόπον κεκοσμημένα, περικάθηται, ὡς ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Ἀριστοφάνους καὶ Θεοφράστου, οἱ ἀργῶι τῆς πόλεως, μετ' ἡδονῆς τοῦ ναργιλέ τὸν καπνὸν εἰσπνέντες, τὰς εἰδήσεις διηγοῦμενοι τῆς ἡμέρας, ἢ ἀκούοντες τινὸς ῥαψωδοῦ μυθολόγου, ἐνῶ ὁ κουρέυς τὴν θέσιν τῆς τιμῆς κατέχων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐργαστηρίου ἐμπρὸς τῆς θύρας, ἀπέναντι τοῦ φωτὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων, βρενθυόμενος κρατεῖ εἰς τὰς δύο του χεῖρας φαλακρὰν κεφαλὴν, οὐδέποτε φροντίσκειν περὶ τοῦ περιπύστου ἐλαίου τοῦ Μικκασάρ, τὴν στρέφει, τὴν θωπεύει καὶ τὴν μαλάσσει, ὡς ὁ Φειδίτας τὴν τοῦ Διὸς ὅταν τὴν ἐγλυφε, τὴν κείρει ἐν χρῶ, μετὰ μεγάλης ταχύτητος στρέφων τὸν ξηρὸν, καὶ φιλαίτως ἐπιδεικνύων πρὸς θυμασμὸν τῶν περικαθημένων, ὅτι δύναται νὰ κείρῃ διὰ τις ἀριστερᾶς ἐπίσης ὡς καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς.

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἄξια παρατηρήσεως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πόλει καὶ πέριξ αὐτῆς, οἷον τὸ ὠχυρωμένον μοναστήριον, ὅπου δέικνυται τῆς Θεοτόκου ὁ θάλαμος. Ἀλλὰ τὸ πάντων περιεργότατον εἶναι τὸ Ὄθωμανικὸν προσκίνημα τοῦ Ἀμάρ, τὸ πρὸς ἀνκτολᾶς τῆς πόλεως κείμενον. Ῥυπαρά τινα καλύβια καὶ σωροὶ ἀκαθαρσιῶν τὸ περιστοιχίζουσι, καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ οὐδὲν ἔχει τὸ σημεῖωστος ἄξιον, διότι συνίσταται εἰς μακροὺς μόνον καὶ νεκροὺς τοίχους, ἄνευ οὐδενὸς χαρακτῆρος. Ἀλλ' ὅταν, ὀδηγούμενος ὑπ' εὐσεβοῦς Ἀραβος, εἰσῆλθον διὰ στενῆς θύρας εἰς τὴν πρώτην αὐλήν, ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν ἀπέτέλεσεν ἐπ' ἐμὲ ἡ μεγάλη αὐτῆς ἔκτασις· καὶ τὸ πανταχόθεν περιλαμβάνον αὐτὴν περιστύλιον μετ' ἀπλῶν ἡμικυκλικῶν ἀψίδων, μοὶ ἐφάνη ἔχον ἀρελὲς μεγαλείον, οὗ τὸ ἀποτέλεσμα ἠύξανεν ὀκτωγώνιος οἰκοδομὴ περιέχουσα φρέαρ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς ὠκοδομημένη. Κατ' ἀρχᾶς ὠδηγήθημεν εἰς τὰς στήλας τῆς καθαρότητος, δύο λιθίνους κίονας, τῶσιν πλησίον ἰσταμένους ἀλλήλων, ὥστε μόλις εἰς ἄνθρωπος ἐκ τῶν ἰσχυρότερων δύναται πιεζόμενος νὰ διέλθῃ. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους ἐπιστεύετο ὅτι μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ πιστοῖς Μουσουλμάνοις ἐδέδοτο νὰ διέλθωσι δι' αὐτῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι ὀλίγον μετὰ τὴν διάδοσιν τῆς τοῦ προφήτου θρησκείας, οἱ πιστοὶ ἦσαν ὀλιγώτερον εὐτραφεῖς καὶ εὐσωμοὶ ἀπὸ τοὺς σήμερον πολυπτύχοις μανδύκις ἐνδύοντας, καὶ μὴ λιπαρὸν πιλάφιον τρέφοντας τὴν πολύσαρκόν των ὀρθοδοξίαν. Καὶ τὴν σήμερον εἰσέτι οἱ κίονες οὗτοι θεωροῦνται ὡς μάρτυρες ἰδιαιότητος καθαρότητος, διὸ καὶ ὁ ὀγκώδης μου σύντροφος στεναζὼν ὠμολόγει ὅτι τῷ ἦν ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὴν δικιμασίαν ταύτην, ἥτις εἰς ἐμὲ ἦτον εὐχερῆστατη. Ἡ ὁδογός μου, δὲσμορφος γράϊα, τὸν προέστρεπε ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀπογῆν του ἀπὸ πᾶσης ἀλαστίας· ἀλλ' εὐκολώτερον ἦν εἰς κἀμῆλον νὰ διέλθῃ ἀπὸ βελόνης ὀπῆν, ἢ εἰς αὐτὸν διὰ τῶν κίωνων ἐκείνων, ὥστε εἰ καὶ λυπούμε-

νος ἠνγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν δύναται νὰ συνταχθῇ μετὰ τῶν δικαίων.

Ἡ γραία ἦτον ἀξιόλογος ξεναγός. Κατ' ἀρχὰς μᾶς περιέφερε διὰ τῶν μακρῶν στοῶν, βεβαίως ἡμᾶς ὅτι, ὡς εἶναι γραπτὸν, τοὺς πιστοὺς θέλουσι καταπατήσαι ὑπὸ τοὺς ποδας τῶν οἱ εἰδωλολάτραι, ὁψέποτε καταπέτῃ τὸ ἱερὸν αὐτὸ προσκύνημα. Καὶ τῷ ὄντι τοιαύτη μὴν πεποιθήσις δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὰς ἀπειροκάλους ἐπισκευὰς, αἵτινες ἐσχάτως ἐγένοντο εἰς διάφορα μέρη αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο δέ, δείξασα ἡμῖν διὰ μικροῦ παραθύρου ἐντὸς κλειστοῦ δωματίου τὸν τάφον τοῦ θεμελιωτοῦ τοῦ προσ-

τῷ παρατήρησα ὅτι ὁ Μωάμεθ δὲν ἦτον ποτὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐθουρήθη ὀλίγον, καὶ ἡ πίστις του ἐκλονίσθη, καὶ μοὶ ὁμολήγησεν ὅτι ὑπῆρχον καὶ πολλὰ ὑποβολιμαία ἱερὰ λείψανα. Ἀλλὰ μεθ' ὀρμηωτέραν σκέψιν, οἱ δισταγμοὶ του διελύθησαν. Ἰδοὺ, μοὶ εἶπεν, ἡ ἀπόδειξις ἦν ζητεῖς. Ὅλα τὰ γνήσια τοῦ προφήτου σημεῖα εἰσὶ πράσινα. Ὁ λίθος οὗτος εἶναι πράσινος καὶ αὐτός. Ἐπομένως . . . Ἡ Τὸ συμπέραςμα ἦτον ἀναμφισβήτητον, καὶ μάλιστα ὅταν προσέθηκεν ὅτι καὶ τοῦ Μεγάλου Βασίλου, τὸ ἔργον ἐν τῷ προσκύνηματι τῷ πρὸς τὰ μεσημβρινὰ τοῦ Καίρου, εἶναι πράσινον καὶ αὐτό!

Κοιτῆριον ἐν Αἴγυπτῳ.

κυνήματος, μᾶς ὠδήγησε δι' ὅλου δάσους κίωνων, καὶ ἐλθούσα πρὸς ἓνα ἐξ αὐτῶν, ὃν ἐφαίνετο θεωροῦσα ὡς τὸ μάλλον ἀξιοσημείωτον ἀντικείμενον ἀπ' ὅσα εἶχε νὰ δείξῃ, ἐκτύπησεν αὐτὴν διὰ τῆς χειρὸς, καὶ εἶπε μετὰ ἰδέτε! » Καὶ εἶδμεν, ἀλλὰ δὲν εἶδαμεν τίποτε· ἐξετάσαντες δὲ μετὰ περισσοτέρας προσοχῆς, παρατήρησαμεν μικρὸν κοίλωμα εἰς τὴν στήλην, τὸ χροῖμα ὑποπράσινον ἔχον, προσέτι δὲ καὶ μίαν ρωγμὴν δι' αὐτοῦ. Καὶ τὸ μὲν κοίλωμα ἐμάθομεν ὅτι ἀπετέλεσε ῥάπισμα τῆς χειρὸς τοῦ προφήτου, τὴν δὲ ρωγμὴν κτύπημα τῆς μάστιγος αὐτοῦ. Ὁ συνεταῖρός μου, ὅταν

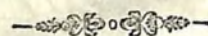
εἶδα πού γεγραμμένον ὅτι οἱ Μουσουλμάνοι δὲν σέβονται τῆς πίστεως αὐτῶν τὰ ἀρχαία μνημεῖα. Ἀλλὰ δὲνεῖναι ἀληθές. Ποτὲ δὲν εἶδα τοσαύτην εὐλάβειαν ἀποδιδόμενην εἰς ἀρχαία οἰκοδομήματα, ὅσην οἱ Αἰγύπτιοι προσφέρουσιν εἰς τὰ ἀρχαία αὐτῶν προσκύνηματα. Ἀληθές ὅμως εἶναι ὅτι περιφρονοῖσι πᾶν τι ἄλλο ἀρχαῖον, καὶ ἐπιχαίρουσι καταστρέφοντες τὰ μνημεῖα τῶν ἀνοσίων Κάφρων, τῶν ἀρχαιοτέρων διακατόχων τοῦ τόπου, ὡς ἂν εἰ κατ' ἀνωτέρων φυσικῶν δυνάμεων ἀντιπαλαιόντες, ἐνίκων κατ' αὐτῶν ἐπίσημον νίκην. Διότι πιστεύουσιν ὅτι οἱ γιγαντιαῖοι ἐκεῖνοι λίθοι τῶν ἀρχαίων κίωνων καὶ οἰκοδομῶν, δὲν

ἐκινήθησαν ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων, ἀλλὰ διὰ γοητειῶν, καὶ τῆς δυνάμεως τῶν φυλακτηρίων. Καὶ ὅσα τούτων δὲν κατεστράφησαν, σώζονται ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι εἰσὶν ἐστοιχειωμένοι, καὶ ὅτι τὸν ἐπιβαλόντα αὐτοῖς χεῖρα αὐθάδη ἀπειλεῖ ἡ ἐκδικησις πνευμάτων. Καὶ ἑτέρα δὲ τῶν βιβλίων τούτων πεποίησις συντελεῖ εἰς τῶν ἀρχαίων μνημείων τὴν κατεδάφισιν, ἢ πρόληψιν ὅτι πᾶσαι αἱ ἀρχαιότητες κρύπτονται θησαυροῦς, καὶ οὐδὲν ἀρχαῖον λείψανον ἤθελεν ἀφήσει ἢ πλεονεξία αὐτῶν ἀμετακίνητον, ἀνδρὲς τοὺς ἐπέτρεπεν ὁ φόβος ὅτι τὰ ἀρχαῖα ἐρείπια φυλάττονται ὑπὸ πονηρῶν πνευμάτων. Ἦκουσα διηγοῦμενον ὅτι ἐν Σαζῶρ, ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν Ῥυσέτην βροχίονος, ὑπάρχει μέγιστος λίθος καλύπτων τὴν εἰσοδὸν σπηλαίου, ἐν ᾧ λέγονται ἀναρίθμητοι κρυπτόμενοι θησαυροί· ὅτι δὲ καθ' ἑκάστην νύκτα προέρχεται τοῦ σπηλαίου ἀλέκτωρ ἐστοιχειωμένος, καὶ ἐπιστὰς εἰς τὸν λίθον, καλεῖ διὰ τοῦ ἄσματος τοῦ τῶν διερχομένων τὴν προσοχήν. Ἀλλὰ λέγεται προσέτι ὅτι ἂν ποτέ τις τολμήσῃ νὰ μετακινήσῃ τὸν λίθον, τὴν καρδίαν αὐτοῦ θέλει ἐκσπάσει ἐκ τοῦ στήθους τοῦ ὀυποτιθέμενος οὗτος φύλαξ τοῦ ὑποτιθέμενου θησαυροῦ. Ἡ ἀκλόνητος τῶν Ἀράβων φαντασία τοιαῦτα ἐταρταύρησε σχεδὸν δι' ὅλας τὰς θέσεις τοῦ τόπου τῶν. Καὶ αὐτὸ τὸ προσκύνημα τοῦ Ἄμερ ὑποτίθεται ὅτι περιεῖχε ποτὲ θησαυροῦς ἀκενώτους, ἢ μᾶλλον ὑποτίθεται ὅτι τοὺς περιεῖχε ἀκίμη, καὶ ἂν ὑπὸ κίνου δὲν εὐρέθησαν, εἰς τοῦτο πταίουσι τὰ στοιχεῖα.

Ἀλλὰ τὰ ἀρχαῖα τῶν προσκυνήματα, τὰ σέβονται, ὡς ἔλεγον, οἱ Ὀθωμανοί. Καὶ τῶ ὄντι οἱ εὐσεβέστεροι μεταξὺ ἄλλων πολυπραγμονοῦσι καὶ περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ἐπισημοτέρων ἐκ τῶν ναῶν αὐτῶν. Τινὲς, ἐν τῷ ἀκαθάρτῳ ζήλω αὐτῶν, μὴ προσέχοντες εἰς τὴν ἐποχήν καθ' ἣν ἤκμασεν ὁ προφήτης τῶν, ἀποδίδουσι εἰς τὰ προσκύνματα αὐτοῦ χιλιάδας ἐπιχιλιάδων ἐτών. Ἀλλ' οἱ πλείστοι φαίνονται ἀκριβεστέρως ἔχοντες πληροφορίας, καὶ πιθανώτερα λέγοντες ἀρ' ὅτι δύναται νὰ ὑποτεθῇ. Οἱ ὀνηλάται καὶ οἱ κωπηλάται μοι ἔλεγον ὅτι τὸ προσκύνημα τοῦ Ἄμερ ἔχει ἡλικίαν χιλίων διακοσίων τῶσων ἐτών, καὶ τῶ ὄντι ἠκοδομήθη κατὰ τὰ 639· καὶ τὰς περιστάσεις δὲ τῆς ἀνεγέρσεώς του γνωρίζουσι καὶ διηγούνται μεθ' ἱκανῆς ἀκριβείας. Ἡ γραία ὀδηγός μας διάφορα μᾶς διηγήθη περὶ τινῶν προσθηκῶν γενομένων εἰς τὸ οἰκοδομημα, καὶ περὶ τῆς εὐσεβοῦς πολλῶν ἐλευθεριότητος, παρκαλωρησάντων τοὺς οἴκους αὐτῶν πρὸς ἐπέκτασίν του· μετὰ δ' ἄλλων περὶ ὠραιότητος τινος Ἰουδαίας, ἥτις εἶχεν οἰκίαν ἀμέσως ὀπίσω τῆς βασιλείας πλευρᾶς τοῦ ναοῦ, ὅπου διὰ τὸν ὁσημέρη συνάχοντο ἀριθμοὶ τῶν προσκυνητῶν, ἀπεφασίσθη νὰ προστεθῇ νέα στοὰ ὑπόστηλος· ἐξήτηθη ἐπομένως ἀπὸ τὴν ἰδιοκτητήν νὰ πωλήσῃ τὴν οἰκίαν της, διότι τότε ἐπεκράτησε κατ' ἐκείνη τὰ μέρη κινῶνες περὶ ἰδιοκτησίας, μεταπεσόντες ἕκτοτε εἰς ἀχρησίαν. Ἀλλ' ἢ καλὴ Ἰουδαία ἠγάπη, καὶ ἀνεβλήθη ἡ οἰκοδομὴ ἐπὶ ἐν ἔτος. Ἡ ἀνάγκη ὅμως αὐτῆς ἐγένετο ἐπαισθητοτέρα, καὶ ἡ πώλησις ἐπροτάθη ἐκ νέου, ἀλλ' ἀ-

ἀπερρίφη ὀριστικῶς. Τότε ὀργισθεὶς ὁ διοικητής, διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ εἰσέλθωσι διὰ τῆς βίας εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ νὰ διώξωσι τὴν ἰδιοκτητήν. Αὕτη ὁμῶς οὐδ' οὕτως ἠθέλησε νὰ παραιτηθῇ τῶν δικαιομάτων της, ἀλλ' ἀπήλθεν εἰς Βαχδάτ, νὰ ἐκθέσῃ τὰ κερὰ τῆς εἰς τὸν Καλίφην· ὁ δ' ἀρχηγὸς τῆς πίστεως οὐ μόνον τὴν ἐδικαίωσε, καὶ διέταξε νὰ τῇ ἀποδοθῇ ἡ οἰκία, ἀλλὰ καὶ βαρὴ ἐπέδωκε πρόστιμον εἰς τοὺς παρκαλωσαντας τὴν ἰδιοκτησίαν της. Ἀλλ' ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας τοῦ Καλίφου, ἡ ὑπὸ θείας ἐπιπνοίας φωτισθεῖσα, ἡ Ἰουδαία προσέφερε τὴν ἀμφισβητούμενην οἰκίαν δωρεάν εἰς τὸ προσκύνημα, καὶ προσέτι εἰς τὴν πίστην τοῦ Μωάμεθ προσήλθε, καὶ, ὡς λέγει ἡ ἱστορία, τὸν Καλίφην ἐνυμνεύθη, καὶ ἐγένετο ἡ προφιλεστάτη τῶν γυναικῶν του. Οἱ Ἀραβικοὶ μύθοι ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κρυπτόν καὶ ὑπερνοούμενον τὸ ἐπιμύθιον· τὸ δὲ ἐπιμύθιον τοῦ μύθου τούτου εἶναι, νομίζω, διαμκρύνσεις κατὰ τῶν περὶ ἰδιοκτησίας σχέσεων καὶ διατάξεων αἰτινας εἰς τὰ μέρη ἐκείνη διαδέχθησαν τὸ ἀρχαῖον πρὸς αὐτὴν σέβας.

Ἡ ἐπίσκεψίς μου αὕτη εἰς τὸ μέγα προσκύνημα μοι ἀφῆκεν ἀρίστους ἐντυπώσεις, καὶ διὰ τὴν ἀνεξήθηρησιν μεθ' ἧς ἠκούοντο αἱ αἰρετικαὶ μου παρκατηρήσεις, καὶ διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐγένετο δεκτὴ ἡ μικρὰ προσφορά μου εἰς τοὺς φύλακας. Ἡ πύλη ἦτον ἀναπεπταμένη, καὶ εἰς ἕκαστον ἢ εἰσοδὸς ἐπιτετραμμένη· οἱ δὲ φύλακες δὲν μοι ἀπήτησαν ἐπιτακτικῶς εἰσιτῆριον φόρον, ἀλλὰ παρκαλητικῶς καὶ μετὰ πολλῆς εὐγενείας ἐξήτησαν μικρὸν φιλοδώρημα (βαχτζίσι), καὶ εὐχαρίστως τοῖς ἔδωκε τὴν εὐτελεῖ βοήθειαν, κατὰ τὰς ἐξείς τόπου ἐν ᾧ ἡ ἐλεημοσύνη δὲν ταπεινοὶ οὔτε τὸν δίδοντα οὔτε τὸν λαμβάνοντα. Ἀνεπόλου δὲ ἀκουσίως πολλὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης, ὅπου ἡ εἰσοδὸς πληρῶνεται ἀπαρκαλλήτως ὡς εἰς τὰ θεάτρα.

ΑΓΓΑΜΑ ΜΗΛΙΟΝ.

Ἡ παροῦσα εἰκὼν μᾶς διευθύνθη ὑπὸ τινος φιλοκάλου νέου Μηλίου, συνωδευμένη μετὰ τῶν ἐπομένων παρκατηρήσεων.

α Τὸ κυρίως κεκολωθὸν ἄγαλμα οὐ ἀντίτυπον εἶναι ἡ παροῦσα εἰκὼν· εὐρέθη εἰς Μῆλον περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου. Ἡ τέχνη καθ' ἣν κειρὸν αὐτὸ κατεσκευάσθη, ἦτον εἰσέτι ἀκμαία, ὁ δὲ τεχνίτης αὐτοῦ οὐχὶ εὐκαταφρόνητος. Εἶναι δὲ κορμὸς γυναικὸς σεμνῆς καὶ ἀνδρὸς πρεποῦς, μεγαλοπρεπῆ ἐγούσης τὴν στάσιν, ἐπὶ τοῦ ἐνὸς στριζομένης ποδός, καὶ τὸν ἕτερον μικρὸν πρὸς τὰ ὀπίσω αἰρούσης, ὥστε διὰ τοῦτου ὀλίγον εἶναι εἰς τὰ ἐμπρὸς προκλινῆς. Ἡ δὲ περβολὴ αὐτῆς συνίσταται εἰς πολὺ πύχον ποδῆρη χιτῶνα μέχρι τοῦ μετακαρπίου τοῦ ποδός αὐτῆς καλύπτοντα, ἐπ' αὐτοῦ δὲ φορεθὲν πυχυτέου ὑφάσματος ἐπεσπύτην, ὅστις ὀπίσω ἔχει τὰς πυχὰς ὅλας ἐξωμαλυσμένας, ἐμπρὸς δὲ σπᾶ-

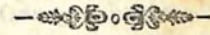
νίας και ογκώδεις. Διὰ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς ἀναπορ-
 πει αὐτόν και διασταυροῖ τὰς ἐμπροσθίους πτυχάς,
 ὑπὸ τὸν μανδύαν δὲ δὺὼ φαίνονται παχεῖς πλόκα-
 μοι κόμης κυματίζουσας, και κομψῶς ἐκατέρωθεν
 καταρρομένης τὴν χεῖρα τὴν κυρίως ἀναπορποῦ-
 σαν τὸν ἐπενδύτην φέρει ἐπὶ τοῦ γόμφου, ἡ δὲ ἐ-
 τέρα εἶναι ἀφανής, ὑπὸ τὰς πτυχάς τοῦ φορέματος
 κρυπτομένη. Εὐρέθη δὲ τοῦ ἀγάλματος μόνον τὸ
 ὑπὸ τοὺς γόμφους μέρος, κεκομμένον ὑπὸ τοῦ τεχνίτου
 σῶτω λοξῶς, ὥστε τέμνεται ὀλίγον ὁ ἀριστερὸς γόμ-
 φος ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἡ μία χεῖρ ἥτις
 εἶναι ὀλίγον ἐρθραμένη. Τὸ δὲ ἄνω μέρος ἦν διὰ σι-
 δῆρου συνδεαμένον, ἀνευ μολύβδου.

Εὐρέθη δὲ τοῦτο ὄχι παρὰ τὰς θέσεις καθ' ἃς ἄλ-
 λοτε διάφοροι ξένοι, και μάλιστα Ἄγγλοι, πολλάκις
 ἐσύλησαν διάφορα ὄρνια ἀγάλματα, ὅπου εὐρέθη και
 ἡ πικρὰ τῷ Κυρίου Βρέττ εἰς Γαλλίαν πωληθεῖσα
 Ἀφροδίτη τῆς Μήλου, ἀλλ' εἰς ἄλλο, ὅπως ἀπομα-
 μακρυσμένον μέρος, τῆς ἀρχαίας πόλεως τὸ καλού-
 μενον Περσυθιά, ἐνθα φαίνονται θεμέλια διαφόρων
 ἀρχαίων κτιρίων και εὐρέθη οὐχὶ ἐντὸς τῶν ἐρείπιων
 αὐτῶν, ἀλλὰ ὀλίγον κατωτέρω, ἐντὸς λακχώματος ὅ-
 που φαίνεται ἐκείθεν καταπεσόν. Παρ' αὐτῷ ὑπάρχει
 ἐξ ἐκείνων ὁμοίως τῶν ἐρείπιων προερχομένη και μικρὰ
 στήλη, φέρουσα τὴν ἐξῆς ἐπιγραφήν με ῥωμαϊζούσης
 ἐποχῆς γράμματα, **ΗΡΩΩΣ**. Ἐν Μάλῳ ἐμελετᾶτο ἂν

νασκαφὴ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἐλλείποντος μέρους τοῦ
 ἀγάλματος τούτου. Ἄν ἡ ἀνασκαφὴ αὕτη εὐδοκιμήσῃ
 και ἐπεκταθῇ, θέλει ἀνακαλύψει μίαν τῶν ἐπισημοτέ-
 ρων θέσεων τῆς ἀρχαίας Μήλου. Τὰ πέριξ τοῦ χω-
 ρίου τούτου εἶναι ὅπως ἀνέπαφα ἀπὸ ἱερόουλον
 δίκελαν, και ἐπομένως πολλὰ ὑπόσχονται. »

M.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΝ

ΤῶΝ ΓΙΓΑΝΤῶΝ.

(Mammoth Cave.)

Ἡ βίρειος Ἀμερικὴ, ὁ πρωτότυπος οὗτος τόπος,
 ἐνθα ἡ φύσις ἐπιδεικνύει ἀναλογίας παριστώσας ἄ-
 μα τὸ ὑψηλὸν και ἐξαισιον, οὐδὲν ἀξιοθαύμαστον
 εἶχεν ἱκανὸν νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν χαρακτηῆρα τοῦ
 Νιαγάρα μέχρι τοῦ 1840, καθ' ἣν ἐποχὴν μεταλ-
 λευταὶ τινες, καταγινομενοι εἰς τὴν ἀνώρουσιν τοῦ
 νιτρῶδους ἄλατος ἐν ἐνὶ τῶν πολυκρίθμων σπη-
 λαιῶν τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Κεντυκίαν, ἐπλα-
 νήθησαν εἰς τοὺς τέως ἀδιεξόδους ἐλιγμούς του και
 ἔμειναν οὕτω, κεχωρισμένοι τοῦ λοιποῦ κόσμου, τε-
 θραμμένοι μακρὰν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός και ἀποκεκλει-
 σμένοι τῶν ἐπιλοίπων ζώντων ἐθρομήκοντα ὥσως!
 Ἀλλὰ χάρις εἰς τὰς ἐπιμόνους ἐρεύνας τῶν συντρό-
 φων των, ἀνευρέθησαν οἱ δυστυχεῖς οὗτοι, και ἀνα-
 λαβόντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς φρίκης ἐκείνης, ἦν ἐνεποι-
 ησεν αὐτοῖς ὁ φρικώδης ἐκεῖνος ἐνταφιασμὸς, περιέ-
 γραψαν τὰς θαυμαστὰς ἐκεῖνας ἀνακαλύψεις, ἃς ἔ-
 καμον κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἐγχατοῖς τοῦ βράχου διατρι-
 βῆν των, και διήγειραν τὴν περιέργειαν τῶν ἀκρα-
 τῶν των και τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ διακινδυνεύσωσι
 μετ' αὐτῶν ὑπὸ τοὺς ἀπορρώγας τοῦ σπηλαίου, προ-
 μεμηθευμένοι με ἀρκεθνειον μίτον πρὸς ἀποφυγὴν
 τοῦ φόβου και κινδύνου οὕτως ἀνηκούστου διερευνη-
 σεως! Εἰς τοὺς τολμηροὺς ἄρα τούτους σκαπανεῖς
 τῶν ὑπογείων χωρῶν τοῦ Σπηλαίου τῶν Γιγάντων
 ὀφείλεται ἡ ἀκριβὴς περιγραφή τοῦ τεραστίου τού-
 του θαύματος.

Τὸ σπήλαιον τῶν Γιγάντων κεῖται εἰς τὴν κομη-
 τειαν Ἐδμονσῶνος ἐν Κεντυκίᾳ, τῶν Ἰνωμένων πολι-
 τειῶν τῆς Ἀμερικῆς, 120 χιλιομέτρα μακρὰν τῆς
 Λουδοβικοπόλεως και Νασχοπόλεως, πλησίον τοῦ
 πρασίνου ποταμοῦ, ὃν διαπλέουσιν ἀτμόπλοια μετα-
 φέροντα τοὺς περιέρχους και ἀποβιδάζοντα αὐτοὺς
 200 περίπου βήματα μακρὰν τοῦ ὄρου τῆς περιηγῆ-
 σῶς των.

Ἡ θέσις, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας εὐρίσκεται ἡ εἰ-
 σοδος τοῦ Σπηλαίου, λελατόμηται ἐκ φύσεως ἀπὸ
 σειρὰν τιτανωδῶν βράχων λευκοφαίων και μαδαρῶν,
 οἵτινες ὅλοι συνάμα κλίνουσι και σχηματίζουσι κοι-
 λάδα κατασκευῆ ἐκ δρυῶν, καρυδῶν και πτελεῶν,

τὰς ὁποίας ἤθελε νομίζει τις ὡς ἐπίτηδες κατ' ἐπιθυμίαν περυτευθείαι ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρός. Ἐνταῦθα ὑπάρχει λαμπρὸν ξενοδωχεῖον, κυψῶς ἐστρωμένον καὶ μετὰ πολλῆς φροντίδος διευθυνομένον, ὅπου οἱ περιηγηταὶ καὶ κατὰ τὴν ἀφίξιν καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των εὐρίσκουσιν ἀξιόλογοι δεῖττον καὶ ἀνεκφυτῆριον.

Ἡ ὁπὴ τοῦ Σπηλαίου χάνει 200 βήματα μακρὰ τοῦ ξενοδωχεῖου εἰς τὴν ἄρην κοιλάδος κατακλιζομένης ὑπὸ πυκνῶν πευκῶν καὶ λαρίκων, περὶ δὲ ἐγκλισσένονται οἱ ἔλικες τῆς ἀγριαμπέλου καὶ τῶν εὐκάμπτων σχίνων. Ἐδῶ ὑφύονται σωρεῖαι λευψάνων, καὶ πρὸς τὰ δεξιά, ἀπὸ τῆς καμπῆς βράχου τινός, βεῦμα ἀέρος ἄροστεροῦ ἀγγέλλει ὅτι ἡ ὁπὴ εἶνε ἤδη ἐμπρὸς σου σὺδρα καὶ σωπηλή, καθὼς τὸ ἐν Δελφοῖς ἄντρον, καὶ τοὶ μακρῆτι δίδον χρησμούς. Μικρὸς βράξ βέει ἀψφρητὶ ὑπὸ τὸν πόδα σου, καὶ τὰ ὕδατά του ἀφρῖζονται εἰς τὴν ἄρυστον τὴν ὄρυχθεισαν ἀπὸ τοῦ μέγα τοῦ κόσμου ἀρχιτέκτονι.

Ἐνταῦθα ἀρχοῦνται διὰ τοὺς περιηγητὰς ἐκεῖναι αἱ ἀλληλοδιάδοχοι ἐκτάσεις καὶ διαρκούσιν ἐπὶ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ τὰς δύο νύκτας, καθ' ἃς μελλοῦν νὰ διατρίψωσιν ἐν τῷ Ἀμερικανικῷ Σπηλαίῳ οἱ δὲ τρεῖς ὁδηγοὶ οἱ μέλλοντες νὰ τοὺς ὀδηγήσωσιν εἰς τὸν ὑπόγειον τοῦτον λαβύρινθον, ἀνάπτουσι πυρσούς ἐκ ῥητίνης, καὶ τοὺς διανέμουσι κυκλῆδόν. Κατὰ πρῶτον δὲ ὀδηγοῦνται εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου τῷ 1823 οἱ νιτρομεταλλεῖς ἀνεύλαψαν τὸν σκελετὸν ἑνὸς γίγαντος, οὗ τὸ ἀνάστημα θη ἦν ὑπερμέγεθες ὅτ' ἐφόρει σαρκα καὶ ἐκνεῖτο πλῆρες ζωῆς, ἐπειδὴ τὰ ὀστά του ἰσολόγουν πρὸς 8 1/2 πόδας κατὰ τὸ μήκος. Πολὸν καιρὸν ἐβρῖναν τεθειμένα ἐξω τοῦ τάφου, ἀλλ' ἡ δεισιδαιμονία καὶ αἱ ὑποψίαι τῶν ἐργατῶν ἐκείνων, ἠνάγκασαν τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐπιχειρήσεως νὰ δα. τὰξ ἢ νὰ ταφῶσι βαθέως τὰ περὶεργα ταῦτα λειψάνα, τὰ ὅποια θὰ μετέβαλεν ἤδη ὁ χρόνος εἰς κόνιν.

Βήματ' αἰτινα πορρωτέρω παρουσιάζεται εἰς τὴν ὄψιν θύρα σκωληκώδους μὲν, ἀλλὰ στερεὰ ἐστὶ, ἥ τις, ἐπὶ τῶν στροφίγγων τῆς στροφομένη, δίδει διόδον εἰς τοιοῦτον ἀερος βεῦμα, ὥστε σθένουσι τοὺς πυρσούς· καὶ ἐνταῦθα εἶνε, ἀληθῶς εἰπεῖν, ἡ καθ' αὐτὸ ὁπὴ τοῦ σπηλαίου. Δὲν ἀρμίζει δὲ εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦ πρῶτου ἀθροῦ τὸ ν' ἀκολουθήσωμε βήμα πρὸς βήμα τὸν ὀδηγὸν καὶ τοὺς ὀδηγουμένους εἰς τοὺς πολλυπλοῦς ἐλιγμούς τοῦ Σπηλαίου τῶν Γιγάντων. ἀλλὰ περιοριστικῶς θέλομεν περιγράψαι μόνον τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ μοναδικοῦ τούτου θαύματος τοῦ ἀτυχεῖτου πρὸς πᾶν ὁμοειδῆς του. Ἄρκει δὲ νὰ εἰπωμεν, ὅτι το φυσικὸν τοῦτο ὑπόγειον, τὸ ὅποιον ἡ ἀνθρωπίνη χεὶρ οὐδέποτε ἠμίανεν, ἀλλὰ παρῶς ἀφίσταται εἰς τὰ ὄμματα τῶν θεωμένων μετὰ τῆς παθητικῆς ἀγνότητος ἀνθρώπων μόλις ἀνοικόμενον εἰς τὰς ἄροσσας τῆς αὔρας, περιέχει 226 μὲν διόδους, 47 δὲ θαλάμους ἢ αἰθούσας, 8 καταβράχια, καὶ 23 ποταμίσια ἢ λίμνας. Θέλομεν δὲ ἀρκεσθῆ νὰ περιγράψωμεν τὰς ἐπισημοτέρας αἰθούσας αὐτοῦ, παρὰ πᾶσι τὰς ἐπισημοτέρας αἰθούσας αὐτοῦ, γραφικῶν καὶ τελείων περιγραφῶν, τὴν ἐκδοθεῖσαν ἐν

Δουδοβικοπόλει ὑπὸ τῶος περιηγητοῦ, γνωστὴν εἰς τὴν Ἀμερικανικῶν βιβλιοπωλεία ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν (Rambles in the Mammoth Cave.) Ἐκδρομὴ εἰς τὸ Σπηλαίον τῶν Γιγάντων.

Ἰδοῦ, ἐνῶ ἐμβαινεις, τὸ στενὸν προπύλαιον, τὸ φέρον εἰς τὴν «Πάροδο Ἀύδουβόν» «Avenu d'Audubon» τείχη ἐκ λίθων ὀραλῶν ὡς τὸ μάρμαρον, ἀνευ ῥήγματος, χωρὶς ἄλλου φυσικοῦ κοσμήματος· πλὴν διὰ τινος ἐπιστυλίδος κατὰ μήκος ἐπιφράσθωτης. Τοῦτο δὲ ἄλλοτε ἦν ἀνεκφυτῆριον, ἔθα οἱ ἰθαγενεῖς οἱ ἐξουσιάζοντες τὸν τόπον, πρὸ τοῦ ἀποιτισμοῦ τῶν Εὐρωπαίων, ἔθαπτον τὴν ἠφανισμένην ἤδη ἐλείνην φυλὴν τῶν γιγάντων. Ἡ περιοχὴ αὕτη ἔχει μήκος ἐν καὶ ἡμισυ χιλιόμετρον, εἰς δὲ τὴν ἄκραν τῆς εὐρίσκειται φρέαρ 25 πόδων βάθος, ἐξ οὗ ἀναβρῖνει ὕδωρ δίκυγες, ὡς ὁ κρύσταλλος, καὶ οὗ πέριξ ὑφύονται στῆλαι ὧν αἱ σπειροειδεῖς κάλχη προσανθούσαι ἐναφρῖζονται εἰς τὴ σκότος τοῦ θάλου. Πρὸς δεξιὰν δὲ εὐρίσκειται ὁ «Θάλαμος τῶν νυκτερίδων» ἵπου τὸν χειμῶνα καταφρῖζοῦσιν οἱ ὑπόπτεροι οὐτοί μῦς.

Ἐπανερχόμενος δὲ, ἐμβαινεις εἰς τὴν, «Μεγάλην Στοῖν», γέφυραν εὐρείαν 16 μέτρα πλάτους καὶ ἰσάριθμα ὕψους, ἥτις φέρει εἰς τὰ Kentucky Cliffs οὕτως ὁμοιάζόμενα διὰ τὴν πρὸς τὰ καθεστὰ ὄρη ὁμοιοτήτ' αἰ τὰ παρακείμενα εἰς τὸν ποταμὸν Κεντούκην. Ἐνταῦθα προχωρῶν εἰκάδα θημάτων, εὐρίσκεις εὐρύχωρον αἴθουσαν ὁμοιάζουσαν ὡς ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῆς μ' ἐκκλησίαν. Ἐκτὸς ταύτης δύνανται νὰ συναθροισθῶσιν πεντακισχιλιοὶ σχεδὸν ἄνθρωποι, εἰς ἐν δὲ τῶν διαχωρισμάτων τῆς, ἡ φύσις ἐκαλλιτέχνηται ἔδραν, εἰς ἣν ἐρχεται τις διὰ πλαγίαν στοῖαν. Διὰ ταῦτα ὁ τόπος οὗτος ὑπῆρξεν ἤδη πολλάκις αὐτόπτης μάρτυς θρησκευτικῶν τελειῶν, καὶ τὸ ακουστικὸν ἐνταῦθα εἶνε τόσον ἐξάισιον, ὥστε εἰς ῥήτωρ ὁμιλῶν, διὰ τῆς φυσικῆς φωνῆς του, παράγει τοσοῦτον ἦχον, ὅσον ἂν ἐφώνάζε με πλῆρες πνεύμονας. Εἰς πυρσός, εἰς τὸ μέσον τοῦ νκοῦ πεπηγμένος ἀρκεῖ νὰ φωτίξη ὀλόκληρον τὸν ναὸν τοῦτον· ἐπειδὴ ἡ φλόξ, σκορπιζομένη πανταχόσε, διαχεεῖ τὸ φῶς εἰς τὰς ἀδαμαντίνας ἀκωκίας καὶ γωνίας τῶν σταλαγματιῶν καὶ σταλακτιῶν, οἵτινες ἀντανκλωσὶ τὴν λάμψιν ταύτην, καθὼς αἱ πλευρίδες Βενετικοῦ κατόπτρου. Ἰδιότροποι δὲ τινες Ἀμερικανοὶ ἔδωκαν εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην καὶ μουσικὰς συμφωνίας, καὶ βεβαιούσιν ὅτι οὐδέποτε αἴθουσα ἐπίτηδες διὰ μουσικὴν κατασκευασμένη ἀπέδωκεν οὕτως ἐντελῶς ὅλας ὁμοῦ τὰς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένας συνθήκας. Ἐξερχόμενος δὲ τοῦ παρεκκλησίου τούτου, εὐρίσκεις τὸ μέγιστον νιτροωρεῖον τοῦ κόσμου, τοῦ ὁποῦ οἱ θησαυροὶ εἰσὶν ἀνεξάντλητοι.

Ἡ δὲ «Γοτθικὴ Πάροδος», ὁνομαζομένη οὕτως ὡς ἐκ τῆς ἐμφράσεώς της ὁμοιάζουσης ὀλίγον μετὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ Μεσαιῶνος, ἐκπλήττει τὰς ὄψεις διὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ τῆς διάταξιν. Ἐνταῦθα εὐρίσκοντο, πρὸ πέντε ἡδὴ ἐτῶν, δύο μούμιαι κεκαλυμμένα καταστικτοῖς δέρμασι δορκάδος ἢ μίαν τούτων ἀνήκουσα εἰς τὸ θῆλυ γένος, ἦν ὑψηλὴ μὲν τὸ

ἀνάστημα, κανονικωτάτη δὲ τὸ σχῆμα· ἡ δὲ περὶ τὰ ἀντικείμενα τὰ περὶ τ' ἀνθρώπινα ταῦτα λείψανα ἐξέτασις, καθὼς τέσσαρα ζεύγη ἐμβάδων ἰνδικῶν, δύο σάκκοι ἑτερομεγέθεις, πέντε κεφαλόκοσμοι πεποιημένοι ἐκ πτερῶν λαμπροῦ χρώματος, ἑπτὰ βελόνια πρὸς ῥαφήν ὁστέινα, σύριγγες καὶ ἄλλα πολλὰ οικιακὰ σκευῆ, ἀπέδειξαν εἰς τοὺς ἀνακαλύψαντας τοὺς σκελετοὺς τούτους ἐν τῷ τετραγώνῳ τάφῳ, ὅπου ἤσαν ἀποτεθειμένα, ὅτι ἀμφότεροι ἀνήκον εἰς τὴν Ἰνδικὴν φυλὴν. Καὶ ἡ μὲν μία, ἐναποτεθεῖσα εἰς τὸ Κικινιάτου μουσεῖον, ἤφανίσθη ἐν τῷ ἐμπρησμῷ τῷ ἀποτεφρώσαντι τὴν ὠραίαν ἐκείνην συλλογὴν, ἡ δὲ διατηρεῖται ἔτι ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ.

Βήματα τινὰ μακρὰν τῆς « Γοθικῆς Παρόδου » ὁ ὁδηγὸς δεικνύει σοι ἐκκερμητῶς κώδωνα, ὅστις πληττόμενος μὲ ῥαβδὸν, παράγει ἤχον ὀξύ. Βίνδαλός τις ὅμως ἐκ Φιλαδελφείας, βανδαλικῆ ἀπειροκαλιῆ, ἐσύντριψε τὸ περιεργον τοῦτο φαινόμενον, τὸ ἐνιαῖον εἰς τὸ εἶδος τοῦ ἴσως. Προσέτι εὐρίσκεται ἡ, « Τῆς Λουδοβίκικης κοιτίς, » τὸ « τοῦ Ἰφκίστου σιδηρουργεῖον » καὶ τέλος, ὁ « Θάλαμος τῶν ἐνθυμήσεων, » ὅπου οἱ θεωροί, διὰ τοῦ καπνοῦ τῶν πυρῶν τῶν, σημειοῦνσι τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τῶν χωρισμάτων τῶν ἀκτινοβολούντων ἐκ τῆς λαμπρότητος τοῦ θόλου.

Ἡ δὲ « Αἰθούσα τῶν σταλαγματιῶν » εἶν ἐκ τῶν περιεργωτάτων μνημείων τοῦ « Σπηλαίου τῶν Γιγάντων. » Καὶ ἡ ζωηροτάτη φαντασία δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ ἰδέαν τῶν καλλονῶν, τὰς ὁποίας ἡ φύσις φιλοτίμως ἐφιλοτέχνησεν ἐκαίον περίπου μέτρα ὑπὸ τὴν γῆν. Αἱ ἀδαμαντῖναι ἀκωκκί, αἱ ἐκ λαμπρῶν μαργαριτῶν πλευραὶ, οἱ ῥόμβοι οἱ ἐκ σμαράγδων γλαυρωτάτα ἐκλεπτουργημένων, ὅλα τὰ θαυμάσια τοῦ ἐργαστασίου τοῦ ἀρίστου λιθογλύφου εἰσὶ περιδετα εἰς τὸν θόλον, ἐπὶ τῶν διαχωρισμάτων καὶ τῶν κομψοτάτων στηλῶν τῆς αἰθούσης ταύτης. Θεωρῶν ἐκείνους τοὺς εὐθυγράμμους σταλακτίτας καὶ τὸ ἴσον μέγεθος ἤθελε νομίσαι τις, ὅτι εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ὄροφὴν τοῦ ναοῦ τῆς Μητροπόλεως τῶν Παρισίων (Notre Dame de Paris) ὅ: ἐξήλθε τετελεσμένη ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀρίστου τῆς ἀρχιτέκτονος.

Ἐπι πορρωτέρω ὁ ὁδηγὸς σὲ καθίζει εἰς τὴν « ἔδραν τοῦ Διαδόλου, » στύλον ὀγκώδη, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει πέτρινος θρόνος. Ἀκολούθως δεῖκνυνται « τὰ ὀχυρώματα τοῦ Νικολέουτος, » ἡ « Κεφαλὴ τοῦ ἐλέφαντος, ἡ « Βαθεῖα καλουμένη ὀπή, » « τὸ ἄλμα τῶν ἐρωτολήπτων » ὁ « κρυστάλλινος στύλος, » ἡ « Ἀλατοθήκη » καὶ τελευταῖον, « τὸ δῶμα τοῦ Ἄννετίου, » ὅπου ὑπάρχει θαυμαστός κατ'ἰδέαν τῆς « ὕδατα κρημιζόμενα, ἀφανίζονται εἰς φρέαρ ἀπύθμενον.

Ἀπὸ δὲ τῆς « Μεγάλῃς Στοᾶς » ὁδηγεῖται ὁ θεωρὸς εἰς τὴν « Αἰθούσαν τοῦ χοροῦ, » μέγα δῶμα ἐλλειψοειδῆς σχήματος, οὗ εἰς τὸ κέντρον ὑψοῦται περιφερῆς οἰκοδομὴ, σφαιροειδῆ πανταχόθεν ὑπὸ στηλίδων, τὰς ὁποίας διώρισε, φένεται, ἡ φύσις, ἵνα ἐποστηρέτωσι μίαν ὀρχήστραν. Ὁ ὀγκλὸς καὶ ὀργῆντος οὗτος τόπος, εἶνε καταλλήλως διὰ χορόν· ὁ γοητευτικὸς αὐτὸς τόπος, ἡ εἰς πάντα ἤχον ἐπαναλημ-

βανομένη ἤχῳ, τὰ πάντα ἐδῶ φαίνονται τερπνὰ καὶ ἡδονικά. Βήματά τινα μακρὰν, πλύνεις τοὺς πόδας εἰς τὴν, « πηγὴν τῶν Willis », πέριξ τῆς ὁποίας αὐλίζουσιν οἱ μεταλλευταὶ τοὺς βόας, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζονται εἰς τὴν γεωργίαν τῶν, καὶ οὔτινες ζῶσιν αὐτοῦ δεκαπέντε ἕως εἰκοτὶν ἔτη, ἰσχυροὶ καὶ γενναῖοι, μὴ βλέποντες πλέον τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἀφ' ἧς στιγμῆς εἰταχθῶσιν εἰς τοῦτο τὸ ὑπόγειον.

Πρὸς δεξιὰν δὲ εἶνε τὸ « Μουσωλεῖον τοῦ Γίγαντος », βράχος ἀξίος μνήμης, ὁμοιάζων μὲ σαρκοσάγοι, οὗ αἱ τέσσαρες γωνίαι εἶνε πυργοειδεῖς, καθὼς τὰ πυργία τοῦ μεσαιῶνος Ἀκολούθως εἰσέρχεται εἰς τὸν « Μέγαν Ἀγκῶνα », ὅστις εἶνε γέφυρα καμπύλη, καλλωπισμένη μὲ πολυσχήμους σταλακτίτας καὶ φωτιζομένη ὑπὸ Βεγγαλικῶν πυρῶν, παρέχει γοητευτικωτάτην θέαν. Πρὸς τ' ἀριστερὰ δὲ εὐρίσκονται οἱ « Θάλαμοι τῶν ἀβρώστων », ὀνομαζόμενοι οὕτω διὰ τὰς ἰατρικὰς τῶν ἰδιότητας ὅσον διὰ τοὺς πάσχοντας μαρκαμόν. Εἰσὶ δὲ οὗτοι εἴκοσι περίπου οικίσκοι, ὅλοι μὲ τ' ἀκαγκαῖά των ἐπιπλα, ἔνθα συναθροίζονται ἐνίοτε ὡς δεκαπέντε καὶ εἴκοσι πάσχοντες, μετὰ τῶν ὁπίων συνοικοῦσι νοσοκόμοι τινὲς καὶ εἰς ἰατρὸς ἵνα νοσηλεύωσι τοὺς ἀβρώστους.

Μέτρα τινὰ παρέκει τοῦ τελευταίου τῶν οικίσκων εἰσέρχεται εἰς τὸ « δωμάτιον τῶν Ἀστέρων », εἰς τόπον περιεργωτάτης καὶ ἀπαρμιλλοῦ κατασκευῆς· ὁ θόλος ὑψηλότατος ὢν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, φαίνεται ἀτάστρος ἐξ ὅλων τῶν οὐρανίων ἀδαμάντων, καὶ ὅταν ἡ φλόξ φωτίξῃ τὰς ὀμαλὰς καὶ στιλπνὰς πλευρίδας των, τὸ βλέπρον ἀναγκάτως χαμηλόνει ἐνώπιον ἐκείνων τῶν διαπύρων φῶτων. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ ταύτης τῆς αἰθούσης οἱ Ἰνδοὶ ἐξέθεσαν ποτὲ τὸ σῶμα τινὸς τῶν ἀρχηγῶν των, καὶ ἀνερευθῶν, εὐρίσκει τις μέχρι σήμερον τοὺς μακροὺς κάμακας, ἐφ' ὧν ἦν τεθειμένον τότε τὸ φέρετρον. Ἀκολούθως ὑπάρχουσι δύο οἱ τινὲς, εἰς ὧν τὸν θόλον κρέμονται εἰς μακρὰς κροκίδας καὶ πίπτουσιν ὡς χιῶν διὰ τοῦ ἐλαφροτάτου πνεύματος καὶ τῆς ἐλαχίστης κινήσεως οὐσίαι τινὲς τεταριχουμένοι.

Ἐμπροσθεν δὲ τοῦ « κατ'ἰδέαν », ὅστις, ὡς μεγάλη δὴ ὄνη, καταρῆζει εἰς χοάνην μὲ ὀπὴν χαίνουσαν καὶ τρόμον ἐμπνεύσαν, καθίεται ὁ περιηγητὴς ἵνα λάβῃ τὸ γεῦμα· διότι ὁ τόπος εἶνε κατ'ἀλλῆλος εἰς τοῦτο. Τὰ πάντα προκαλοῦσιν εἰς δεῖπνον. τὰ καθήματα, ἡ τράπεζα, τὰ φιλοτεχνηθέντα ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ προσέτι ἡ ὄρεξις ἡ διεγερθεῖσα ὑπὸ τοῦ κόπου ἀπὸ πρῶτας.

Ἰθροῦμενος δὲ ὑπὸ τῆς περιεργείας, προχωρεῖ τις εἰς τὴν « Μεγευτικὴν κατοικίαν τοῦ Βηρημετίου », εἶδος μυρουσῆς Ἀλάμβρας, ὅπου οἱ σταλαγματῖται, συναπτόμενοι μετὰ τῶν σταλακτιῶν, ἀποελοῦσι θαυμάσια καὶ χαριέστατα σχήματα. Ἐπεταὶ δὲ ταῦτη ὁ, « Νικός », μεγάλη περιφερῆς οἰκοδομὴ, πολὺ εὐρυτέρα τοῦ κατὰ τὴν Ἀντίπρον Σπηλαίου, καὶ θεωρουμένη ὑπὸ τινῶν περιηγητῶν πολὺ μεγαλοπρεπέστερα τὴν θέαν παρὰ τὸ δῶμα τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐν Ῥώμῃ ἢ τὸν Τοῦρλον τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐνταῦθα αἱ συνοδαίαι, αἱ ἐπισκεπτόμεναι τὸ «Σπηλαιον τῶν Γιγάντων», κίβνουσι συνήθως τὸν πρῶτον σταθμὸν, ἵνα περᾶτωσι τὴν νύκτα· ἕκαστος σκεπάζεται ὑπὸ τὴν σισύραν τοῦ καὶ περὺθως περκαθίδεται εἰς ὑπνον νήδυμον. Τὴν δὲ ἐπαύριον, ἀπὸ τῆς πέμπτης πρωϊνῆς ὥρας, ὁ μικρὸς οὗτος στρατὸς εἰνέτοιμος· ἤδη πρὸς ἀναχώρησιν καὶ προχωρεῖ διὰ τὴν γῆν, τῶν σπηλαίων τῶν λεγομένων «Σεβίλη» ἢ «Ἐρρημοὶ αἰθουσαι», ὧν ἡ βυθία σιγή τράττεται μόνον ὑπὸ τοῦ πετάγου τῶν χειμάρρων, τῶν κατακρημνιζομένων πενταχόθεν μετὰ μανίας καὶ σφοδρότητος πολλῆς. Κλίμακες στερεαὶ φέρουσιν εἰς ἄλλην αἰθουσαν περιεργαστήν καλουμένην «δῶμα Γορίνου», τὴν ὁποίαν καταφωτίζουσι οἱ Βεγγαλικοὶ πυρτοί, ὡς ἀνεπέχοντο ὅλα τὰ οὐράνια φῶτα· μετὰ δὲ τὴν ἄκραν τοῦ γυητευτικοῦ τούτου τόπου, πλησιάζουσιν ἤδη εἰς τὸ ἀκτύθμιον φεῖρα, βόθρον, οὗ τὸ σχῆμα ὁμοιάζει μὲ πέταλον ἵππου καὶ ἐν τῷ μέσῳ διακτείνεται βράχος ἐν σχήματι ἀκρωτηρίου. Ἐδῶ ὁ ὀδηγὸς, ἀνάπτων κλάδου καὶ χαρτίνους πυρσοῦς, τοὺς ῥίπτει εἰς ἐκείνην τὴν ἄβυσσον, ὅπου εὐθὺς εἰς τὸ σκότος γίνονται ἄφαντοι.

Γέρουρα ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς βυθίας χαράδρας ταύτης, φερεῖ εἰς τὸν τόπον, ὅστις καλεῖται «Δίοδος Πεντικου», γέφυρα τεσσάρων χιλιομέτρων τὸ μήκος, παριστώσα εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῆς σχῆμα Γοθθικὸν μὲ τοὺςγωνιώδεις καὶ ὑπερφρεῖς θόλους, καὶ παρ' αὐτὸ εὐρίσκεται ἡ «Βρωμελία Βάτος», ὑψηλὸς σταλαγματίας, οὗ τὰ περιγομφώματα περιστῶσι τὸ σχῆμα τοῦ πλυτίμου τούτου καρπού· ἐπειτα εὐρίσκονται οἱ ἐλικωεῖδεις διάδρομοι, στενοὶ καὶ δίκρνοι φέροντες εἰς τὴν «Ἄγορᾶν τοῦ Βανδίου». Οὗτος δὲ εἶνε βράχος κωνικός, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὁποίου ἀναβαίνει ὁ ὀδηγός, ὡς νὰ παρατήσῃ θεατρικὴν σκηνήν. Ἐνταῦθεν διὰ σχοινίων μὲ κόμβους, διὰ μέσου σχισμᾶδων στενῶν καὶ σχεδὸν ἀδιεξόδων, φθάνει ὁ θεωρὸς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ «Γιγαντείου δώματος», ὅπου λαμβάνει τὸ δειπνον καὶ περᾶ τὴν δευτέραν νύκτα.

Τὴν δὲ τρίτην πρωϊαν φθάνουσιν εἰς τὴν ἄκραν τῆς «Νεκρᾶς θλάτσης», μηδεμίαν ἐλπίσεως, κατὰ τὸ φαινόμενον, ἔκχυσιν. Ἐνταῦθα ὁ ὀδηγὸς διὰ τινος δικτύου ἀλείβει διὰ τὸ κοινὸν πρόγευμα πλῆθους ἰχθυδίων ὁμοίων καθόλου μὲ κωδιούς, μὲ μόνην τὴν διαφοράν, τὴν περᾶσιν ταύτην, ὅτι ὁ πλάστης τὰ ἐστέρησε τὸ ὄργανον τῆς ὀράσεως. Δέμβος προσδεδεμένη εἰς τὴν παραλίαν δέχεται τέσσαρας ἀνθρώπους, οἵτινες, πρὸς εὐχαρίστησιν ἐκυτῶν τε καὶ τῶν εἰς τὴν ἔσπραν μενόντων, ἀνάπτουσι πυρσοῦς καὶ διακυβούουσι τὴν ζῶν των εἰς τὴν καταχθόνιον ταύτην λίμνην· ἠθέλων εἶπει τις, βλέπων αὐτούς, ὅτι ἡ μυθολογία δὲν εἶνε καθόλου μῦθος· ἐπειδὴ ὁ Χάρων διακομίζει διὰ τῆς στυγρῆς τῆς σιῆς τῆς πληρωτάτης αὐτῶ τὸν διωρισμένον ὄβελον. Πρὸς δεξιάν δὲ, ἐπὶ μιᾷ στηλίδος ἐκτεινομένης ὑπεράνω τῆς «Νεκρᾶς θλάτσης», τὰ φῶτα τινῶν πυρσῶν, προσθέτουσιν ἔτι εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην ἔμφαντον ὄβελον ταρτάρειον.

Ὁ θεωρὸς, ἐκείθεν τῆς λίμνης ταύτης, εὐρίσκει ὀ-

μητικὸν ρεῖθρον ὀνομαζόμενον, «Ἠχώ», ῥέον ὑπὸ βάρους τριῶν ποδῶν μόνον· ἀλλ' ἐν περιπτώσει αἰφνιδίου καταγίδος, ὅτε ὑφύονται τὰ ὑδάτα ὑπεράνω τῆς συνήθους ἐπιφανείας, συχναίς βιάζει τοὺς εὐρίσκόμενους εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην νὰ προσμένωσι μετ' ὑπομονῆς τὸν ἔκρουσιν τῆς αἰφνιδίου αὐξήσεώς του. Πρὸ ἐνός δὲ ἔτους, ἀνεκαλύφθη ὑψηλὴ τις διάβασις, ὀνομασθεῖσα ὡς ἐκ τῆς μικρότητός της «Καθαρτήμον». Ἐν δὲ τῶν περιεργαστῶν φαινομένων τοῦ σπηλαιίου τῶν Γιγάντων εἶνε ἀναντιλέκτως ἡ πισότης τῶν ρεῖθρων ἐκείνων, ἅτινα δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἔκρουσιν καὶ ὡς ἡ πηγή, καθὼς, καὶ ἡ ἐκροὴ εἰσέτα δὲν ἀνεκαλύφθησαν.

Εἰς δίοδους ὀνομαζόμενας «Ἐλ γὸρ» — «Δίοδος Σιλλιμάν», «Στοκ Οὐελλιγκτων», φθάνουσι διὰ κλίμακος διακοσίων τριάνοντα ποδῶν εἰς τὰ «Ἠλύσια», εἰς τὴν εἰσοδὸν τῶν ὁποίων ῥέει κρουνοῦς θειούχων ὑδάτων, καὶ τῶν ὁποίων τὰ διαχωρίσματα εἶνε κεκαλυμμένα μὲ σταλακτιτῆς ὁμοίους μὲ κλήματα πλήρη βοτρυῶν, ἐξ οὗ ὀνομάζεται ὁ τόπος οὗτος ἀή ἀμπελοῦ τῆς Μαρίας. Ὀλίγον πρῶτότερον εὐρίσκειται ὁ «Ἅγιος τάφος», ἐντελής μίμησις τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ· Ἐνταῦθα οἱ σταλακτιτῆς ἔχουσιν εἰς τὰ πλάγια τὸ σχῆμα μακρῶν ἐριουργῶν ἱματισμῶν τεθειμένων μετὰ τάξεως καὶ κομψότητος, εἰς δὲ τὴν ὄροφὴν σχήματα λυχνίων ὁμοίων μὲ τοὺς κρεμαμένους εἰς τὴν ἐκκλησίαν πολυελαίου.

Τὸ δὲ «δωμάτιον τοῦ ἀρχαιολόγου Κλεβεζλάνδου», εἰς τὴν ὄψιν ὄλων τῶν θεωρῶν φαίνεται καὶ εἶνε τὸ θαυμαστότατον θαῦμα τοῦ μεγάλου τούτου κατὰ τὴν Κεντουικίαν θαύματος. Ἐνταῦθα ζωηρὰ καὶ γόνιμος ραυτασία ἀνευρίσκει πᾶνοπλικῆς, εἰκόνας, κωλιανόγλυφον, πικίλα ἀντικείμενα ἄξια περιεργείας, ἀληθῆς μουσεῖον ὅμοιον μὲ τὸ συλλεγὸν ἄλλοτε πλουσίας διαπύκναις ὑπὸ τοῦ Πέτρου Βεβοάλου καὶ πωληθὲν τὸ 1823 εἰς τὸν Γ. Κάρολον βασιλέα τῆς Γαλλίας.

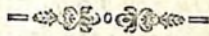
Ἡ δὲ «Αἰθουσα τῶν Βρυωνίων», ἧς ὁ τόπος εἶνε κατασκευῆς ὑπὸ σταλαγματιῶν στρογγύλων καὶ λευκῶν ὡς ὁ κλάδιστρος, πρόκειται τοῦ «Σπηλαιίου τῶν βρωτων ὀρέων», τοῦ ὁποίου ἡ μὲν γῆ εἶνε κεκαλυμμένη μὲ μεγάλα τεμάχια γρανίτου, εἰς τὴν ἄκραν δὲ κείται ἡ «Αἰθουσα Κρόγγου», τὸ πλέον ἔσχατον διερευνηθὲν μέρος τοῦ Σπηλαιίου τῶν Γιγάντων.

Καὶ τοιαύτη μὲν εἶνε ἡ ἀπλή περιγραφή ἐνός τῶν θαυμασιωτάτων ἐν τῇ Ἀμερικανῇ χώρᾳ ἀριστουργημάτων τῆς φύσεως, ἀριστουργήματος ἀνευ ὁμοειδοῦς, οἱ δὲ ἀναγνώστης ἡμῶν, ἐκ ταύτης, θέλουσι δυνηθῆν νὰ σχηματίσῃ περιληπτικὴν τινὰ ἰδέαν τοῦ γιγανταίου τούτου σπηλαιίου, τὸ ὁποῖον, ἵνα περιηγηθῆ τίς ὀλόκληρον, ἀπαιτοῦνται τρεῖς ἡμέραι καὶ δύο νύκτες. Ἄς προσθέσωμεν δὲ ἡμεῖς ὡς συμπλήρωμα τῆς πύστης ταύτης εἰκόνας, ὅτι τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς Κεντουικίας δὲν περιέχει οὔτ' ἐρπετὰ οὔτε βλαβερὰ θηρία, ὅτι ὁ ἀήρ ἐντὺς αὐτοῦ εἶνε τόσον καθαρὸς, ὡστε διάλυσις καὶ σῆψις δωμάτων οὐδέποτε γίνονται καὶ τέλος, ὅτι τὸ πῦρ πάντοτε διατηρεῖται ἐκεῖ εὐκόλως. Ἡ θεομοκρασία τοῦ Σπηλαιίου τῶν Γιγάντων

κατά τε τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος, εἶνε 59 βαθμῶν
κατὰ τὸ θερμόμετρον τοῦ Φαχρεϊνχάιτ.

Μέγα Ρεύμα, τῆ 25 Σεπτεμβρίου 1852.

I. A.

ΤΑ ΕΦΗΜΕΡΑ ΕΝΤΟΜΑ,

καὶ οἱ τελευταῖοι λόγοι

ἐνός ἐξ αὐτῶν.

Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ὅτι ὑπάρχουσι
παρὰ τὸν Ἰπτανιν ποταμὸν ζώοντα, ἐπὶ μίαν μόνην
ἡμέραν ζῶντα καὶ τὸ μὲν ἀποθνήσκον περὶ τὴν ὀ-
γδόην ὥραν τῆς πρωΐας, ἀποθνήσκει κατὰ τὴν ἀ-
μῆν αὐτὴν τῆς νεότητός του, τὸ δὲ περὶ τὴν πέμ-
πτην ὥραν τῆς ἑσπέρας, ἀποθνήσκει ἐσχατόγηρων ἤδη
καὶ ἀναμύθησκον.

Εἰς τῶν βρωμαλεωτέρων μεταξὺ τῶν Ἰπτανίων αὐ-
τῶν ὑπῆρξε, κατὰ τὰ ἔθνη ταῦτα, ὁμόχρονος αὐτῶ
τῶ χρόνῳ. Οὗτος εἰσῆλθεν εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου
περὶ τὸ λυκανγῆς τῆς πρωΐας, διὰ δὲ τῆς ἀσυνήθους
ἰσχύος τῆς ἰδιοσυγκρασίας του ἠδυνήθη νὰ φέρῃ τὸ
βάρος ζωῆς ἐνεργητικῆς κατὰ τὸ δικάστημα τῶν ἀπει-
ρηθῶν δευτερολέπτων δέκα μέχρι δώδεκα ὥρων.
Διακοῦσθαι τῆς μακρᾶς ταύτης τῶν στιγμῶν ἐπακο-
λουθήσεως, ἀπέκτησεν ὑψηλὴν σοφίαν διὰ τε τῆς πει-
ρας καὶ διὰ τῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ ἐπὶ πάντων
ὅσα εἶδε. Θεωρεῖ οὕτως τοὺς περὶ τὴν μεσημβρίαν
ἀποθανόντας ὁμοίους του ὡς πλάσματα, εὐτυχῶς ἀ-
παλλαγέντα τῶν ἀπειρῶν ἐνοχλήσεων εἰς ἃς τὸ γῆ-
ρας ὑπόκειται. Δύναται δὲ νὰ διηγηθῇ πρὸς τοὺς
ἐγγόνους αὐτοῦ παράδοσιν ἐκπληκτικῆν γεγονότων
προγενεστέρων πάντων τοῦ ἔθνους του τῶν ἀπομνη-
μονευμάτων. Τὸ νέον σμῆνος συγκροτούμενον ἀπὸ
ὄντα, ἅτινα ἔζησαν ἤδη μίαν ὥραν, πλησιάζει εὐλα-
βῶς τὸν σεβάσμιον αὐτὸν γέροντα, καὶ ἀκροᾷται με-
τὰ θαυμασμοῦ τῶν διδασκτικῶν αὐτοῦ λόγων Πᾶν
ὅ,τι οὗτος διηγηθῆ, φαίνεται θαυμασίον εἰς τὴν βρα-
χυβίον ταύτην γενεάν. Τὸ ἡμερήσιον δικάστημα φαί-
νεται αὐτοῖς ὡς ὀλοκλήρων αἰῶνων διάρκεια, καὶ ἡ
ἐμφιλύκη ἀναγράφεται ἐν τοῖς χρονικοῖς αὐτῶν ὡς ἡ
μεγάλη τῆς δημιουργίας τῶν ἐποχῆ.

Τὸ σεβάσμιον αὐτὸ ἔντομον, ὁ Νέστωρ οὗτος τοῦ
Ἰπτανῶος, ἀσθινομένου ἐγγίζοντα τὸ θάνατον, προσ-
εκάλεσεν ὀλίγον πρὸ αὐτοῦ καὶ περὶ τὴν δύσιν τοῦ
ἡλίου πάντα τοὺς ἀπογόνους φίλους καὶ γνωρίμους
αὐτοῦ, ὅπως διακονήσῃ αὐτοῖς, ἀποθνήσκον, τὰ
τελευταίως αὐτοῦ γνώμας. Σοφὸς εὐσυντος δὲ πνυτα-
χόθεν τοῦ πλῆθους ὑπὸ τὴν εὐρύχωρον στέγην μύκτης
τινός, ἀπεθύμειν αὐτοῖς τὸν λόγον ὁ ἐπιθάνατος γέ-
ρων, ὡςδε πως·

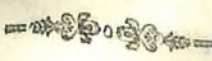
« Φίλοι καὶ συμπολίται, αἰσθῶμαι ὅτι καὶ ἡ μα-
κροτάτη ζωὴ ἔχει τέλος. Τὸ τέρας τῆς ἐμῆς ἡγχιεν
ἤδη, δὲν θρηνώ δὲ τὴν τύχην μου, διότι ἡ μεγάλη
ἡλικία μου κατέστη ἄλθος ἀφόρητον, καὶ δι' ἐμὲ οὐ-

δὲν πλέον ὑπάρχει νέον ὑπὸ τὸν ἥλιον. Αἱ μεταβο-
λαὶ καὶ συμφοραὶ, αἱ τὴν πατρίδα μου ἐρηλώσασαι,
ἡ ἀπειρία τῶν ἰδιαίτερον δυστυχημάτων, εἰς ἃ πάν-
τες ὑποκείμεθα, τὰ καταθλίβοντα τὸ ἡμέτερον εἶδος
πάθη, καὶ αἱ δυστυχίαι, ὅσαι εἰς τὴν ἐμὴν συνέβησαν
οἰκογένειαν, πᾶν ὅ,τι εἶδον κατὰ τὸ στάδιον τῆς μα-
κρᾶς ζωῆς μου, ταύτην μ' ἐδίδαξε τὴν μεγάλην ἀλή-
θειαν· ὅτι οὐδεμία εὐτυχία, στηριζομένη εἰς τὰ μὴ
ἀφ' ἡμῶν ἐξαρτώμενα, δύναται νὰ ᾖ βεβαία καὶ
διαρκής. Γενεὰ ὅλη ἀπώλετο ὑπὸ σφοδροῦ τινος ἀ-
νέμου· πλῆθος δὲ τῆς ἀβούλου ἡμῶν νεολαίας ἐσαςώ-
θησεν ἐν τοῖς ὕδασιν ὑπὸ ψυχροῦ τινος καὶ ἀπροσδο-
κῆτου ανέμου. Ὅποιās τρομερᾶς κατακλύσεις ἐπροξέ-
νησεν ἡμῖν βροχὴ αἰφνιδία! Τὰ στερεώτερα ἡμῶν
στιγμάσματα δὲν ἀντέχουσιν εἰς βραδαίαν χάλασαν.
Ἐν ζοφῶδες νέφος ταράττει, καὶ πάσας τὰς γενναιο-
τάτας καρδίας.

« Ἐζῆσα κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας καὶ συναν-
νεστράφημ μετὰ ἐντόμων ἀνωτέρου ἀναστήματος,
ἰσχυροῦς ἰδιοσυγκρασίας, καὶ κατόχων σοφίας το-
σαύτης, ὅσῃν οὐδεὶς, δύναμαι νὰ εἶπω, τῶν τῆς πα-
ρούσης γενεᾶς ἐκέκτητο. Σᾶς ὀρκίζω νὰ δώσητε πί-
στιν εἰς τοὺς τελευταίους αὐτοῦς λόγους μου· ὅτι
δηλ: εἶδον ἄλλοτε τὸν ἥλιον, ὃν ἤδη βλέπομεν πέ-
ραν τοῦ ὕδατος, καὶ ὅστις φαίνεται οὐχὶ μακρὰν τῆς
γῆς ὄν, εἶδον, λέγω, αὐτὸν ἐφιστάμενον ἐν τῷ μέσῳ
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐξακοντίζοντα καθέτως ἐφ' ἡμῶν
τὰς ἀκτίνάς του. Ἡ γῆ ἦτο πολὺ λαμπρότερα κατὰ
τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, ὁ ἀήρ πολὺ θερμότερος,
καὶ οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι πολὺ ἐγκρατέστεροι καὶ ἐ-
ναρετώτεροι.

« Μολοντί αἱ αἰσθήσεις μου ἐξησθένησαν ἤδη, ἡ
μνήμη μου ὅμως διατηρεῖται ὑγιής· σᾶς βεβαίῳ λοιπὸν
ὅτι τὸ ἔνδοξον αὐτὸ ἄστρον κινεῖται. Εἶδον ἐγὼ τὴν
πρῶτην αὐτοῦ ἀνατολὴν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους
τούτου, καὶ ἤρξάμην τοῦ βίου περὶ τὸν χρόνον, καθ'
ὃν αὐτὸ ἤρχισε νὰ διατρέχῃ τὸ ἀπειρον αὐτοῦ στά-
διον. Προῦχώρει δὲ, ἐν διαστήματι πολλῶν αἰῶνων,
ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ μετὰ καύσωνος σφοδροτάτου καὶ λαμ-
ψεως ἀκαταλογιστου, ἣν ὑμεῖς βεβαίως δὲν ἠθέλατε
ὑποφέρει. Ἀλλ' ἤδη, ὡς ἐκ τῆς κλίσεως αὐτοῦ καὶ
τῆς ἐπαισθητῆς ἐλαττώσεως τῆς ἰσχύος του, προβλέ-
πω ὅτι ἡ φύσις μέλλει νὰ τελειώσῃ ἐντὸς ὀλίγου, καὶ
ὅτι, μετὰ μίαν τὸ πολὺ ἑκατοστῶν λεπτῶν, ὁ κόσμος
αὐτὸς θέλει βυθισθῆ εἰς τὸ σκότος·

« Φεῦ! ὦ φίλοι, ποσάκις ἄλλοτε δὲν ἐτρεφόμεν
μὲ τὴν ἀπατηλὴν ἐλπίδα ὅτι θέλω διαμείνει διὰ παντός
ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης! Ὅποια δὲ μεγαλοπρέπεια ἐν ὄσ
τῶν κελίων, τὰ ὅποια μόνος εἶχον ἀνάθεο ρεύσει!
Ὅποια δὲ ἀπέδιδον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν στερευότητα
τῶν μελῶν μου καὶ τὴν ἐλαστικότητα τῶν συναρθρώ-
σεων αὐτῶν, καὶ εἰς τὴν ἰσχύον τῶν πτερυγῶν μου!
Ἀλλ' ἄρκετὰ ἔζησα διὰ τὴν φασὶν καὶ τὴν δοξάν, καὶ
οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐπιζητόντων μου δὲν θέλει λάβει τὴν
αἰτὴν εὐχαρίστησιν κατὰ τὸν ἐπελευσόμενον αὐτὸν
τοῦ σκότους καὶ τῆς παρακμῆς αἰῶνα. »

ΔΙΑΘΟΡΑ.

ΤΙΜΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΑΚΟΠΟΙΟΥΝΤΩΝ ΤΑ ΖΩΑ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ. Ἐσχάτως ἡ ἀστυνομία συνοικίας τινός τοῦ Λοδίνου ἐρήρμωσεν αὐστηρότατα τὸν κείμενον νόμον περὶ τῶν κακοποιούντων τὰ ζῶα. Ἄνθρωπός τις διὰ τὴν κάμη τὸν εἰς τὸ ἀμάξιόν του ἐξευγμένον ἵππον τὴν τρέξῃ, τὸν ἐματτίγωσε κατ' ἀρχῆς ἀηλεῶς, ἔπειτα ἔχωσεν εἰς μίαν τῶν πλευρῶν του σιδηρᾶν ῥάβδον καὶ ὑπεριον μὲ τὴν αὐτὴν ῥάβδον τὴν ὁποίαν ἐκράτει μὲ τὰς δύο χεῖρας τοῦ κατέφερε τρία κτυπήματα κατὰ κεφαλῆς, τὰ ὅποια ἐπέφεραν εὐθὺς τὸν θάνατον τοῦ ἵππου.

Οἱ ὑπάλληλοι οἵτινες συνέλαβον ἐπ' αὐτοφῶρῳ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄλλοι αὐτόπται γενόμενοι ἐμαρτύρησαν ὅτι μετέλλθε τοιαύτας κατὰ τοῦ ἵππου κινήσεις, δια καὶ κατεδιώσθη εἰς ἐνὸς μικρὸς ἐργασίαν ἐντός σωφρονιστικοῦ οἴκου. Εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ὅτι θέλει κάμει χρῆσιν τοῦ δικαίωματος τὸ ὅποιον παρέχει ὁ νόμος τοῦ νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν φυλάκισιν διὰ τοῦ ἀναλόγου προστίμου, ὁ δικαστὴς ἀπαγγεῖλε τοῦ ἐπομένου λόγους:

« Ἀπατάσαι δὲν ἔχεις αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Ὁ νόμος ἐπιτρέπει εἰς τοὺς δικαστὰς νὰ ἐπιβάλλωσι πρόστιμον ἢ φυλάκισιν ὅταν τὸ νομίσωσι κατὰ τὴν ἐπιτέλειαν τῶν παρῆναι δὲ ὡσαύτως τὴν ἀδειαν νὰ ἀφήσωσιν αὐτοὺς τοὺς καταδικωμένους νὰ ἐκλέξωσι μεταξὺ φυλακίσεως καὶ χρηματικῆς ποινῆς· ἀλλὰ τὸ παρὰ σοῦ πραχθὲν ἐγκλημα εἶναι πολὺ δευτέρου, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ σοὶ παραχωρήσω τὴν ἀδειαν τοῦ νὰ ἐκλέξῃς. Θέλεις ἐργασθῆ ἐπὶ ἓνα μῆνα εἰς σωφρονιστήριον οἴκον καὶ σὲ εἰδοποιῶ ὡσαύτως ὅτι δὲν θέλεις ἐλευθερωθῆ εἰμὴ ἀφοῦ πληρώσῃς καὶ ὅλοκληρίαν ὅλα τὰ ἐξόδα τῆς δικῆς. »

Καὶ εἰς τὴν Νορβεγίαν οἱ νόμοι οἵτινες ὑπερασπίζουσι τὰ ζῶα κατὰ τῶν κινήσεων εἶναι αὐστηρότατοι. Αἱ ἐφημερίδες διηγοῦνται ὅτι Ἕλληνας τις ἐργαζόμενος εἰς τὸν σιδηροδρομὸν τῆς Χριστιανίας (πρωτεύουσος Νορβεγίας) κατεδιώσθη, διότι ἐκτύπησε μὲ πᾶσαλον ἵππον τινά, εἰς ὁκτὼ ἡμερῶν φυλάκισιν μὲ ἄρτον καὶ ὕδωρ, ἤτοι εἰς εἰκοσιεννέα ἡμερῶν πραγματικὴν φυλάκισιν, διότι μίαν ἡμέραν ὁ καταδικασθεὶς δὲν λαμβάνει ἄλλην τροφήν εἰμὴ ἄρτον καὶ ὕδωρ, καὶ τρεῖς λαμβάνει τὴν συνήθως εἰς τοὺς φυλακισμένους διδομένην τροφήν, διὰ νὰ νηστεύσῃ λοιπὸν ὁκτὼ ἡμέρας πρέπει νὰ διαμείνῃ εἰς τὴν φυλακὴν εἰκοσιεννέα ἡμέρας. Τοῦτο δὲ προνοεῖ ὁ νόμος διὰ νὰ μὴ βλάπτῃσιν ἡ ὑγία τῶν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπαγομένων καταδικωμένων.

Ὅτι τοιοῦτοι ὑπὲρ τῶν ζώων νόμοι εἶναι ἀναγκαστικοὶ εἰς τὰ μέρη μας, οὐδεὶς νομίζομεν, θέλει τὸ ἀρνηθῆ· διότι τα δυστυχῆ ζῶα καὶ βαρύτερον φροῦδιον ἀναγκάζονται νὰ φέρωσι, καὶ ἀηλεῶς ξυλοκοποῦνται καὶ φονεύονται.

(Ἀράβ.)

ΑΙΝΙΓΜΑ.

— 0 —

Ἐγὼ ὁ διενέξων προκαίτιος καὶ φόνων,
ἐγὼ παντῶ τοῦ κόσμου μας τὰ πνεύματα ταραττων,

τὴν κεφαλὴν, τὸν τράχηλον ἂν ἀπολέσω μόνον,
εἰς ζῶον μεταβάλλομαι τῶν χειροθεστώτων.
Ἄν δ' εἰς τὴν θέσιν τῶν μελῶν τῶν ἤδη κεκομμένων,
προσθήσῃς ἄλλα κραταῖα ὡς ἦσαν καὶ τὰ πρῶτα,
θὰ ἴδῃς τότε ἐμπροσθεν εἰς κλίνην ἵπλωμένον,
πρεσβύτην πολυόφριχα τοῦ θρόνου πεπτωκίτα.
Καὶ πάλιν ἂν τὸν τράχηλον τὸν δεύτερον θελήσῃς
ὄμου μὲ τὴν δευτέραν μου τὴν κεφαλὴν ν' ἀλλάξῃς
πὸς ἄλλα, ἂ ἐδοξάσε καὶ θὰ δοξάξῃ ἡ κτίσις,
ὦ! τότε, τότε, φιλε μου! μαζὺ μου θὰ πετάξῃς.

Αν. Σ. Β.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Τοῦ περὶ Κωνσταντινουπόλεως τοπογραφικοῦ συγγραμματος, τοῦ ὁποίου τὴν ἔκδοσιν ἀνήγγελα πρὸ τεσσαρῶν ἡδὴ ἐτῶν, ὁ Α' τόμος, περιέχων τὴν περιγραφὴν τῆς ἐντός καὶ περιῶν τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως εἰς 616 σελίδας εἰς μέγα ὄφελος μὲ εἰκοσι-τρεις εἰκόνας, ὧν αἱ πλείους ἀριστουργήματα τῶν χαλκογράφων τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, καὶ ἓνα τοπογραφικὸν πίνακα (χάρτην) χαλκογραφημένον ἐν Παρισίοις μὲ τὴν αὐτὴν λαμπρότητα καὶ τὴν ἐνδειχομένην ἀριεξίαν, ἐξεδόθη πρὸ ἐννέα ἡδὴ μηνῶν, καὶ, χάρις εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ Κοινοῦ, ἥτις ἀπεδέξατο ἀπ' ἀρχῆς ὅλα μου τὰ φιλοπονήματα, πλεονάζει νὰ ἐξαντληθῇ.

Πρὶν ἐπιχειρήσω τὴν ἔκδοσιν τοῦ Β' τόμου, περιέχοντος τὴν περιγραφὴν τῆς ἐπὶ τοῦ Κόλπου Παρραίας καὶ τῶν ἐκατέρωθεν τοῦ Βασπόρου ἀκτῶν μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων, μὲ δύο χάρτας καὶ πολλὰς ἐπίσης εἰκόνας, προαναγγέλλω, πρὸς ἀποφυγὴν παρενοήσεων:

α'. Ὅτι ἡ τιμὴ ἐκάστου καὶ τῶν τριῶν τόμων προσδιορίζεται, διὰ τοὺς ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀνδρομητῆς, εἰς δεκαπέντε δραχμὰς, πληρωτέας ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ βιβλίου.

β'. Ὅτι ὁ προμηθεύσας εἰκοσι συνδρομητῆς, λαμβάνει δωρεάν εἰς ἀντίτυπον καὶ

γ'. Ὅτι αἱ συνδρομαὶ γίνονται ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν παρὰ τῷ Κυρίῳ Α. Βενεττιανοπούλῳ, ὑπαλλήλῳ τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, παρὰ τῷ ὁποίῳ εὐρίσκονται καὶ οἱ πρῶτοι τόμοι τοῦ βιβλίου ἐν Ἀθήναις δὲ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Ἀνδρῆϊ Κορομηλῆ, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη παρὰ τοῖς ΚΚ. Προξένοις καὶ ὑποπροξένοις τῆς Ἑλλάδος, ἢ παρὰ τοῖς Κυρίοις, ὅσοι ἤθελον παρακληθῆ παρ' ἐμοῦ ἰδίως περὶ τοῦτου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1852.

ΣΚΑΡΛΑΙΟΣ Δ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.

Παρακαλοῦνται ἐπιμένως οἱ ΚΚ συνδρομηταὶ ἐν γραφῶσιν εὐανθίγνωστα τὰ ὀνόματά των, καὶ ὀλίγον τῶν ἀντιτύπων τὸ ποσόν, ἵνα μὴ συμβῇ δυσκολία περὶ τῆς ἀποστολῆς καὶ παράδοσιν τοῦ βιβλίου, καὶ τὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ Γ' τόμου δημοσίωσιν τῶν ὀνομάτων.